

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME FAKÜLTESİ
FİNANS ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSLAMİ FİNANS UYGULAMALARI: SENEGAL
ÖRNEĞİ

MOULAYE IDRİSS DIAL

2501151233

TEZ DANIŞMANI

Prof.Dr. VEDAT SARIKOVANLIK

İSTANBUL, 2018

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : DIAL MOULAYE IDRİSS

Numarası : 2501151233

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : FİNANS

Danışmanı □ PROF.DR.VEDAT SARIKOVANLIK

Tez Savunma Tarihi : 16.07.2018

Saati : 11.00

Tez Başlığı : İSLAMİ FİNANS UYGULAMALARI : SENEGAL ÖRNEĞİ

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.VEDAT SARIKOVANLIK		KABUL
PROF.DR.MURAT KIYILAR		KABUL
DOÇ.DR.GÜÇLÜ OKAY		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
PROF.DR.AHMET KÖSE		
DOÇ.DR.SİBEL YILMAZ TÜRKMEN		

ÖZ

İSLAMİ FİNANS UYGULAMALARI: SENEGAL ÖRNEĞİ

MOULAYE IDRİSS DIAL

Senegal, altyapısının gelişimini sağlamak için yatırım ihtiyacı ile karşı karşıyadır. Halen düşük olan bankacılık oranıyla (%17), İslami finans yeni bir finansman kanalı olmaya adaydır. Senegal’de bütün işletmelerin yaklaşık %80’ini temsil eden küçük ve orta boy işletmeler yoksulluk, güvencesizlik işsizlik ve eksik istihdam gibi sorunlara karşı dikkate değer bir manivela işlevi görür.

Bu çalışmanın amacı, KOBİ’lere sunulan İslami finansman biçimlerini ve KOBİ’lerin ihtiyaçlarını mercek altına almaktır.

Araştırmacı, listesi verilen 20 bankayı örneklem olarak kullanarak Senegal’de bulunan İslami ve Geleneksel bankaların finansal performanslarını da karşılaştıracaktır. Çalışmada, CAMEL tabanlı tanımlayıcı istatistikler kullanılacaktır.

Araştırmacı sıfatıyla, performansı Sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, yönetim, kazanç ve likidite açısından ölçmeyi planlıyorum. Hipotezi test etmek için T-test analizi kullanılacaktır.

Anahtar kelimeler: İslami Finans, geleneksel bankacılık, KOBİ’ler, CAMEL

ABSTRACT

ISLAMIC FINANCE: CASE OF SENEGAL

MOULAYE IDRIS DIAL

Senegal faces the essential need for investment to ensure the development of her infrastructure. With a banking rate still low (17%), Islamic finance can be a new funding channel. Small and medium-size enterprises represent 80% of all enterprises in Senegal which is a considerable lever against poverty, precarity, unemployment and underemployment.

The purpose of this study is to seek the modes of Islamic financing offered to SMEs and the needs of SMEs.

The researcher will also compare the financial performance of Islamic and Conventional banks in Senegal, using a sample of 20 listed banks. The descriptive statistic will be used base on CAMEL.

As the researcher, I plan to measure the performance in term of Capital adequacy, asset quality, management, earning and liquidity. T-test analysis will be used to test the hypothesis.

Keywords: Islamic Finance, conventional banking, SMEs, CAMEL

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı, İslami finansmanın KOBİ'ler için bir finansman kaynağı olmasını sağlamaktır.

Bu tez aynı zamanda ülkemdeki İslami finans sektörünün mevcut durumunu incelemekle ilgilidir. İslami finansın KOBİ'lere sunduğu finansman yöntemlerini. İslami finansdan gelen KOBİ'lerin temel ihtiyaçlarını incelemek bir sorundu. Araştırmacı, İslami bankaların ve geleneksel bankanın performansını analiz etti.

Bu bağlamda, İslami finans ve KOBİ'lerin mod ve ilkelerini inceliyorum. KOBİ'lere gidebilen İslami finans enstrümanları.

Bu iş sırasında Yardımlarından ve bana cesaret verdiği için Prof.Dr. VEDAT SARIKOVANLIK minnettarım. Ayrıca Sadık dostum ANTHONY SADALLA teşekkür etmek istiyorum. O beni zor zamanlarda destekledi, yardımcı oldu. Herkese beni evdeymiş gibi hissettirdikleri için teşekkür ediyorum.

Moulaye Idriss Dial

İSTANBUL, 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
TABLolar LİSTESİ	xi
GRAFİKLER LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSAL SİSTEM VE TEMEL PRENSİPLERİ

1.1 İslami Finans İlkeleri	15
1.1.1 Riba (Tefecilik) Yasağı	16
1.1.2 Garar (Belirsizlik/kumar) Yasağı	19
1.1.3 Ahlaki Olmayan İş (Haram)	20
1.1.4 Ortaklık Sözleşmeleri (kâr-Zarar Paylaşımı)	21

1.1.5 İstifçilik	21
1.1.6 Zekât Farzı.....	22
1.1.7 Zaman Değerleri	23
1.2 Şeriat Kurulunun Rolü.....	24
1.3 İslami finans denetim kuruluşları	25
1.3.1 AAOIFI	25
1.3.2 CIBAFI.....	25
1.3.3 IIRA.....	26
1.3.4 IFSB	26
1.4 Senegal Bankalarına Genel Bakış	26
1.4.1 Ulusal Ağılı Uzman Bankalar	27
1.4.2 Batı Afrika Ağılı Bankalar	27
1.4.3 İşletme Bankaları.....	27
1.4.4 Uzman Banka	28
1.5 Finans Kuruluşları.....	28
1.5.1 Batı Afrika Finansal Kiralama Şirketi (Locafrique)	28
1.5.2 Alios Finance Senegal	29
1.6 Senegal’de İslami Finans Kuruluşları	29
1.6.1 Senegal İslami Bankaları (BIS).....	29
1.6.2 İslami Finans Departmanı (DEFI).....	30

1.6.3 Senegal Karşılıklı Tasarruflar ve İslami Kredi Projesi (MECIS).....	31
1.7 KOBİ'ler ve İslami Finans Kuruluşları.....	31
1.7.1 KOBİ'lerin Tanımı	31
1.7.2 Ekonomide KOBİ'ler	32
1.7.3 KOBİ'lerin Finansman İhtiyaçları.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAMI FİNANSIN TEMEL KANAĞI

2.0 İslami Finans Biçimleri ve Araçları.....	35
2.1 Katılımcı finansman biçimleri.....	35
2.1.1 Mudarebe: (Güven Finansmanı)	35
2.1.2 Muşaraka (Ortaklık Finansı)	36
2.2 Borç Tabanlı Finansman Teknikleri	38
2.3 Satış Biçimleri.....	38
2.3.1 Murabaha	38
2.3.2 Selem: Teslim Süreli Finansman	39
2.3.3 İstisna: Bir Varlığın İnşaat Amaçlı Finansmanı	40
2.3.4 Bey-i Muaccel	41
2.4 Rant Temelli Biçimler.....	41
2.4.1 İcara: Kira Sözleşmesi	41
2.5 Diğer İslami finansal Ürünler	42

2.5.1 Kard-Hasan: Aşamalı Banka Finansmanı	42
2.5.2 Vekâle (Acentelik)	43
2.5.3 Arbun	43
2.5.4 Tekafül	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANALİZ

3.0 Veri Analizi	47
3.1 Araştırma Tasarımı	47
3.2 Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları	47
3.3 Veri Analizi Teknikleri	47
3.4. Kapsam ve Araştırma Kısıtlamaları	48
3.5 Tahmin Örneklem Alma Süreçleri	48
3.6 Metodoloji	48
3.7 Değişken	49
3.7.1 Bağımlı Değişken	49
3.7.2 Bağımsız Değişkenler	49
3.8 Önemli Olanın Test Edilmesi	50
3.8.1 Güvenilirlik	50
3.9 Veri Analizi	50
3.10 Demografik Değişkenlerle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler	51
3.10.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri Cinsiyet	51

3.10.2 Katılımcıların Demografik Bilgileri Eğitim Seviyesi	52
3.10.3 Katılımcıların Demografik Bilgileri Meslek.....	53
3.10.4 Katılımcıların Demografik Bilgileri Banka Hesabı	53
3.10.5 Katılımcıların Demografik Bilgileri İslamı Finans	55
3.11 Veri Analizi	56
3.11.1 Faktör Yükleme Analizi.....	56
3.11.2 Keiser Meyer Olkin (KMO)	56
3.11.3 Bartlett Küresellik Testi.....	57
3.12 Hipotez Bulguları.....	58
3.13 Korelasyon	75
SONUÇ	78
KAYNAKÇA	81

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcının mesleği.....	53
Tablo 2: Hipotezin faktör yükleme yüzdesi	58
Tablo 3: Tek Örneklem İstatistikleri	58
Tablo 4: Tek Örneklem Testi T-test hipotez 1	59
Tablo 5: H2 örneklem testi Varyans Homojenliği Testi	60
Tablo 6: Tek Örneklem Testi Hipotez 2	64
Tablo 7: Tek Örneklem Testi	64
Tablo 8: İslami Bankaların ve Geleneksel Bankaların Karşılaştırmalı Analizinin Özeti	71
Tablo 9: Senagaldaki Bankalar sermaye yeterliliği 2013-2017	72
Tablo 10: Senagaldaki Bankalar varlık kalitesi 2013-2017	72
Tablo 11: Senagaldaki Bankalar varlık kalitesi 2013-2017	73
Tablo 12: Senagaldaki Bankalar kazanç kalitesi 2013-2017	73
Tablo 13: Senagaldaki Bankalar likidite kalitesi 2013-2017	74
Tablo 14: Senagaldaki Bankalar varlık getirisi 2013-2017.....	74
Tablo 15: Senagaldaki Bankalar hisse senedi getirisi 2013-2015.....	74

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Demografik Bilgileri Cinsiyet.....	51
Grafik 2: Demografik Bilgileri DIN	52
Grafik 3: Demografik Bilgileri Eğitim Seviyesi.....	52
Grafik 4: Demografik Bilgileri Banka Hesabı.....	53
Grafik 5: Demografik Bilgileri Banka Hesabı.....	54
Grafik 6: Demografik Bilgileri İslamı Finans.....	55
Grafik 7: Demografik Bilgileri Şariat kurallar	55
Grafik 8: Senagaldaki Bankalar sermaye yeterliliği 2008-2013.....	66
Grafik 9: Senagaldaki Bankalar Varlık kalitesi 2008-2013.....	66
Grafik 10: Senagaldaki Bankalar yönetim kalitesi 2008-2013.....	67
Grafik 11: Senagaldaki Bankalar kazanç kalitesi 2008-2013.....	68
Grafik 12: Senagaldaki Bankalar Likidite kalitesi 2008-2013	68
Grafik 13: Senagaldaki Bankalar varlık getirisi 2008-2013	69
Grafik 14: Senagaldaki Bankalar hisse senedi getirisi 2008-2013	70

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İslami Şeriat.....	16
Şekil 2: Mudarebe.....	36
Şekil 3: Muşaraka	37
Şekil 4: Murabaha.....	39
Şekil 5: Selem.....	40
Şekil 6: İstisna	41
Şekil 7: İcara	42
Şekil 8: Vekâle.....	43
Şekil 9: Tekafül.....	44

KISALTMALAR LİSTESİ

AAOİFİ	:	İslamı Finansal Muhasebe ve Denetim Organizasyon
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
BIMB	:	Bank İslam Malaysia Berhad
BCEAO	:	Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası CFA-Fransız bölgesi
BRS	:	Bölgesel Dayanışma Bankası
BMIWA	:	Batı Afrika Mutualist Kuruluşlar Bankası
CIBAFİ	:	İslamı Bankalar ve Finans Kuruluşları Genel Konseyi
CLS	:	Credit Lyonnais du Senegal
COSR	:	Bankanın Kazanları
CS	:	Credit du Senegal
DMİ	:	Dar al Maal al İslam tröstü
DEFİ	:	İslami Finans Departmanı
ETAR	:	Sermaye yeterliliği
İCD	:	İslami Özel Sektör Gelişimi Şirketi
İBD	:	İslamı Kalkınma Bankası
İFSB	:	İslamı Finansal Hizmetler Kurulu
İİRA	:	Uluslararası İslamı Derecelendirme Kuruluşu
İSD	:	Senegal İslamı Bankası
KOBI	:	Küçük ve Orta Boy İşletmeler yoksulluk

LLR	:	Banka Yönetim
LLD	:	Varlık kalitesi
NLT	:	Likidite kalitesi
UBA	:	Afrika Birleşik Bankası
WAEMU	:	Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği

GİRİŞ

2008 yılından bu yana dünya 1929'dan beri yaşadığı en kötü finansal ve ekonomik krizle karşı karşıyadır. Bu kriz, başlangıçta eskimiş ABD menkul kıymetlerinde yoğunlaştı ve yayılmaya devam etti. Menkul kıymetler borsaları büyük zarara uğradı ve global finansın temel direkleri bir gecede çöktü. Bu finansal kriz, kapitalist sistemin spekülasyon ve borç sarmalı karşısında ne kadar kırılgan olabileceğini göstermek gibi bir faydası da oldu. Krizin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri üzerindeki güçlü etkisi çok sayıda ekonomist ve araştırmacıyı krizin nedenlerini, sonuçlarını ve tekrarlanmasını engellemek için alınması gereken tedbirleri incelemeye yöneltti. Bu itibarla, New York'ta Joseph Stiglitz başkanlığında yapılan BM uzmanlar komisyonu toplantısı, yeni krizlerin önüne geçmek için para ve finans sistemlerine yön veren ilkelere reform yapmaya yönelik hayati ihtiyacı vurgular. Bu komisyonun ana esaslarından birisi de İslami finans maliyesinin bilim insanlarına yeni bir kapı açmasıdır. Böylece son yıllardaki kayda değer yükselişi sayesinde İslami finans sistemi özellikle dünyanın bütün ekonomi analistlerinin ilgisini çekmiştir.

Oumar Ahmet (2015) tarafından hazırlanan Dünya İslami bankacılık bütünlüğü raporuna göre, İslami finans endüstrisi son on yılda genişlemiştir, İslami finans varlıklarının kabaca 2 trilyon ABD Doları olduğu tahmin edilmektedir ve yılda %10-12 oranında büyümektedir (geleneksel finans varlıklarının iki katından fazla). Bununla birlikte, İslami finans önemli bir potansiyel pazar olan Afrika'da halen güçsüzdür. İslami kuruluş Senegal, Nijer ve Gine Conakry'de tescilli Dar al Maal al İslami tröstü (DMI) üzerinden kurulmuştur. Ancak 2009'dan beri DMI, Senegal İslami bankasındaki hisselerini Dakar'da İslami Özel Sektör Gelişimi Şirketi-ICD tarafından oluşturulan Tamweel Afrika Holding'e satmıştır.

İslami finans büyük ekonomik sorunlar arz etmektedir:

- İslami finans, yalnızca spekülasyonun yasaklanması gibi basit bir nedenle 2008 finansal krizinden etkilenmemiştir.

- Yasadışı faaliyetlerde (şarap, domuz, caiz olmayan gıda ...) bulunmanın yasak olması anlamında etik bir finansdır.
- Müslüman olmayan bazı ülkelerde (İngiltere ve Fransa) İslami finansal ürünlere yönelik talebin artması.
- Bazı devletlerin, İslami finansman biçimlerine göre finansal kalkınma projelerine eğilimi bu sektörün itibarını arttırmıştır. Senegal, Fildişi Sahilleri, Nijerya, Güney Afrika, Tunus, Mısır veya Gambiya gibi birçok ülke, ilk Sukuklarını (İslami bono) çıkarmıştır.

Ocak 2006'da Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası CFA-Fransız bölgesi (BCEAO) başkanı, Zakaria. D (2016) tarafından ortaya konduğu gibi, küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ'ler) güçlendirilmesine yardımcı olmak için Cidde'de bulunan İslami Özel Sektör Gelişimi Kuruluşu (ICD) ile bir anlaşma imzaladı.

Böylece, Afrikalı ekonomi aktörleri tarafından bilinmeyen İslami finans kuruluşu, başta bankaların ve geleneksel finans kuruluşlarının hâkim olduğu Batı Afrika olmak üzere Afrika bankacılık pazarında yer edinmeye çalışarak aşamalı bir şekilde sahneye hâkim olmaya çalışır.

Ancak, İslami finans müşterilerinin ve özellikle KOBİ'lerin farklı beklentilerini kusursuz bir şekilde karşılayabilir. Aslında, KOBİ'leri oluşturdıklarında kendi işletim döngüleri ve yatırım programları için finansman ihtiyaçları vardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAMİ FİNANSAL SİSTEM VE TEMEL PRENSİPLERİ

İslami finans ilkeleri dinin kendisi kadar eskidir. İslami finans sisteminin Müslüman ve Müslüman olmayanlara yönelik, İslam algıları ile finansal faaliyetler ifa etmek için ayrı bir model olarak geliştirilmesi 20. Yüzyılı bulmuştur. Her ne kadar İslami finans, yüzyıllardır var olduysa da, büyümesi sömürgecilik vesayetindeki Müslüman ülkelerin büyük bir bölümünün bağımsızlık kazanmasıyla elli yılda ortaya çıkmıştır. İslami finans kuruluşlarını kurmaya yönelik ilk girişim, Malezya'da 1940'lı yılların ortalarına (Abdul GAFOOR, 2000) ve Pakistan'da 1950'lerin sonuna kadar gider (QUERSHI, 1967), bu girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

1962'de Hac Yönetim Fonu Tabung haccını oluşturmuş, Malezya hükümeti vatandaşlarına Mekke'de hacca gitme izni vermek istemiştir. Bazı uzmanlara göre kısıtlı niteliğine rağmen, bu, bir İslami finans sisteminin oluşturulmasına yönelik ilk taslaktır (CHAPRA, 1992).

1963'te Mısır'da Nil deltasında bulunan tarım şehri Mit Ghamr'da yerli bir ekonomist olan EL Ahmed al-Naggar tarafından ilk İslami banka "Mit Ghamr Saving Bank" kuruldu (KARICH, 2002; MARTENS, 2001). O süreçte, sorun İslam ilkelerine saygı göstermek ve modern ekonomik modele uygun olmak zorunda olan bir finans sistemi tasarlamaktı. 1972'de Cidde'de gerçekleştirilen Üçüncü İslam Konferansı'na İslami ahlaka göre para ve finans sistemlerinde reform yapmak için kapsamlı bir plan sunuldu.

1974'te OIC, hükümetler arası bir İslami Kalkınma Bankası'nın (IDB) kurulmasını oyladı. Kuruluşun amaçları üye ülkelerde ekonomik ve sosyal kalkınmayı teşvik etmektir.

Modern İslami finans, 1970'lerin ortalarında, İslami Kalkınma Bankası gibi ilk büyük İslami bankaların oluşmasıyla yaşanan petrol şokundan sonra ortaya çıktı.

1975'te Dubai İslam Bankası (DIB) ilk evrensel ve devlete ait olmayan İslami banka olarak kuruldu. Aynı dönem boyunca, birçok bankanın büyümesi çok hızlı oldu: 1977'de Kuveyt Finans Evi, aynı yıl Mısır ve Sudan'da Faisal İslami Bankası, Ürdün İslam Bankası (1978).

1978'de ilk İslami Finans Evi Lüksemburg'da kuruldu.

Sonraki yıllarda, İslami finansal kuruluşları ağırlıklı olarak Suudi Arabistan, Bahreyn, Fildişi Sahilleri, Nijerya, İran, Bangladeş, Brunei, Birleşik Arap Emirlikleri, Malezya, Gine-Konakri ve Senegal gibi Müslüman ülkelerde görüldü.

Günümüzde, Müslüman olmayan ülkelere birçok İslami banka görebiliriz: Danimarka, başta Detroit alanı ve California olmak üzere Birleşik Devletlerde, Büyük Britanya'da, Filipinlerde ve ayrıca Kanada'da. Montreal'de, 1991'en beri bir İslami ipotek finans şirketi faaliyet göstermektedir.

Araştırma problemi: Ekonomik ve finansal krizden kaynaklanan geleneksel finans sisteminin istikrarsızlaştırılmasından sonra, İslami bankalar çok büyük verimlilik ve giderek kırılan geleneksel emsallerine karşı önemli bir direnç göstermiştir. Bu nedenle birçok araştırmacı yalnızca İslami finans ilkelerinin, özellikle daha istikrarlı bir sistemin kurulmasına ilişkin kâr ve zararların paylaşımı ile ilgili ilkelerin benimsenmesini önermişti. Aslında, yaklaşık 90 milyon kişilik bir pazar için, İslami finansın Batı Afrika para bölgesine sızma oranı marjinal ve zayıf kalırken, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya'da, İslami banka sayısı 2012 yılı sonunda 1600 milyar dolar (yaklaşık 800 bin milyar XOF) kaynakla 400'dür, 2011'in sonundan beri %20.4 büyüme kaydetmiştir ¹. Fırsatlar çok fazladır, bununla Birleşik Devletler ve Avrupa'da bu kadar çok uluslararası banka İslami finansman penceresi açmaya çalışmaktadır. Senegal Cumhuriyeti'nin eski cumhurbaşkanı Abdoulaye WADE, Senegal'de yapılan ilk İslami finans forumuna başkanlık etti. Bunun, İslami finansın Afrika ülkelerine sırt çevirmesi gibi bir durum olduğuna inanır. İslami yatırımcıları ve finans kuruluşlarını zayıf bankacılık sistemiyle cazip bir Pazar olan Batı Afrika Ekonomik ve Para Birliği (WAEMU) daha fazla dikkat

¹Finance and Strategy par siapartners. 17/04/2012

etmeye teşvik etti. O tarihten beri, İslami finans, halen istikrarlı bir büyüme kaydeden bir patlama yaşadı.

Senegal’de bütün işletmelerin yaklaşık %80’ini temsil eden küçük ve orta boy işletmeler ülkenin ekonomik yapısının temelidir ve yoksulluk, güvencesizlik işsizlik ve eksik istihdam gibi sorunlara karşı dikkate değer bir manivela işlevi görür. Gerçekte KOBİ’ler, ekonomik ve sosyal kalkınmada etkisi olan aktif popülasyonun %50’inden fazlasını meydana getirmektedir. KOBİ finansmanının halen önemsiz olduğunu kaydedebiliriz. 2012’de, KOBİ’lerin yalnızca %30,9’u kredi kullandı. Bu yüzden:

- %14.2’si bankalar.
- %9.6’sı mikro-finance kuruluşları.
- %9.3’ü tedarikçiler
- %1.2’si finansal kiralama.
- %0.7si müşterilerdir

Senegal’de, KOBİ’lerin yaşadığı zorluklar, klasik bankacılık sistemi ve devlete ait finans kuruluşları tarafından sunulan finansmana erişimdir. Araştırma, İslami finans sistemi tarafından sağlanabilen finansman olanaklarını inceleyecektir.

Aslında, güçlü bir Müslümanlık çağrışımına karşın (yaklaşık %95) laik bir ülke olan Senegal için, İslami bir bankanın ticari bankalar ve geleneksel finans kuruluşları üzerinde önemli bir avantajı olabilir. İslami finans sistemi üzerinden sağlanan bir finansman, bu rekabetçi ortamda gelişimlerini ve faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için bu KOBİ’ler için büyük bir fırsat anlamına gelebilir.

Dahası, İslami finans faiz uygulamasının finansal işlemler ve yönetim standartlarını belirleyen AAOIFI gibi denetim kuruluşlarının varlığıyla yasaklandığı Şeriatın öngördüğü temel kurallara dayanır. Muhasebe uygulamaları, İslami finans kuruluşları için İslami finans ilkelerine ve İslami finans ürünlerinin tabi olduğu

standartlara uygun olmak zorundadır. İslami finans sistemi, KOBİ'ler için çok önemli bir ortak olabilir.

Sorun, devletler arasındaki sınırların giderek kaybolarak acımasız rekabetin hüküm sürdüğü geniş pazarların önünün açılması, bunların en güçlü hale getirilmesidir. Küreselleşmeye rağmen, nüfusunun %95'i Müslüman olan Senegal'in bankacılık oranı halen düşüktür (%17) dolayısıyla Şeriata uygun İslami finans ürünlerine yönelik güçlü bir potansiyel talep vardır. Bütün bu potansiyele rağmen İslami finans halen geleneksel finans göre çıkmazdadır.

Yukarıda getirilen sorunların analizi ile ilgili olarak, aşağıdaki nedenler görülmektedir:

WAEMU bankacılık yönetmelikleri İslami bankalardan yana değildir.

Yasal çerçeve İslami Bankanın kendi kendine kurulmasına izin vermemektedir.

Belirtilen nedenler, aşağıdaki sonuçlara yol açabilir:

Yabancı yatırımcıların kaçması.

Klasik finans taraftarlığı.

Eksikleri gidermek için, aşağıdaki çözümler mümkündür:

Eğitim, mesleki eğitim, araştırma ve kalkınmayı geliştirmek;

WAEMU bankacılık yönetmeliklerini değiştirmek;

İslami finansın, Senegal'de KOBİ'lerin gelişmesi için bir kaynak olup olamayacağını araştırmak.

Araştırmanın bir parçası olarak, şu çözüm elde tutulacaktır: İslami finans, küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler) için güvenli bir finansman kaynağıdır. Aslında, bu değerlendirmenin sonuçları bizi ikinci bir çözüme, yani WAEMU bankacılık yönetmeliklerini değiştirilmesine yönlendirebilir. İlk çözüm, ortaya konan sorunlarla ilgisi olmadığı gerekçesiyle reddedilir.

Bu bağlamda, araştırmanın ana sorusu şudur: İslami finans küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler) güvenilir bir finansman kaynağı mıdır? Bu soruyu yanıtlamak için araştırma özellikle aşağıdaki sorulara yanıt arayacaktır:

İslami finans nedir?

İslami Finans hangi ürünleri sunar?

Senegal nüfusu İslami finansı biliyor mu?

Tüketiciler İslami finansal hizmetlerini ve geleneklerini nasıl görüyor?

Bankacılık yönetmeliklerini İslami Bankaları kapayacak şekilde nasıl değiştirebiliriz?

Düşük bankacılık oranları Senegallilerin bankalara karşı isteksizliğinden mi kaynaklanıyor?

İslami bankanın önerdiği İslami finansman teknikleri KOBİ'ler için uygun mudur?

İslami bankalar tarafından finanse edilmesi muhtemel olan KOBİ'lerin temel ihtiyaçları nelerdir?

Bu özel sorular bize araştırma amaçlarını ve farklı hipotezleri açığa çıkarma olanağı verecektir.

Araştırma amaçlarını: Amaçlar bir temel amaç ve üç (3) özel amaçtan meydana gelir.

Temel amaç: İslami finansın ne dereceye kadar KOBİ'ler için bir finansman kaynağı olabileceğinin analiz edilmesidir.

Özel amaçlar

KOBİ'lere sunulan İslami finansman biçimlerini incelemek.

KOBİ'lerin İslami bankalar tarafından finanse edilen temel ihtiyaçlarını incelemek.

Sermaye Yeterliliği, Varlık kalitesi, Yönetim kalitesi, Kazanç kalitesi ve likidite bakımından İslami bankaların ve geleneksel bankaların performansları arasındaki farkları incelemek.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ: Bu varsayımlar, ana hipotez ve özel varsayımlar olmak üzere iki noktaya dayanır.

Ana hipotez: İslami finans, küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ'ler) finansmanı için güvenilir ve pratik bir kaynaktır.

Özel hipotezler aşadaki gibidir:

H1: Küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler), Senegal için bir kalkınma kaynağıdır.

Bu hipotezin ana noktası, KOBİ'lerin bir kalkınma kaynağı olup olmadığını araştırmaktır. Ölçüm için Likert ölçeği kullanılacaktır (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-nötrüm, 4-katılıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum).

H2: İslami bankanın önerdiği İslami finansman teknikleri özellikle KOBİ'lere uyarlanmaktadır.

Araştırmacı, KOBİ'leri finanse etmek için kullanılan İslami araçları Şariat kurallarına saygı gösterip göstermediğini araştıracaktır. Ölçüm için Likert ölçeği kullanılacaktır (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-nötrüm, 4-katılıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum).

H3: Geleneksel bankaların performansının İslami bankalardan daha iyi olup olmadığını test etmek.

Araştırmacı, İslami ve geleneksel banka performansını test edecektir. Ölçüm için Likert ölçeği kullanılacaktır (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-nötrüm, 4-katılıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum).

H4: İslami bankalar bankaların ve geleneksel bankaların performansının karşılaştırılması.

Araştırmacı, Senegal’de bulunan İslami ve geleneksel bankaların performansını Sermaye Yeterliliği, Varlık Kalitesi, Yönetim Kalitesi, Kazançlar ve Likidite gibi göstergeler yardımıyla karşılaştıracaktır.

Bankaları karşılaştırmak için tanımlayıcı istatistik kullanılacaktır (ortalama, standart sapma minimum-maksimum dâhil). T-test de kullanılacaktır.

LİTERATUR TEORİLER: aşadaki gibidir:

İslami finansla ilgili küresel ölçekte farklı bilim insanları tarafından önceden yapılmış birçok çalışma vardır. Çalışma aralıklarından bazıları şunlardır:

Safiullah (2010) tarafından Bangladeş bankaları üzerinde yapılan bir çalışmanın amacı bazı bankaların neden diğerlerinden daha başarılı olduğunu ve kârlılık performansı eşitsizliklerinin ne dereceye kadar çevresel dış faktörlere değil, yönetimle ilgili iç faktörlerden kaynaklandığını belirlemektir. Çalışmanın sonucu, işletme veriminin kârlılığın önemli bir belirleyicisi olduğunu ve üretkenlik ve işletme verimi bakımından geleneksel bankaların İslami bankalardan daha iyi olduğunu gösterir. Giderler-yönetim veriminin bankanın kârlılığının en önemli bir belirleyicilerinden birisi olduğu; dolayısıyla, bankaların uygun maliyet kontrolü ve işletme verimine dikkat ederek kârlılığını iyileştirebileceği sonucuna varır. Benzer sonuçlar Malezya Guru ve Shanmugam (2010) tarafından da rapor edilmiştir.

M.S. Moin (2007), 5 geleneksel bankayı karşılaştırarak Pakistan’daki ilk İslami bankanın performansını ölçtü. Bu çalışmanın performans ölçümü, finansal oranlar yardımıyla kârlılık, likidite, risk ve verim alanındaydı. Geleneksel bankaların daha kârlı ve hisse senedi getirisi bakımından ilk İslami bankadan önemli ölçüde farklı olduğunu tespit etti. Sonuçları, İslami bankaların kârlılık bakımından geleneksel olanlara yakın olduğunu gösterdi. Net kârlar ve kârlılık göstergesi, hisse senedi getirisi arasında pozitif bir ilişki de buldu. Ancak, likidite, kredi mevduat oranı bakımından İslami bankalar ve geleneksel bankalar arasında herhangi bir fark

bulamadı. Geleneksel bankalar, yüksek kârlılıktan ötürü İslami bankalardan daha riskli ve daha az çözücüdür.

Rima Turk Ariss (2006), İslami bankalar ve geleneksel bankalar arasındaki kârlılık farkını inceleyerek Global geleneksel bankacılık piyasalarına hâkim olan rekabet durumunu analiz etti. Sonuçlar, İslami bankaların varlıklarının büyük bölümünü İslami finans Muşaraka, Mudarebe, Murabaha ve İcare gibi İslami finans araçları faaliyetlerine tahsis ettiğini ortaya koyar. İslami bankaların büyük oranda kredi riskine maruz kaldığını da tespit etti. Genelde, İslami ve geleneksel bankacılık piyasaları arasındaki farkı inceledi ve bu İslami Dünya Bankasının geleneksel olanlardan farklı olarak piyasayı daha yoğun ve daha az rekabetçi bankacılık sekmesi olarak gösterdiği sonucuna ulaştı.

Nouar Hassoune (2002), İslami Kuruluşları GCC ülkelerinin geleneksel kuruluşlarıyla karşılaştırarak İslami bankaların uçuculuğunu hisse senedi hisse senedi getirisi ve varlık getirisi bakımından inceledi. Hisse senedi getirilerini verim ölçüsü ve kârlılık ölçüsü olarak kullandı. Sonuç olarak, aynı bilanço yapısıyla İslami bankaların geleneksel bankalardan daha kârlı olduğunu tespit etti, bulduğu deneysel sonuçları İslami bankaların piyasanın kusursuz olmamasından yararlanacağı şekilde açıkladı. İslami bankaların likidite, konsantrasyon riskleri ve işletme verimi bakımından bir zaafı olduğunu da tespit etti.

Abdus Samad ve Kabir Hassan (1997) Bank Islam Malaysia Berhad (BIMB) ve sekiz geleneksel bankanın performans ölçümlerindeki kârlılık, likidite, risk ve ödeme gücü bakımından farkları değerlendirdiler. Bank Islam Malaysia Berhad'ın göreceli olarak, sekiz geleneksel banka grubuyla karşılaştırıldığında daha likit ve daha az riskli olduğunu gösteren deneysel sonuçlar elde ettiler. Ayrıca, 1984-1997 yılları arasındaki dönemde İslami bankalar, hisse senedi getirileri ve varlık getirilerinde önemli bir ilerleme kaydetti. Ancak, Samad ve M. Kabir Hassan (1997), BIMB'yi 8 banka ile karşılaştırarak performans ölçümlerindeki bu farkın istatistiksel olarak önemsiz olduğunu tespit ettiler. BIMB'deki riskin arttığını ve istatistiksel olarak önemli olduğunu da tespit ettiler.

Kassim ve Abdulle (2012), krizin kârlılık, kredi ve varlık büyümesi ve harici oranlar üzerindeki etkisini inceleyerek 2008 global krizi sırasında İslami bankaların ve geleneksel bankaların performansını değerlendirdiler. Finansal kriz sebebiyle iki bankacılık kuruluşu türü arasında kârlılık ve kredi riski bakımından önemli hiçbir farklılık yoktu. İslami bankalar geleneksel olanlardan daha fazla nakit varlık bulundurur. Ayrıca, İslami bankalar finansal kriz sebebiyle likidite risklerine daha az maruz kalır. Bu nedenle, bu durum geleneksel bankalarla karşılaştırıldığında global finansal krizde İslami bankaların hızlı başarısı ile ilgili belirleyici bir faktör olabilir.

Aksine, Hassan vd. (2010) aynı karşılaştırmayı yapmış ve İslami bankaların geleneksel bankalardan daha az etkilendiği sonucuna vardılar. İslami banka iş modeli ile ilgili faktörler 2008 yılında kârlılık üzerindeki olumsuz etkiyi sınırlamaya yardımcı olurken, bazı İslami bankalarda risk yönetim uygulamalarındaki aynı zaaf geleneksel bankalarla karşılaştırıldığında 2009 yılında kârlılıkta daha büyük bir düşüşe yol açtı. İslami bankaların kredi ve varlık büyümesi finansal ve ekonomik istikrara geleneksel bankalardan daha fazla katkıda bulunur.

Momeneen ve Jaffar (2011), CAMEL testi yardımıyla Pakistan'daki İslami ve geleneksel bankaların performansını karşılaştırdılar. İslami bankaların daha iyi likidite pozisyonu sunduğu sonucuna vardılar. Ancak, geleneksel bankalar yönetim kalitesi ve kazanç becerisi konusunda öndeyken, her iki bankacılık alanında varlık kalitesi neredeyse aynıydı. Bu bulgular, Manarvi ve Muhammad'ın (2011) sonuçlarıyla uyumludur.

Ika ve Abdullah (2011) CAMEL testi yardımıyla Endonezya'daki İslami ve geleneksel bankaların performansını karşılaştırdılar. Endonezya'daki İslami bankaların, geleneksel bankalardan daha likit olduğu sonucuna vardılar. Likiditenin daha iyi yönetim uygulamaları vardır.

Akhtar, Ali ve Sadaqat (2011), hisse senedi getirisi, sermaye yeterliliği ve likidite risk yönetimiyle varlık getirisine odaklanarak İslami ve geleneksel bankaların karşılaştırmalı bir analizini yaptılar. Sonuçlar, geleneksel bankalarda sermaye yeterliliğinin ve İslami bankalarda varlık getirisinin likidite riskiyle pozitif ve önemli ilişkisi olduğunu göstermektedir.

Ali ve Ahmed (2012), Pakistan'daki bankaların kârlılığını belirleyen etmenleri incelediler, ancak bunu, hem iç faktörü (varlıkların, kredilerin, hisse senetlerinin ve mevduatların kârlılık üzerindeki etkileri) hem de makroekonomik değişkenleri kullanarak yaptılar. Sermaye yeterliliği oranı, kredi risk, varlık yönetimi, GSYİH ve tüketici fiyat endeksinin varlık getirileriyle ölçüm yapıldığında kârlılıkta önemli etkisi olduğunu ve hisse senedi getirileriyle ölçüm yapıldığında işletme verimi, varlık yönetimi ve GSYİH'nin kârlılıkla önemli ilişkisi olduğunu tespit ettiler.

Rahman ve Zafar (2012), iç faktörler ve sahiplik olarak, bankaya özgü ve makroekonomik değişkenlerin likidite, sermaye yeterliliği ve giderler yönetimini kullanarak, Bahreyn'de İslami bankalar ve Geleneksel bankaların kârlılığı üzerindeki etkisini değerlendirdiler. Çalışmada, modelde kullanılan değişkenlerin kârlılık üzerinde güçlü bir etkisi olduğu ve daha yüksek toplam varlığın yüksek kârla pozitif ilişkili olmayabileceği zira banka varlıkları arttıkça banka yönetiminde verimsizlik olabileceği sonucuna varıldı. Ancak, etkin harcama yönetimi ve makroekonomik faktör ve enflasyon oranına ilave olarak, finansal kuruluşun kârlılığının ve büyüklüğünün (toplam varlık) pozitif ilişkisi olduğu bulundu.

Almazari (2014), Suudi Arabistan ve Ürdün'de İslami ve geleneksel bankaların, kârlılık, sermaye yeterliliği, likidite, işletme verimi ve varlık kalitesi, şirket yönetim meseleleri ve ekonomik koşullar bakımından performansını analiz etti. Çalışmanın sonuçları ortalama varlık getirisinin, banka büyüklüğünün ve geleneksel bankaların kurul büyüklük değerlerinin İslami bankalarla karşılaştırıldığında daha yüksek olduğunu açığa çıkardı. Diğer değişkenler işletme verimi, varlık kalitesi, likidite, sermaye yeterliliği ve kurul bağımsızlığı- İslami bankalara daha yüksekti. Kârlılık ve kurul bağımsızlığı dışındaki bütün değişkenler için iki banka türü arasındaki önemli farklar bulundu. Likidite, kurul özellikleri ve banka türü dışındaki bütün değişkenler kârlılığın etkilenmesinde önemli bulundu. Ancak, bağımsız t-testleri ve regresyon analizi ile ilgili çelişkili sonuçlar bulundu. Bulgu, Shaista (2014) tarafından Malezya'daki bankalarla ilgili yapılan çalışmanın bulgularıyla uyumludur zira çalışma ayrıca sermaye yeterliliği, varlık kalitesi ve likiditenin kârlılık üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu rapor etti.

İ. Ndiaye (2016), CAMEL çerçevesini kullanarak birkaç ülkede bulunan İslami bankalar ve geleneksel bankalar arasında karşılaştırmalı bir çalışma yürüttü. Kârlılık belirleyicilerinin etkisini değerlendirmek için regresyon analizinden ve önemi ölçmek için ANOVA testlerinden yararlanarak geleneksel bankaların, sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, kazançların kalitesi, likidite ve yönetim kalitesi bakımından İslami bankalardan farklı olduğu ve İslami bankaların geleneksel bankalardan daha az likit olduğu, zira bunların genellikle uzun vadeli yatırımla ilgilendiği sonucuna vardı. Ayrıca, banka türünün yatırma etkisinin banka performansı üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu belirtti.

Tersine, Ongore vd. (2013) tarafından, mülkiyet yapısının, Kenya'da banka performansı üzerindeki yatırma etkisini incelemek amacıyla yapılan bir çalışmada, mülkiyetin yatırma etkisinin bankaların kârlılığı üzerinde önemsiz olduğu ve dolayısıyla performansı etkilemediği sonucuna vardılar.

KOBİ'ler için İslami finans, sağlanan hizmetlerin İslami ilkelerle eşleştiği düşük gelirli popülasyonlara yönelik finansal hizmetleri tanımlar. Buna göre, İslami finans, insanoğlunun ihtiyaçlarına hizmet ettiği için basitçe ahlaki finansdır. Banker'a (2010) göre İslami finans büyüyen bir pazardır.

Oumar Ahmat (2015), yoksulluk ve güvencesizliğe karşı mücadeledeki rolüne özellikle atıfta bulunarak KOBİ'lerin niteliğini ve sorunlarını değerlendirdi. KOBİ'lerin yoksulluğu kaynağında azaltmaya yardımcı olduğu, enerji ve içme suyu, sağlık hizmetleri ve eğitime erişim sorunlarına etkin çözümler sağladığı sonucuna varır. KOBİ'lerin gelişmekte olan ülkelerdeki ayırt edici özelliklerinden birisi, yoksul insanların yaşadığı alanlarda bulunması, yoksulları istihdam etmesi ve yoksullar için üretim yapmasıdır.

Zakaria (2012), finans kuruluşlarının analizini yaparak İslami ve geleneksel kuruluşları sosyal yardım bakımından karşılaştırdı, özellikle zekât (yoksullar için sadaka) veya vakfı kullandı. Karşılaştırmalı bir analiz yaptı ve İslami kuruluşların, Güney ve Güneydoğu Afrika ve Alt Sahra Afrika'sı ve Ortadoğu ülkeleri dâhil Asya ülkelerinin çoğunda en yoksul insanların ihtiyaçlarına yanıt vermek için kullanılan

kaynaklar olan zekât veya vakf üzerinden daha yoksul olanlara yardımcı olduğu sonucunu çıkardı.

Zakaria. D ve Albert. N (2016) İslami finansla ilgili bir çalışma yaptılar. Amaç, İslami kuruluşların bir sonraki nesil için nasıl iş yaratma kaynağı olabileceğini araştırmaktı. KOBİ'lerin yerel düzeyde yalnızca büyümeyi tetikleyip iş alanı yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda özellikle sürdürülebilir kalkınma ve kamu hizmeti teslimi ile ilişkili olarak, öncelik sorunlarının ele alınmasına giderek daha fazla katkıda bulunduğu sonucuna varırlar.

Eddine Haddab (2015) İslami finans ve KOBİ'ler arasındaki ilişki hakkında bir çalışma yaptı. İslami finansal ürünlerini KOBİ'ler açısından en yeterli düzeye çıkardı. KOBİ'lerin müdahale araçlarının sınırlı çeşitliliğine rağmen, müdahale araçlarının sınırlı çeşitliliğine rağmen, KOBİ'lerin faaliyetlerini finanse etme niyeti olduğu sonucuna vardı. Teklif ettikleri sözleşmeler, özellikle finansman ihtiyaçlarının karşılanması için iyi uyarlanmıştır. Haddab ayrıca İslami finans kuruluşlarının zekât toplayıp dağıttıklarını ve risk paylaşımı ilkelerine saygı gösterdiklerini test etmiştir ve sonuç önemlidir.

Oumar Ahmat'ın (2015) çalışmasının amacı, İslami finans tekniklerinin KOBİ'lere uygun olup olmadığını incelemektir. KOBİ'lerin kaynağında yoksulluğu düşürmeye yardımcı olduğu ve enerji, içme suyu, sağlık hizmetleri ve eğitime erişim sorunlarına etkin çözümler sunduğu sonucuna varır. KOBİ'lerin gelişmekte olan ülkelerdeki ayırt edici özelliklerinden birisi, yoksul insanların yaşadığı alanlarda bulunması, yoksulları istihdam etmesi ve yoksullar için üretim yapmasıdır. KOBİ'lerin uygunluğu ile ilgili testi önemlidir.

Alimshan Faizulayev (2011), 2006-2009 yılları arasında, kârlılık bakımından İslami bankalar ve geleneksel bankaların karşılaştırmalı bir analizini yaptı. Analiz için T-testini ve F-testini kullandı. İslami bankaların ticari bankalardan daha az likiditesi olduğu sonucuna vardı.

Hamzeh Fayez Mumani (2014) tarafından yapılan çalışmanın amacı, İslami bankaların ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunup bulunmadığını

araştırmaktır; İslami bankaların ve İslami finans kuruluşlarının KOBİ'lere odaklanması tavsiye edilir. Araştırmacı ayrıca KOBİ'ler için üretimi arttıracak ve ülke kalkınmasına katkıda bulunacak daha fazla finansman verilmesini de tavsiye eder. İslami finansın ve hükümetin KOBİ'leri desteklemesinin tercih edilir olduğu sonucuna vardı.

Araştırma bulgularının çoğunluğu, İslami finansın iyi bir alternatif olduğunu ve yükselmekte olduğunu gösterir. Araştırmanın bu konuya odaklanması toplumumuzda İslami finansın değerini açıklar.

1.1 İslami Finans İlkeleri

"Şeriat" teriminin sözcük anlamı "yol"dur. Şeriat İslam dininde "Vahiy" ile konan çeşitli doktrin, toplum, kültür ve ilişki norm ve kuralları temsil eder. Şeriat veya İslam Hukuku İslam Hukuk Bilimine atıfta bulunur. İslami finansın temelidir. Şeriat ilkeleri, aşağıdakiler gibi çeşitli kaynaklara dayanır: Yüce Kuran Allah'ın kutsal metnidir. Kuran, Şeriatın, tanrısal vahiy üzerinden yalnızca Hazret-i Muhammed'e (s.a.v.) indirilmiş olan birincil kaynağıdır.

Sünnet: "Sünnet" terimi, "gelenek", "yol" veya "kanun" anlamına gelir. Kuran'da, sünnet terimi Allah'ın "değişmez kanun" anlamına gelir. Bu terim, Hazret-i Muhammed (s.a.v.) tarafından, sözcükleri, ifadeleri, edimleri ve sözsüz onayları üzerinden iletilen bütün öğretileri kapsar.

Bu iki kaynak, herhangi bir edimin Şeriat kuralları ve amacına uygunluğunun belirlenmesinin temelini teşkil eder. Ancak, Şeriat olası yorum ve gelişmelere her zaman açıktır. Böylece, Şeriatın başka iki kaynağını da ekleyebiliriz:

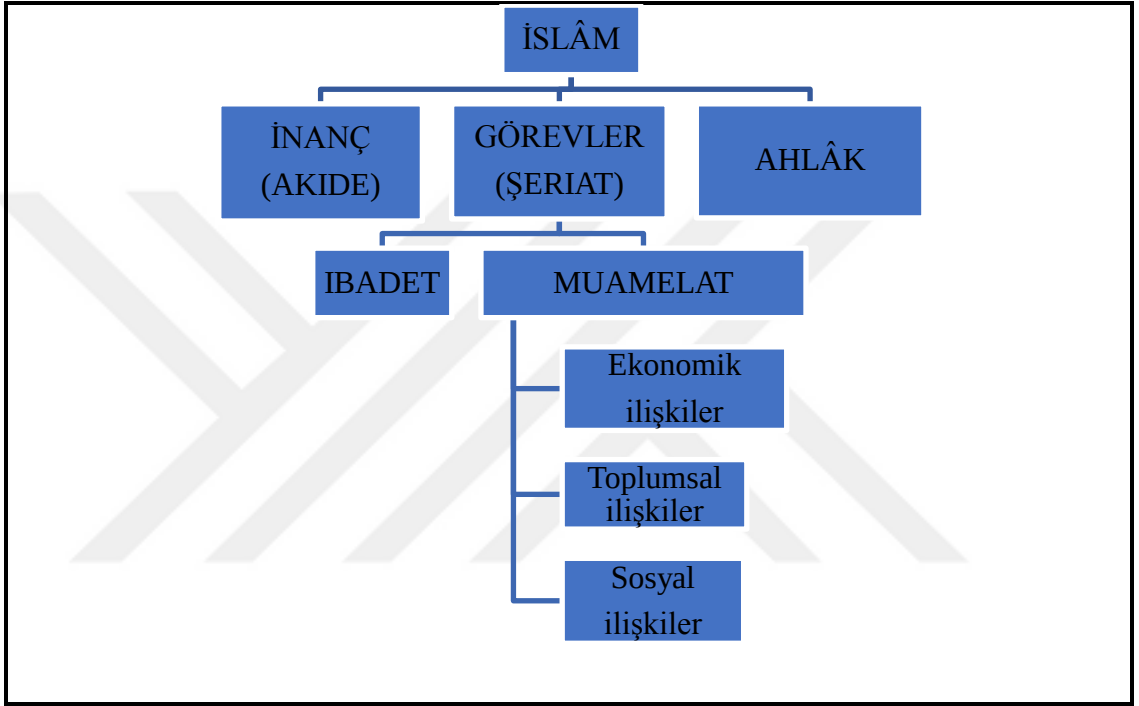
İcma: "İcma" terimi uzlaşma anlamına gelir. Uygulamada, İcma, Kuran'da veya Sünnet'te bir olayda karar vermeyi mümkün kılan hiçbir unsurun olmadığı durumda kanıt işlevi görür.

Kıyas: Kıyas terimi "analoji", "referans" veya "tasım" anlamına gelir, eski zamanlardan beri, Müslüman hukukçular tarafından, Kuran, Sünnet ve/veya İcma metinlerinde öngörülemeyen bir hukuk (fıkıh) sorunun çözümünü belirlemek için

kullanılan bir akıl yürütme türünü ifade eder. Bu, doğru olduğu gibi, İslam hukukunun geleneksel kaynaklarının ruhuna uygundur.

Aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi:

Şekil 1: İslami Şeriat

Kaynak: Brian Kettel, 2002

İslami yaklaşım ve geleneksel finansal uygulamalar arasındaki fark sermaye ve işgücü değerinin kavramsallaştırılmasıdır. Basit borç alan-veren ilişkisi yerine, İslami finans sistemi daha çok borç veren ve işletme sahibi arasında eşit risk paylaşımına dayanır. Şeriat, helal işlemler talep eder ve faiz (tefecilik), Garar (spekülasyon) ve Maysir (belirsizlik/kumar) içeren işlemleri yasaklar.

1.1.1 Riba (Tefecilik) Yasağı

İslami vizyonun risk paylaşımının en yakın sonucu Riba yasağıdır. Bu terim, "artmak", "büyümek", "şişmek" veya "yayılmak" anlamına gelen "Raba" fiilinden gelir. "Riba" terimi sözleşme taraflarından birisinin kabul edilebilir ve meşru herhangi bir emsal olmadan alınan herhangi bir avantaj veya artı değer anlamına

gelir. İslami ekonomisinin uygulamaları, işlemin büyüklüğünden veya niteliğinden bağımsız olarak her türlü faiz ödemesini yasaklar. Riba'nın iki ana biçimi vardır:

Riba-Al-Fadl, ağırlık veya ölçüyle satılan aynı nitelikte iki şey arasında doğrudan bir takasta elde edilen herhangi bir artı değerdir. Allah'ın Resulü, "Elden ele ve eşit miktarda verilmesi haricinde buğday karşılığında buğday satmak Riba'dır (tefecilik)" diyerek bunu yasaklar. Benzer bir şekilde, elden ele ve eşit miktarda verilmesi haricinde arpa karşılığında arpa satmak; elden ele ve eşit miktarda verilmesi haricinde hurma karşılığında hurma satmak Riba'dır.

Riba Al-Nasi'a geleneksel bankacılık kuruluşları ve finansman kuruluşları tarafından sunulan kredi ve yatırımlar üzerinden yapılanlar dâhil toplumdaki en yaygın türdür. Riba Al-Nasi'a, ertelenen çözüm için verilen gecikmeden dolayı sözleşmede açıkça veya üstü örtülü bir şekilde koşul haline getirilmiş ödeme üzerinden tahsil edilen bir artı değerdir. Tek tanrılı dinlerin hepsi faizi kabul eder, içlerinde faizi yasaklayan tek din İslam'dır.²

Allah'ın Resulü şöyle der: "Elden ele takas edilen hurma karşılığında hurma, buğday karşılığında buğday, arpa karşılığında arpa, tuz karşılığında tuz. Her kim ki, farklı türde olmadığı takdirde fazla verir veya fazla alırsa Riba işlemiş olur. "

Kuran, Ayet 275 (Bakara Suresi, 2: 275): "Allah ticarete helal, ribayı da haram kılmıştır"³.

Kuran, Ayet 278 Cüz (2) Bakara (İnek) Suresi: "Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve artık faizin peşini bırakın, eğer gerçekten müminler iseniz"⁴.

Kuran, Ayet 279, Bakara Suresi: "Eğer öyle yapmazsanız, Allah ve Resulü tarafından size savaş açılmış olduğunu bilin. Eğer tevbe ederseniz, sermayeleriniz sizindir. Haksızlık etmezseniz, haksızlığa da uğramazsınız"⁵.

²Buhari bölüm=34, hadis=379, sayfaboyut=10 aktaran Sahih

³Kuran, Ayet 275 Cüz 2, Bakara (İnek) Suresi

⁴Kuran, Ayet 278 Cüz (2), Bakara (İnek) Suresi

Kuran'da, Al-i İmran Suresinin 130. Ayetinde, kuruluşlar tefecilikten men edilir. "Ey iman edenler kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin"⁶.

Gerçekte, bu yasak İslam'la doğmuş değildir; geçmiş "Bir yabancından faiz alabilirsiniz, ancak İsrailoğullarından bir kardeşinizden alamazsınız, böylece Yüce Tanrı sahip olduğunuz topraklarda elinize aldıklarınızı kutsayacaktır." (Tevrat'ın Beşinci Kitabı 23:20)⁷ diyen Tevrat'ın Beşinci Kitabı ve Mısır'dan Çıkış'tan bölümler dâhil Yahudilik ibadetlerine kadar dayanır. "Eğer insanları arasında ihtiyacı olan birine borç verirsiniz, bunu bir iş anlaşması gibi düşünmeyin; faiz almayın. " (Mısır'dan Çıkış 22-25)⁸. Bu yasağın yalnızca Yahudi topluluğu içinde uygulanması İbranilere Calvin gibi faiz öncesi düşünürlerin yaşadığı dönemle çakışan 16. yüzyıla kadar kredi faaliyetleri üzerinden zenginleşme olanağı sağladı.

Hristiyanlık, Yeni Ahit de faizi yasaklar ancak bu defa üstü kapalı bir şekilde: "Eğer geri almayı beklediğiniz kişilere borç verirsiniz, alacağınız ne olur? Günahkârlar bile günahkârlara aynı miktarı geri almak üzere borç verirler. Ancak siz düşmanlarınızı sevin ve iyi olanı yapın ve geri almayı beklemeden borç verin; ödülünüz muazzam olacaktır ve Yüce Tanrının oğulları olacaksınız çünkü o nankörlere ve kötülere karşı bile merhametlidir. Bağışlayıcı olun, Babanız da bağışlayıcıdır."(Luka 6.34-38)⁹. Tefeciliğe izin vermeden faize izin veren Katolik dini, Calvin gibi reformcuların gelmesiyle birlikte ancak 1515'e gelindiğinde faize onay vermiştir.

Calvin'e göre, tefecilik kesinlikle caizdir. Bu ödemenin ağır geleceği yoksullara uygulanmaz. Ayrıca elbette yasal bir üst sınıra riayet edilmelidir. Son

⁵Kuran, Ayet 279, Cüz, Bakara (İnek) Suresi

⁶Kuran, Ayet 130, Cüz, Al-i İmran Suresi

⁷Tevrat'ın Beşinci Kitabı 23.20

⁸Mısır'dan Çıkış 22-25

⁹Luka 6.34-38

olarak, Calvin hiç kimsenin profesyonel bir tefeci olmaması gerektiğini belirtir. Bugün Batılı toplumlarda birincisi haram kılınıyorsa, ikincisi kabul görür. Tersine, Müslümanlık felsefesi tefecilik kapsamına girsin ya da girmesin, her türlü faizi haram kılar. Bir borcun yalnızca geçen zamana bağlı olarak ve öncelikli yatırım projesinin gerçek kârlılığıyla tamamen ilişkisiz bir şekilde sabit geri ödemesi Müslüman ahlakına aykırıdır zira toplumsal açıdan yıkıcı görülür. Bazı İslam ekonomistleri Riba yasağına dayanan bir finans sisteminin son elli yılın en büyük felaketlerinden bazılarında kaçınabildiğini iddia ederler. Gelişmekte olan ülke borç krizinde, Anglosakson ülkelerde ev borcu patlaması, geleneksel bankacılık sisteminin sınırlarını gösteren yüksek faiz krizi. Sorumluluğun bir kısmı kredileri kolayca ve ferasetsiz bir şekilde dağıtan bankalara aittir. Kâr ve risklerin paylaşımını uygulayan bir finans sistemi mümkün olmazdı zira yatırımcıların yatırım projesinin ilerleyişini daha iyi kontrol etme yönünde güçlü bir dürtüleri vardır. Ancak burada, Riba yasağı yasaklanan faizle, satış belirsizliği ve spekülasyonla ilgili soruları da beraberinde getirir.

1.1.2 Garar (Belirsizlik/kumar) Yasağı

Garar terimi "belirsizlik" veya "şans" anlamına gelir, yasaklanmasının altında aşağıdaki ilke vardır: bir Müslüman eylemlerinden kaynaklanan herhangi bir gerilim veya çatışmanın sonuçlarından kaçınmak için her şeyi yapmalıdır. Bir Müslüman'ın belirsiz bir satın alma yapamamasının nedeni budur. Garar yasağı, Aş-Şafî Hadisinde açıkça belirlenir: "Garar satışı, sudaki balığı satmayı, kaçan bir köleyi satmayı, gökyüzündeki kuşları satmayı kapsar"¹⁰. Opsiyonlar, vadeli işlemler, spekülasyon ve açığa satış veya yüksek faiz gibi başka daha karmaşık finansal ürünler belirsizlik içerdiği için yasaktır.

Maysir terimi kumar anlamına gelir. Ekonomik alanda, sözleşme taraflarının haklarının rastgele bir olaya bağımlı olduğu herhangi bir sözleşme biçimini ifade eder. Böylece her bir sözleşmede, akdedildiği tarihte açıkça tanımlanan bütün temel terimler (nesne, fiyat, dönüş süresi ve taraf kimliği gibi) yer almalıdır. Yasaklanması, aşağıdaki Kuran ayetlerine dayanır (5.90): "Ey iman edenler, içki, kumar, dikili taşlar

¹⁰Jami` at-Tirmidhi 1230

(putlar) ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz."¹¹.

Spekülasyon yasağı Garar'ın Müslüman ahlakı tarafından haram kılınması ile ilgilidir. Garar terimi ya mallar veya fiyatlar hakkında bilgi sahibi olmamaktan, ya da malların yanlış tanımlanmasından ötürü bir hile unsuru ya da unsurları taşıyan bir takası ifade eder. Bu nedenle, satıcının teslim konumunda olmadığı mal ticaretini ve öngörülemez bir olaya dayanan sözleşmeleri içerir. Takas nesnesinin sözleşme imzalandığı anda hazır bulunması şart değildir (dolayısıyla ileri tarihli satış haram kılınmaz). İşlem, yalnızca ticaret koşulları paydaşların kontrolü dışında belirsiz bir gelecek olay olması durumunda Şeriat ilkelerine aykırıdır.

1.1.3 Ahlaki Olmayan İş (Haram)

Örneğin, özellikle şans oyunları, alkolle ilgili faaliyetler, domuz yetiştiriciliği ve silahlanma, sefahat ve porno ile ilgili faaliyetleri kapsayan film endüstrisi, İslam'da yatırım yapmanın yasaklandığı sektörlerdir.

Bu hariç tutma ilkesi, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal sorumluluk taşıyan yatırım için finansta etik bulunur.

Şeriat bütün Müslümanları yasadışı veya haram kabul edilen mülkle işlem yapmaktan men eder. Gerçekten, yatırımın, İslam'ın ahlaki ve dini emirlerle uyumlu olmaya devam ettiği faaliyetin niteliğine ilişkin gereksinimler vardır. Aşağıdakiler gibi yasaklı ürünleri kapsayan işlem yapılamaz:

- Tütün endüstrisi.
- Tehlike oyunları.
- Alkolle ilgili faaliyetler.
- Domuz yetiştiriciliği veya silahlanma.
- Sefahat ve porno ile ilgili faaliyetleri kapsayan film endüstrisi.

¹¹Kuran, ayet 90 cüz 5 (5:90), Maide Suresi

- Silah endüstrisi.
- Bankacılık endüstrisi (Şeriat kurallarına dayanan İslami bankacılık endüstri hariç).
- Sigorta endüstrisi (Tekafül endüstrisi: İslami karşılıklı sigorta hariç).
- Eğlence endüstrisi (iyi ahlakı teşvik edenler hariç).

Bu hariç tutma ilkesi, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal sorumluluk taşıyan yatırım için finasta etik bulunur.

İslam'ın, bunların, dini yükümlülükleri feda etmek pahasına yapılmasına izin vermediği de kaydedilmelidir. Borçlu bir şirkete yatırım yapmak da yasaktır.

Kuran, ayet (5.90-91) " Ey iman edenler, içki, kumar, dikili taşlar (putlar) ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, sizin aranızda düşmanlık ve kin sokmak ve sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiğiniz değil mi?"¹².

1.1.4 Ortaklık Sözleşmeleri (kâr-Zarar Paylaşımı)

İslami finans, katılım sözleşmelerinin işleyişine dayanarak "katılımcıdır". Özellikle ortaklık bağlamında kâr-zarar paylaşımına dayanan bir sistem getirmiştir. Bu sistem, finansal sermayenin beşeri sermaye ve ihtiyaçlarla ilişkilendirilmesini mümkün kılar. Geri ödeme, sözleşmenin imzalanmasıyla birlikte kâr oranı olarak sabitlenmelidir. Bir yatırım hesabı olan bir İslami bankanın müşterisi, pratikte sözleşmeleriyle ilgili yatırımlarında hissedar statüsündedir ve geliri bir temettü biçimini alır. Bu anlamda İslami finansın girişim sermayesi ve özel hisse senedi ile bağlantılı olduğu düşünülür.

1.1.5 İstifçilik

İstifçilik, parasını tedavüle sokmadan veya işletmeden tutma eylemidir. Ayrıca özel bir amaç olmadan elde tutmaktır. Faiz getirmeyen bir birikim hesabı bir

¹²Kuran, ayet 90-91, cüz 5(5.90), Maide Suresi

istifçilik biçimi değildir çünkü bu sermaye banka tarafından üretim amaçları doğrultusunda kullanılır. Kuran istifçiliği yasaklar çünkü İslam'da para bir güç kaynağı olmamalıdır. Umar bin Khattab'a göre Allah'ın Resulü şöyle der: "Her kim ki yiyecek istifler (ve bunu) Müslümanlardan esirgerse, Allah onu cüzzam ve iflasla cezalandıracaktır. Eğer bir Müslüman mallarını istiflerse, bu onun yalnızca kişisel zenginleşme peşinde olduğu ve genel olarak ekonomiye fayda sağlamadığı anlamına gelir. Kuran'dan alınan aşağıdaki paragraf bu eylemi şiddetle lanetler (Tevbe Suresi, cüz 9- ayet 34): "Ey iman edenler, şurası bir gerçektir ki Yahudi hahamları ile Hristiyan rahiplerinin birçoğu insanların mallarını haksız yere yerler ve Allah yolundan saptırırlar. Bir de altın ve gümüşü hazineye doldurup, onları Allah yolunda sarf etmeyenleri bu yüzden acıklı bir azap ile müjdele!"¹³. Yatırım yapmayı teşvik ettiği açıktır. İslami finans kuruluşlarını ellerinde uzun süre nakit tutmaya zorlar.

1.1.6 Zekât Farzı

Zekâtın kelime anlamı "yasal sadaka"dır ve zekât, her Müslüman'a elindeki imkânlar ölçüsünde farz olan yıllık dini vergidir. İslam'ın üçüncü şartıdır. "Ta ki (Allah'ın verdiği ganimetler) içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın" Zenginlerle aralarında denge kurmak için yoksullara yardımcı olmak için yürütülür. Yüce Kuran bunu defalarca açıklar:

Kuran ayetleri 57:7 "Allah'a ve Râsulüne iman edin. Sizi hâkim kıldığı, sizin yönetiminize verdiği şeylerden (hayır için) harcayın. Sizden inanan ve (hayır için) harcayanlar büyük mükâfat vardır"¹⁴.

Kuran ayetleri 59:7 "Ta ki (Allah'ın verdiği ganimetler) içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın"¹⁵.

¹³Kuran ayet 34, cüz 9, Tevbe Suresi (9-31)

¹⁴Kuran ayet 57, cüz 7 Hadid Suresi

¹⁵Kuran ayet 59, cüz 7, Haşr Suresi

Kuran ayetleri Tевbe Suresi, 60:9 “(Sadakalar ancak şunlar içindir:) Yoksullar ve ihtiyaç sahipleri, o işte çalışan görevliler, müellefe-i kulûb [kalpleri İslam’a ısındırılacaklar], köleler, borçlular, Allah yolundakiler, yolda kalmışlar. Allah tarafından böyle farz kılındı¹⁶.”.

Al Rayan Bank’a göre "Zekât belli bir eşikte (nisab) veya üzerinde varlığı olan Müslümanların varlıklarının bir bölümünü, genellikle %2.5’ini ihtiyaç sahiplerine bağışlamalarını gerektiren zorunlu bir ibadettir". Bu vergi, canlı hayvanlara, mallara, topraktan çıkarılan madenlere ve son olarak meyve ve hububata da getirilir. Dahası, bazı İslami finans kuruluşlarının faiz içeren işlemler yaptıklarını kaydetmek önemlidir. Örneğin, yasal bir sektörde faaliyet gösteren bir şirket bir bankayla faiz (Riba) karşılığında bir işlem yapar. Şirket yöneticileri, bankadan alınan bu Riba’yı cirosundan çıkarmalıdır. Bunun için, İslami finans kuruluşları kârları hayır hesabına aktararak yasadışı faaliyetlerden arındırır.

1.1.7 Zaman Değerleri

Faizin zaman ve para arasındaki bir takas ilişkisi olarak yorumu bazı insanların zamanı Şeriat kuralı çerçevesinde ekonomik bir değer olarak tanımının meşruluğu hakkında yoğun şüpheleri vardır.

Gerçekte, İslam zamanın ekonomik bir değer olarak var olduğunu görmezden gelmez ve insanların bugünü geleceğe ve parayı borçlara tercih etme yönündeki doğuştan gelen eğilimini kabul eder.

Mikro-ekonomik seviyede, faiz ve kredi arasındaki fark zor fark edilir ancak birçok insan bunu anlamayı zor bulur, yine de farklar mevcuttur. Faizli kredi adaletsizdir zira borç verenin aldığı faiz ile verdiği krediden dolayı üstleneceği fırsat maliyeti arasında bir denge yoktur.

Makroekonomik seviyede, faiz yasağı ve kredili sayışın yasadışı olması spekülasyonun olumsuz etkisine daha az duyarlı istikrarlı bir finans sisteminin şekillendirilmesine katkıda bulunur. Dolayısıyla İslami sistem, toplumsal

¹⁶Kuran ayet 60, cüz 9, Surat AT TAWBAH

dayanışmaya dayanır ve finansman yöntemleri ya kredili satışa veya sermayenin yatırıldığı işletmenin sonuçlarına katılıma dayanır.

1.2 Şeriat Kurulunun Rolü

İslami finans kuruluşlarının ve İslami ürünler sunan geleneksel bankaların çoğunda genellikle "Şeriat Kurulu" olarak adlandırılan, Şeriat kural ve ilkeleri çerçevesinde işlem geçerliliği ile ilgili koşulları bağımsız bir şekilde belirleyen bir uyum komitesi vardır. Bu komite, genelde tümü bankacılık ve finans alanında ileri düzeyde becerilere sahip 4 ila 7 ulemadan (Şeriat alimleri) meydana gelen eşit oranda yetkiye sahip olan bir organdır. Finans kuruluşuna bağlı olarak, komite üyeleri daimi olmayabilir ürün ve süreç uyumunu gözden geçirmek için periyodik olarak bir araya gelirler. Ulemanın çoklu kuruluşların Şeriat Kurullarında yer alırlar ve uluslararası düzeyde tanınan bazı hukukçular on beşten fazla komitede yer alırlar.

Şeriat Komitesi Uleması kendilerine sunulan işlemlerin yapısını ve hukuki dokümantasyonunu ve ürün özelliklerini ayrıntılı olarak incelemekten sorumludur. Şeriat Kurulu aşağıdakileri yapmakla görevlidir:

Fetvalar üzerinden finansal araçları tasdik etmek (beklenen şeriat kontrolü).

İşlemlerin verilen fetvalara uygun olduğunu doğrulamak (nihai şeriat kontrolü).

Bütün finansal işlemlerin Şeriat ilkelerine uygun olduğu konusunda rapor vermek.

Zekâtın hesaplanması ve ödenmesi.

Gelir ve giderlerin banka hissedarları ve yatırım hesabı hamilleri arasında dağıtımını ile ilgili görüş bildirmek.

Yönetim kuruluna ve banka genel müdürlüğüne danışmanlık yapmak.

Şeriat Kurulu İslami finans kuruluşunun önemli bir bileşen yapısıdır. Sahip oldukları yetkiyle ulemanın danışmanlık yaptıkları kuruluşların gelişimi üzerinde güçlü bir etkisi olabilir. Banka yönetiminden ve otoritesinden bağımsız olmaları

onlara Şeriat hukukuna aykırı buldukları her türlü işlemi reddetme olanağı tanır. Aslında, Şeriat Kurulu, bağımsız, yetkin, tutarlı ve gizlilik anlayışına sahip olmalıdır.

Ayrıca, komiteden kendisine sunulan bireysel davalarla ilgili hüküm vermesi de talep edilebilir. İşletme müşterilerinden gelen özel taleplerin kuruluş açısından kabul edilebilir olup olmadığını belirleyebilir.

1.3 İslami finans denetim kuruluşları

İslami finans endüstrisini gözetmek ve uygulamaları müşteriler ve finans kuruluşları menfaatine standartlaştırmaya çalışmak için birçok uluslararası organizasyon kurulmuştur. Bu uluslararası kabul gören standart ve prosedürler çeşitli ülkelerde sektörün mimarisinin güçlendirilmesine yardımcı olur.

1.3.1 AAOIFI

1991’de, Bahreyn’de İslami Finans Kuruluşları için Muhasebe ve Denetim Organizasyonu (AAOIFI) kuruldu. Misyonu:

Uluslararası İslami finans uygulamalarını ve finansal raporlamayı Şeriata uygun olarak uyumlaştırmak ve standartlaştırmak.

İslami finans piyasalarının ve finansal raporlamanın Şeriat ilke ve kurallara uygun olarak işletilmesine rehberlik etmek.

İslami finans piyasaları için endüstrinin büyümesini destekleyebilecek standart ve kuralları sağlamaktır.

1.3.2 CIBAFI

İslami Bankalar ve Finans Kuruluşları Genel Konseyi (CIBAFI) 2001’de Bahreyn’de kurulan kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. CIBAFI, İslami Kalkınma Bankası (IDB) inisiyatifinde oluşturulan bir uluslararası kuruluştur. Misyonu:

İslami finansal hizmetler endüstrisine hizmet ve bilgi vermek.

İslami bankalar ve kuruluşlar finansal ve İslami organizasyonlar hakkında bilgi sağlamak.

Endüstrinin zorluk ve sorunlarıyla başa çıkarak üyelere menfaat sağlamak.

Belli düzenleyicilerde yetkili makamlar nezdinde ortak menfaatleri temsil etmektir.

1.3.3 IIRA

2002’de, Bahreyn’de Uluslararası İslami Derecelendirme Kuruluşu (IIRA) kuruldu. Amacı:

İslami kuruluşların uluslararası pazarlara girmesini teşvik etmektir.

IIRA tarafından verilen derece, kuruluşun İslami finans ilkelerine uyma taahhüdünün ahdidir.

1.3.4 IFSB

İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) 2002’de kurulan bir uluslararası standart düzenleyici kuruluştur.

IFSB’nin amacı:

İslami finansal hizmetler endüstrisini etkileyebilecek meseleler hakkındaki farkındalığı teşvik etmek.

Şeriata uygun standartlar yayınlamak, konferans ve seminer organize etmek.

Diğer inisiyatifler arasında denetimi sağlamak ve tavsiye vermektir.

1.4 Senegal Bankalarına Genel Bakış

Senegal bankacılık sektörü son zamanlarda özellikle dinamik bir görünüm sergiler. 2015’te, BCEAO Senegal’de faaliyet gösteren 23 bankayı ve 2 finans kuruluşunu listeledi. 2007 ve 2015 yılları arasında bölgede parasal koşulların kolaylaşması ve sektörün işletme hacmi, Afrika bankacılık gruplarının piyasaya girmesiyle artan rekabet nedeniyle varlıkların ikiye katlanmasıyla önemli ölçüde arttı. Senegal’in %19,5 pazar payı vardır, bu da ülkeyi Fildişi Sahillerinden sonra ikinci önemli WAEMU pazarı yapar. Bankalar, zarar eden kuruluşlara yeniden

dağıtmak için finansal olmayan kuruluşların mevduat ve birikimlerini seferber ederek finansal aracılar olarak hareket eder. Kendi varlıklarını geliştirerek borçlarını geliştirmek gibi bir özgünlükleri vardır. Senegal bankaları, açık kredi, nakit avans ve kredi vermek suretiyle kısa, orta ve uzun vadeli kredi verebilir. İskonto senetleri de kullanır. Yukarıda belirtildiği gibi, hâlihazırda Senegal bankacılık sisteminde, BICIS, BHS, CBAO ve BOA dâhil yirmi üç (23) banka vardır. Bunlar, kapsam ve faaliyet alanına göre sınıflandırılır. Ancak Senegal’de iki banka kategorisi vardır; Afrika ağılı bankalar ve uzman bankalar olmak üzere iki başkâtip banka da vardır.

1.4.1 Ulusal Ağılı Uzman Bankalar

1998’de bunlar bilançonun %60’ından fazlasını temsil ediyordu. CBAO, BICIS, SGBS ve BST dâhildir. CBAO ve Senegal CBAO bankasının Fas devi Attijari Bank tarafından Attijariwafa Banka Grubunu oluşturmak için satın alındığını hatırlayalım.

1.4.2 Batı Afrika Ağılı Bankalar

Bunlar asıl olarak Atlantic Bank, BOA, BRS, UBA, ECOBANK ve ATTIJARIWAFİA’dır. Sonuncusu, Senegal’de ekonomik ve finansal işlemleri yürütmek isteyen diğer Afrika ülkelerinden müşteriler lehine politikalar üzerinden Batı Afrika’da referans banka olmayı amaçlar.

1.4.3 İşletme Bankaları

Bunlar, kurumsal finans alanında uzmanlaşmış uzun vadeli sermaye bankalarıdır. Mevcut veya gelişmekte olan işletmelerde pay alır ve yönetir ve kendi fonları veya başka uzun vadeli kaynaklar temelinde uzun vadeli kredi verir. Perakende bankalar veya yanlış bir adlandırma ile mevduat bankaları (kısa vadeli) ile ayı yönetmeliklere tabidir. Yatırım bankacılığı bir yatırım bankası ile aynı anlamı kazanır zira geleneksel ticari bankalar da büyük şirketler ve bireyler için ticari bankacılık hizmetleri sunabilir. Bunlardan en önemlileri: Citibank, Senegal İslami Bankası (BIS) ve Crédit du Senegal (CS) olan Credit Lyonnais du Senegal (CLS)’dir.

1.4.4 Uzman Banka

Bunlar, belli bir alanda uzmanlaşmış kuruluşlardır. Bunlardan bazıları ICB, CNCAS, BHS, BSIC ve BMIWA'dır. Ayrıca Senegal'de bankacılık alanı 2004 ve 2006 yılları arasında Bölgesel Dayanışma Bankası (BRS -Senegal), Batı Afrika Mutualist Konfederasyonu tarafından oluşturulan Batı Afrika Mutualist Kuruluşlar Bankası (BMIWA) gibi yeni bankaların açılmasıyla güçlü bir ilerleme yaşadı. ATTIJARIWABA Bank Senegal, ATTIJARIWABA Bank Fas'ın bir yan kuruluşudur. BanqueAtlantique Senegal, Atlantik Finans Grubunun ve Uluslararası Ticaret Bankası'nın bir yan kuruluşudur. 2010'da açılan bankalar da vardır: Afrika Birleşik Bankası (UBA), Credit International SA ve DIAMOND Bank.

1.5 Finans Kuruluşları

Bunlar, genel olarak kendi adlarına kredi, kredili satış veya kur işlemleriyle iştigal eden veya çoğunlukla bir yatırım işleminde bunlardan fon alan, bankalar dışındaki özel veya tüzel kişiler olarak tanımlanır. Finansal ve finansal olmayan kuruluşlar arasındaki ilişkide komisyoncu veya simsar sıfatıyla aracı olarak hareket edebilirler. Finans kuruluşlarından alınan rakamlar %2 oranında tahmin edilen görece daha küçük bir verilen kredi payıyla Senegal bankacılık sisteminin genel bilançosunun %5'ine karşılık gelir. Bununla birlikte, bütün vadelerde kredi dağıtarak finansal aracılığa katılırlar. Verilen krediler esasen kısa vadeli ve mevduatlar da tahsil edilir. Finans kuruluşları özellikle finansal kiralama ve tüketici kredisi alanında aktiftir. Müşterileri çoğunlukla kayıt dışı sektördeki aktörlerden meydana gelir. Bazı bankaların tamamen kısıtlı gereksinimler üzerinden finansman sağlamayı reddettiği kayıt dışı sektörün birçok ekonomik işletmeciler için bunlar kaçınılmazdır. Senegal'de düzenlenen ana kuruluşlar şunlardır:

1.5.1 Batı Afrika Finansal Kiralama Şirketi (Locafrique)

Senegal kanunu çerçevesinde kurulmuş bir anonim şirkettir. Krediyle ekipman satışı ve finansal kiralama üzerinden finansmana doğru gelişir. Locafrique 17 Mart 1976'da kuruldu, faaliyetlerine Nisan 1979'da başladı. Sermaye şu şekilde

dağıtılır: Ulusal tüzel kişi (CFOA) %79.99, Yabancı tüzel kişi (GTA-C2A) %20 ve Ulusal gerçek kişiler (%0.01).

1.5.2 Alios Finance Senegal

Alios Finance Senegal, 2006 yılında kurulmuş Alios Finance Fildişi Sahilleri'nin bir şubesidir. Finansal kiralama, uzun vadeli finansal kiralama yatırım kredisi ve tüketici kredisi gibi finansman çözümleri sunar.

Sigorta sektörü, İnterAfrika Sigorta Piyasaları Konferansı (ICMA) üye ülkelerinin tamamında Yönetmelik No. 001 / CIMA / PCMA / PCE / 2011 hükümlerinin yürürlüğe konmasıyla belirgin bir aşama kaydetti. Bu yönetmelik sigortalama ve prim ödemesi ile ilgili Sigorta Kanunu hükümlerini değiştirir ve tamamlar. Bu değişiklikler primlerin geciktirilmesini azalttı, taleplerin ödenmesini hızlandırdı ve sigorta şirketlerinin ödeme kapasitesini arttırdı.

1.6 Senegal'de İslami Finans Kuruluşları

Yukarıda belirtildiği gibi, Senegal'de (23) banka ve (2) finans kuruluşu vardır. Bütün bu kuruluşların arasında yalnızca bir İslami banka vardır: Senegal İslami Bankası (BIS). Ayrıca (2) mikro-finance kuruluşu vardır, MECIS Grup (Mutual d'Epargne ve İslami Kredi Senegal) ve Senegal Kredi Mobilizasyon Ortaklığı (PAMECAS).

1.6.1 Senegal İslami Bankaları (BIS)

Senegal'de, İslami finans, bir banka, BIS tarafından uygulanır. İslami finans yüzde yüz (%100) oranında uygulamadığı vurgulanmalıdır. İslami finans ürünleri sunan tek banka olmaya devam eder. Senegal İslami Bankası 20 Temmuz 1982 tarihinde kurulmuştur, finans sisteminde geleneksel bankaların hâkimiyetinin kısıtlamalarından ve bu bankalar lehine ihtiyatlı standartlardan dolayı BIS sorunlu bir ortamda faaliyet gösterir. BIS'in ortaklık yapısı aşağıdaki gibi özetlenebilir:

İslami Özel Sektör Kalkınma Şirketi (IDB Yan Kuruluşu) %56.7.

Genel yatırım şirketi %16.2.

Tamweel Africa Holding %12.

İslami Kalkınma Bankası %9.

Senegal Devleti %6.

Diğer özel kuruluşlar %0.1

Engellere rağmen, BIS ayakta kalmayı başarır. Sürekliliğini sağlamak ve rekabete direnmek için Senegal İslami Bankası özel bir operasyonu tercih etti. Bir yandan, geleneksel bankalardan farklılık gösterir ve diğer yandan bir İslami banka olarak da faaliyet göstermez. BIS müşterilerine, Mudarebe, Murabaha, Muşaraka, İcare ve İstisna ve Kard-Hassan gibi ürünler sunar.

Senegal İslami Bankasının amaçları şunlardır:

İslam ilkelerine dayanarak birikim ve kredi dağıtım faaliyetleri yapmak, böylece Senegal nüfusunun daha fazlasının ihtiyaç ve isteklerini karşılamak.

İslami gereksinimlere uygun olarak modern ve rekabetçi bankacılık ve işletme hizmetleri vermek.

BIS, şariat kanunun temel ilkelerine uygun olarak ekonominin bütün sektörlerini finanse eder. Bira, domuz eti üretimi veya bu ürünlerin kullanıldığı yerlerin (oteller, restoranlar) inşaatı ile ilgili bütün projeleri hariç tutar. Projelere veya şirketlere katılır veya bazı şirketlerden hisse satın alır.

1.6.2 İslami Finans Departmanı (DEFI)

İslami Finans Departmanı (DEFI), İslami Şariat ilkelerine uygun ürünler getirmek için PAMECAS ağı tarafından Temmuz 2011’de başlatılan bir programdır. Bu program, WAEMU bölgesinde İslami finansı teşvik etme ve geliştirme amaçlı test projesinin bir parçasıdır.

DEFI, PAMECAS’ın, dini inançlarından dolayı bankacılık ve finans sisteminin dışında kalan nüfusun İslami ürünlere erişimini desteklemek için finansal hizmet sunumunu demokratikleştirmeyi amaçlayan yeni aracıdır.

İslami Kalkınma Bankası (IDB) tarafından, İslami Kalkınma Dayanışma Fonu (ISFD) çerçevesinde finanse edilen bu programın temel amacı, işlevsel okuryazarlık üzerinden bir öncelik olarak kırsal nüfus ve kadın nüfusu arasında yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmaktır. Becerilere ve mikro-finans hizmetlerine erişime ve öz kalkınmanın teşvikine odaklandılar.

DEFI toplu konutlara, gıda ürünleri satışına, evsel veya profesyonel ekipmana ve cep telefonlarına müdahale etmeyi seçmiştir. İslami finansın iki tekniği, yani Murabaha, kâr paylaşımı ve Muşaraka ile finansman sunar.

1.6.3 Senegal Karşılıklı Tasarruflar ve İslami Kredi Projesi (MECIS)

Senegal Karşılıklı Tasarruflar ve İslami Kredi (MECIS) projesi, İslami Şeriat ilkelerine saygı gösterirken, finans sisteminin dışında kalan kişileri finanse etmek amacıyla kurulmuş bir mikro-finans kuruluşudur.

MECIS, 2002 yılında, Müslüman Öğrenciler ve Senegal Öğrenci Derneği tarafından Cheikh'de Dakar AntaDiop Üniversitesi'nde başlatıldı. MECIS, finans ürünleri (Muşaraka, Mudarebe, Murabaha, Kard-Hasan ve Vakf) ve tasarruf ürünleri (yatırım mevduatı, Vakf mevduatı, Kard-Hasan mevduatı ve zekât mevduatları) gibi ürünler kullanır. MECIS ayrıca gıda tüketim kredisi, etkinlik kredisi, evsel veya profesyonel ekipman kredisi, ev kredileri ve ticari kredi de verir, bütün bu krediler Şeriat hukukuna uygundur.

1.7 KOBİ'ler ve İslami Finans Kuruluşları

KOBİ'ler ve İslami finans kuruluşları arasında büyük bir ilişki vardır. Aslında, bu son derece rekabetçi sektörde KOBİ'ler için ayakta kalma koşulları piyasa talebine adapte olabilmek için yatırım yapma pratiğidir. İslami finans kuruluşları, bu KOBİ'leri desteklemek için çeşitli finansman araçları geliştirmiştir.

1.7.1 KOBİ'lerin Tanımı

KOBİ'ler kavramıyla ilgili birçok tanım vardır. Aslında, bir ülkeden diğerine farklılık gösterir. Araştırma amacına karşılık geleni elimde tutmayı seçtim, yani

Senegal'deki bütün KOBİ'lerin tabi olduğu KOBİ'ler sözleşmesi. KOBİ'ler sözleşmesine göre:

Madde 2: Aynı KOBİ'lerin tekil bir kuruluş olarak kullanılması, ahlak, iyi hizmet üreticisi veya hukuk hizmetleri, birincil ürünler aşağıdaki Madde 3 ve 4'te belirtilmektedir.

Madde 3: Küçük işletmeler aşağıdaki kriterleri ve eşiği karşılayan mikro girişimler ve çok küçük girişimlerdir:

Çalışan sayısı bir (1) ila yirmi (20) arasındadır.

Bir muhasebe veya tasdikli belgelendirme ile dâhili olarak veya Senegal'de yürürlükte olan muhasebe sistemine göre onaylanmış bir yönetim merkezi veya benzer başka bir yapıyla sahip olunur.

Genel bir vergi yasası ile belirlenen tek global katkıda vergilendirmeye ilgili belirlenen sınırları aşmayan vergi hariç yıllık ciro.

Madde 4 orta boy işletmeleri aşağıdaki kriterleri ve eşiği karşılayan işletmeler olarak tanımlar:

Çalışan sayısı yirmi bir (21) ila iki yüz elli (250) arasındadır.

Muhasebe, Senegal'de yürürlükte olan normal sistemle tutulur ve yeminli mali müşavirlerin (ONECCA) ulusal sıralamada kayıtlı bir üye tarafından tasdik edilir.

Vergi hariç yıllık ciro yukarıda belirlenen sınırlar ve 15 milyar XOF arasındadır.

Net yatırım, 1 milyar XOF'ye eşit veya bunun üzerindedir.

1.7.2 Ekonomide KOBİ'ler

Günümüzde, KOBİ'ler, ekonomik büyümede önemli aktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Güvencesizlik, işsizlik ve eksik istihdama karşı temel bir manivela teşkil ederler.

Ancak iç ve dış şoklara açık olmaları, büyümeleri ve GSYİH oluşumuna katkıları gibi özellikleri de özellikle gençler için iş olanağı yaratılmasını etkiler. Gerçekte, ekonomik büyümenin yoksulluğun azaltılmasına, ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sunduğu kabul edilir.

Tarım sektörü dışında kalan, %95'i aşan özel KOBİ'ler önemli bir istihdam kaynağıdır. Hem yurtiçinde hem de OECD ülkelerinde, geçiş aşamasındaki ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde ihracat için önemli bir gelir getirir. Açıkça, KOBİ'lerin rekabet artışı yoksulluğun azaltılmasına, ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlayabilir.

Şu zorlukları kolaylaştırmaktadır:

Hükümet aksiyonunun oluşturulmasında seslerini duyurma kapasiteleri düşüktür. Kamu ve özel sektörleri arasında kurumsal diyalog eksikliği.

Özellikle kadınlar için krediye erişimin temelini çökerten mülkiyet hakları ve yürütme ile ilgili yeterli mevzuat eksikliği.

Özel sektörle ilgili olumsuz önyargılar, kamu sektörü ve özel sektör arasındaki karşılıklı güvensizlik.

Bilgi (piyasalar, standartlar, giriş bariyerleri ve piyasaya giriş bariyerleri), ilgili istatistiksel veriler ve destek kuruluşları eksikliği; Bakınız OECD (2002), CEAP (2000), FUNDES (2002))

Devlere ait işletmelerin sayıca üstünlüğü, ihracat ve yatırım teşvikinde kamu sektörünün ağırlıklı rolü.

1.7.3 KOBİ'lerin Finansman İhtiyaçları

Şirketin ömrünün başından sonuna kadar, faaliyetinin finanse edilmesi gerekir. Büyümesini desteklemek, zor zamanlarda nakit akışını güçlendirmek ya da işlerinin yürütülmesi gereken geleneksel teslim tarihlerini karşılamak için ilave fonlar sağlaması gerekebilir. Dolayısıyla, çalışmamızı iki (2) temel KOBİ finansman ihtiyacı ile sınırlayacağız:

Yatırım Döngüsü ile İlişkili İhtiyaçlar: Bütün şirketler, özellikle yüksek rekabetçilik ortamında az ya da çok oranda bu yatırım ihtiyacı ile karşı karşıya kalırlar. Bu seviyede, üretimi iyileştirmek ve pazar payını arttırmak için başlangıç yatırımları, ekipman yenileme ve kapasite yatırımları vardır. Bu ihtiyacın karşılanması, orta ve uzun vadede iyi bir yatırım politikasına sahip olması gereken şirketin sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. (Yabré, 2008).

KOBİ'lere Sunulan İslami Finansman Araçları: Finansman niteliği ve biçimleri ile ilgili olarak, Riba yasağı, yapısı temel olarak borç ve kredi faizi ödemesine dayanan geleneksel sistemle karşılaştırıldığında, İslami finans sistemini özgün kılan temeli döşer. İslami finansal işlemlerde, sermaye getirisi yalnızca maddi bir varlığa dönüştürülmüşse haklı gösterilebilir. Dolayısıyla bütün finansman teknikleri bir faiz ödemesinin (Riba) müdahalesi olmadan uygulanır. KOBİ'lere sunulan birçok finansman mekanizması mevcuttur ancak biz çalışmamızı İslami bankalar tarafından kullanılan temel finansman yöntemleriyle sınırlamaya çalışacağız.

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAMI FİNANSIN TEMEL KANAĞI

2.0 İslami Finans Biçimleri ve Araçları

İslami finasta, bütün finansman türleri faiz ödemesiz gerçekleştirilir. Bu finans operasyonları genellikle yatırım, mal, hizmet veya duran varlık satın alımıyla iştigal eder. İslami finasta sermaye mobilizasyonu ve kullanımı geleneksel bankaların hukuki kavramlarından farklı hukuki kavramlara dayanmaktadır. Gelişimi boyunca, İslami finans müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılamak için birçok araç oluşturmuştur. Bu araçlardan bazıları, İslamiyet öncesi Arap yapıları bugün var olan önemli sayıda sözleşmenin verildiği pazarların, şehirlerin ve devletlerin ihtiyaçları için geliştirilmiştir. İslami finans sektöründe en fazla kullanılan ve en iyi bilinen sözleşmeleri tartışmaya karar verdim. Bunlar, İslami finansın büyüme süresinde öncü bir rol oynamıştır. Murabaha, Mudarebe ve Muşaraka gibi “katılımcı araçlar” olarak anılan araçları ve İcare ve İstisna gibi sözleşmeleri bir araya getiren "finansman araçları" olarak anılan araçları birbirinden ayırmak zorundayız.

2.1 Katılımcı finansman biçimleri

İslami finansın tüm pratiği, finansman sağlamayan yöntemlere dayanmaktadır faiz ödemesini içermez. Genel olarak, yatırım, mal, hizmet veya sabit varlık alımı. İslami finansın uygulamasında 2 tane Katılımcı finansman biçimlerivardır Mudarebe ve Muşaraka.

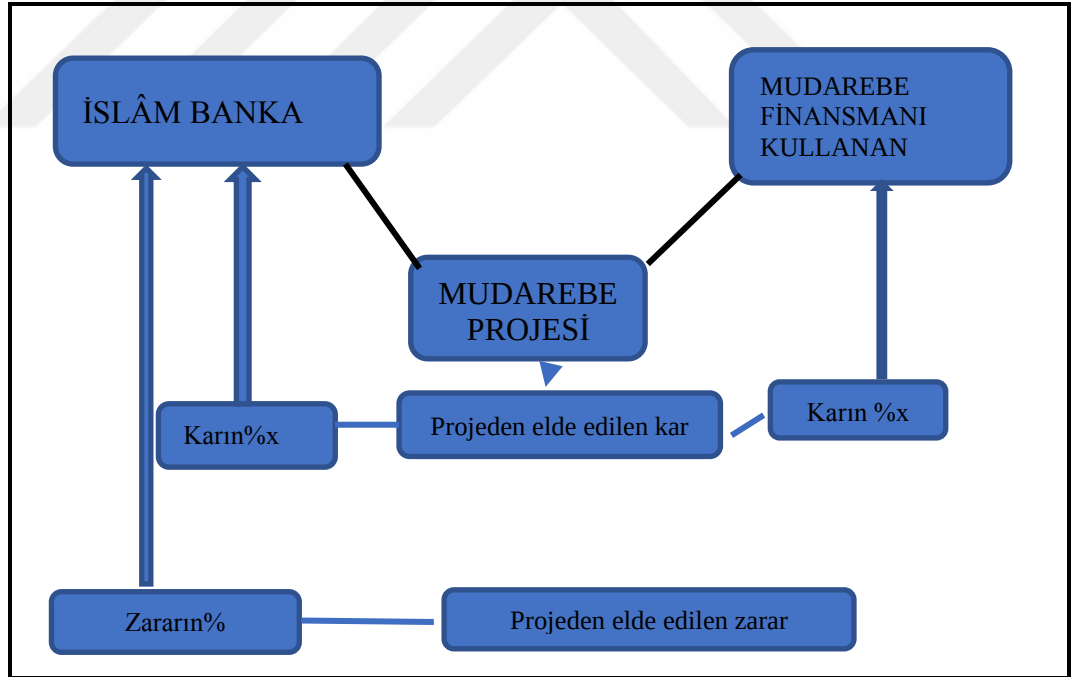
2.1.1 Mudarebe: (Güven Finansmanı)

Bu operasyon, sermayeyi (finansal veya başka tür) sağlayan bir yatırımcı (Rab el Mal) ve uzmanlığını ortaya koyan bir girişimci (Mudarib) arasında bağlantı sağlar. Bu finansal yapı, Fransa’daki limitet ortaklığın organizasyonuna benzer. Faaliyetin yönetimi sorumluluğu tümüyle girişimciye aittir. Kârlar yatırımcı sermayesini kurtardıktan ve girişimcinin yönetim ücretleri muaf tutulduktan sonra önceden kabul edilen dağılıma göre paydaşlar arasında paylaştırılır. Zarar

durumunda, bütün zararı üstlenen, yatırımcıdır; girişimci yalnızca geri ödemeyi kaybedecektir. Mudarebe finansmanı alan yatırım projeleri bazı koşulları yerine getirmelidir. Yasadışı faaliyetlerle (alkol, şans oyunları vb.) ilişkileri olmayacaktır. Ancak buna ilave olarak, aktif olarak faiz kullanan, alan ya da veren bir toplumda Riba'ya uzak ya da yakın, bildirilen herhangi bir faaliyeti yasaklayan İslami hukuk Şeriat'ın en katı yorumlarıyla kabul edilebilir olmamalıdır.

Bunlar, yenilikçi küçük işletmelerin finansmanına uygun görünmektedir (özellikle maddi olmayan alanda) çünkü genellikle finansal güç ile firma büyüklüğü arasında pozitif bir korelasyon varken finansal güç ile kârlılık arasında aynı ilişki yoktur. Ancak, İslami finans sözleşmelerinin getirilmesinin KOBİ'lere yönelik önemli ölçüde artan bir finansman hacmi yoktur.

Şekil 2: Mudarebe

Kaynak: Paris Europlace, rapport Jouini et pastre 2010.

2.1.2 Muşaraka (Ortaklık Finansı)

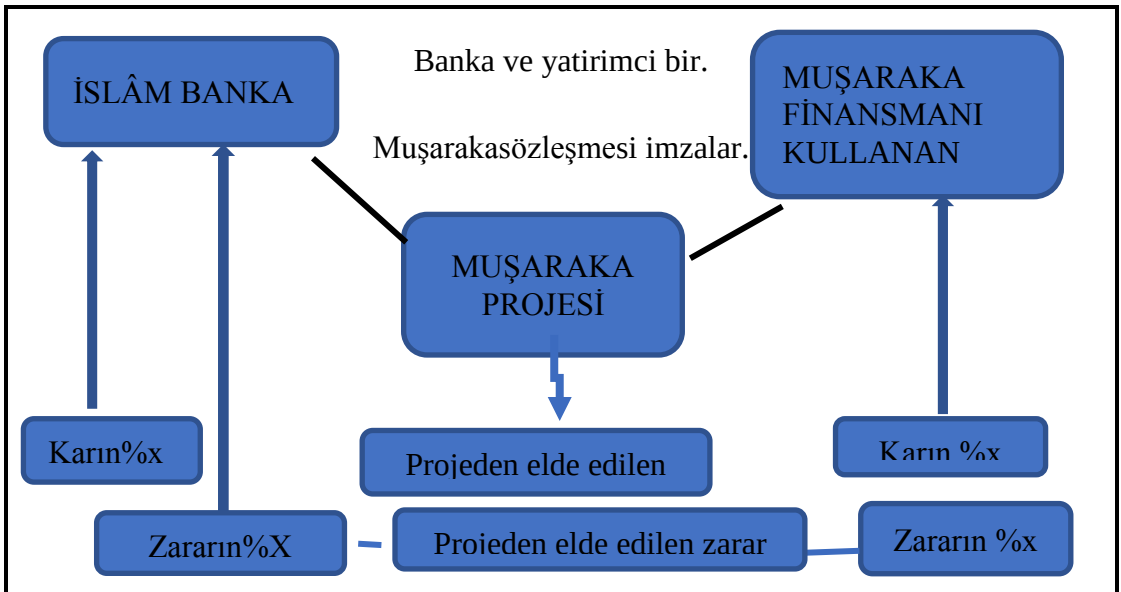
Muşaraka banka ve müşteri arasında, her birinin belli bir proje için bir sermaye koyduğu bir sözleşmedir. Ortaklar fon sağlarlar ancak proje yönetim sorumluluğu yalnızca birisine aittir. Kâr paylaşımı koşulları önceden tanımlanır. Kâr

dağıtımı orantılıdır. Geri ödeme, ana sermayeye ilave olarak bu işlem için banka tarafından kazanılan kârları da kapsayan bir plana tabidir. Zarar durumunda, bu, yatırılan sermayeye orantılı olarak tarafların her ikisi tarafından karşılanır. Bu operasyonun niteliği, nihai olarak ortak girişimle ilgilidir veya sanayiciler ve finansörlerle bir yuvarlak masa kavramıdır. Muşarakanın tek bir biçimi yoktur. İslam hukuku, bu operasyonun bütün biçimlerini ayrıntılı olarak sağlamaz; yalnızca ana ilkeleri belirtir. Dolayısıyla, iki kategoride sınıflandırılabilen çeşitli Muşaraka biçimleri vardır:

Muvfedah: Bu finansman biçiminde, ilgili bütün paydaşların katkıları başlangıçta aynıdır; aynı ayrıcalıklardan yararlanırlar ve aynı kâr/zarar paylarını alırlar.

İnna: Paydaşların başlangıçtaki katkıları farklıdır, hakları ve kâr payları da başlangıçtaki katkıları ile orantılı veya orantısız olarak farklıdır. Muşarakanın ilginç bir biçimi, dejenere Muşarakadır. Kuruluş ortaklarından birisinin payının aşamalı olarak diğer ortaklara eklendiği bir operasyondur. İlk ortak geri alma koşulları, ekonomik olarak borç verene faizin geri ödenmesine ve ödenmemesine karşılık gelir. Burada, menkul kıymetleştirme veya taşımaya yaklaşıyoruz.

Şekil 3: Muşaraka

Kaynak: Paris Europlace, rapport Jouini et pastre 2010.

2.2 Borç Tabanlı Finansman Teknikleri

İslam hukuku, geleneksel borç sözleşmesi mekanizmalarının uygulanmasına izin vermez. Ancak, geleneksel banka kredi mekanizmaları işlevi gören araçlar vardır. Bir yandan, bunların özgünlükleri yapılarının farklı risk dağılımı sağlamasıdır. Diğer yandan, faiz oranını bir geri ödeme yöntemi olarak reddeder. Bu bölümde, maliyet artı marj ilkesine dayanan İslami finans sözleşmelerini sunacağım.

2.3 Satış Biçimleri

2.3.1 Murabaha

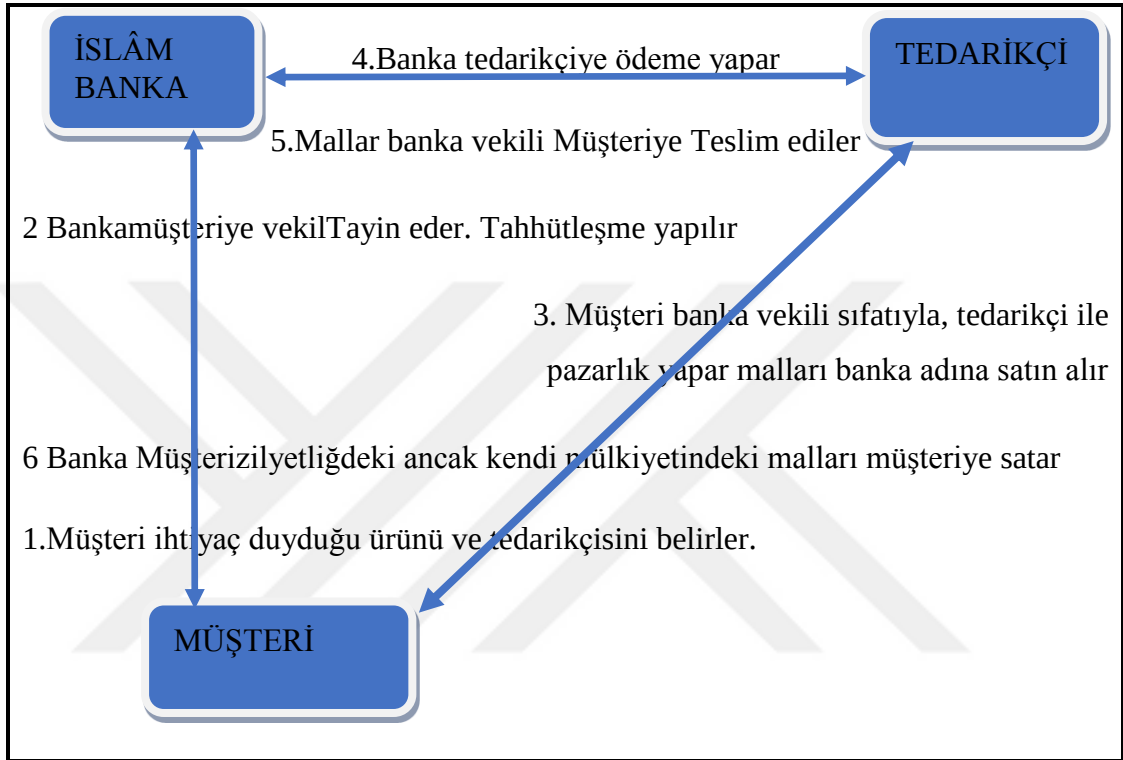
Bu işlem, alacaklının (banka) belli bir varlığı önce kendi hesabına satın aldığını varsayar. Daha sonra alacaklı, iki taraf arasında önceden anlaşmaya varılan bir fiyatın ödenmesi karşılığında varlığı borçluya (müşteri) (belli bir sürede kademeli ya da kademesiz olarak) yeniden satar. Bazı bilim insanları, Murabaha operasyonlarının İslami niteliğine itiraz ederler. Çünkü özünde, bu finansal ürün geleneksel bir borç sözleşmesine çok benzer. Bu operasyon, klasik bir borç sözleşmesinin tekiliğini hatırlatsa bile, bundan bazı temel noktalarda ayrılır. Birincisi, banka öncelikli varlığın sahibidir (işlemin arkasında aslında gerçek varlıklar vardır). Bu bir kredi değil, kredili satışır.

Dahası, bu işlemde, banka varlığın elde tutulmasıyla ilgili riskleri üstlenir. İkincisi bir faiz oranına açık bir referans yoktur. Alacaklıya ödeme bir komisyon aracılığıyla yapılır (malın alış fiyatında bir artış). Alacaklının geri ödemesi para kullanımını tazmin etmez ancak banka tarafından verilen hizmetin geri ödenmesine karşılık gelir. Son olarak, kâr marjı tutarı zaman içinde değişmez: önceden belirlenir ve ödeme dönemi boyunca değişmez.

Murabaha çok esnek ve kolayca adapte edilebilir bir finansal araçtır. Gayrimenkul finansmanından proje finansmanına kadar farklılık gösteren geniş bir İslami finansal düzenleme yelpazesi temelindedir. Geleneksel olarak, Murabaha ticaret finansı için kullanılmıştır. Günümüzde, başlangıçtaki kullanımından uzaklaşarak karmaşık finansal yapılarda bulunur. O halde bankalar tarafından,

bankalar arası İslami taleplere denk kısa vadeli likit araçlara nakit yatırmak için kullanılır mı?

Şekil 4: Murabaha

Kaynak: Paris Europlace, rapport Jouini et pastre 2010.

2.3.2 Selem: Teslim Süreli Finansman

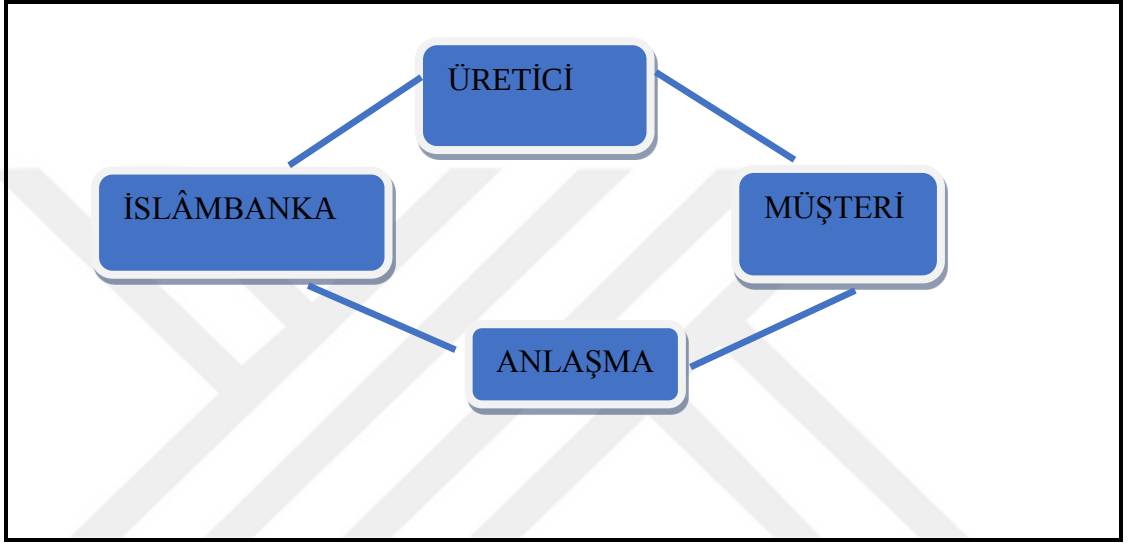
Al-Salam satışı vadeli bir satışır, teslimat gelecekte yapılırken ödemenin nakit yapıldığı bir operasyondur.

Hadis'e göre Hazret-i Peygamber şöyle der: "Her kim ki bir selem sözleşmesi akdetmek isterse, Selem'ı belirtilen ölçüye, belirtilen ağırlığa ve belirtilen teslim tarihine göre yürürlüğe koymalıdır"¹⁷. İslami finans var olmayan bir malın satışını yasaklar çünkü şans (Garar) içerir ancak istisnalar verilmek suretiyle özellikle tarımda bazı operasyonları kolaylaştırır. Selem sözleşmesi hâlihazırda, Garar unsuru içerdiği için İslami Finans devletinde aktarılmayan vadeli işlemler ve opsiyonlar gibi

¹⁷İslami Finansal Yönetim, Cilt 1.

türevlerin yerine kullanılır. Bunlarla Selem arasındaki fark, ödeme-teslim işlemlerinin netleştirilmesidir: bir vadeli işlem sözleşmesinde, sözleşmenin sona ermesinden önce hiçbir şey takas edilmezken bir Selem sözleşmesinde ödeme sözleşme imzalandığı zaman yapılır.

Şekil 5: Selem

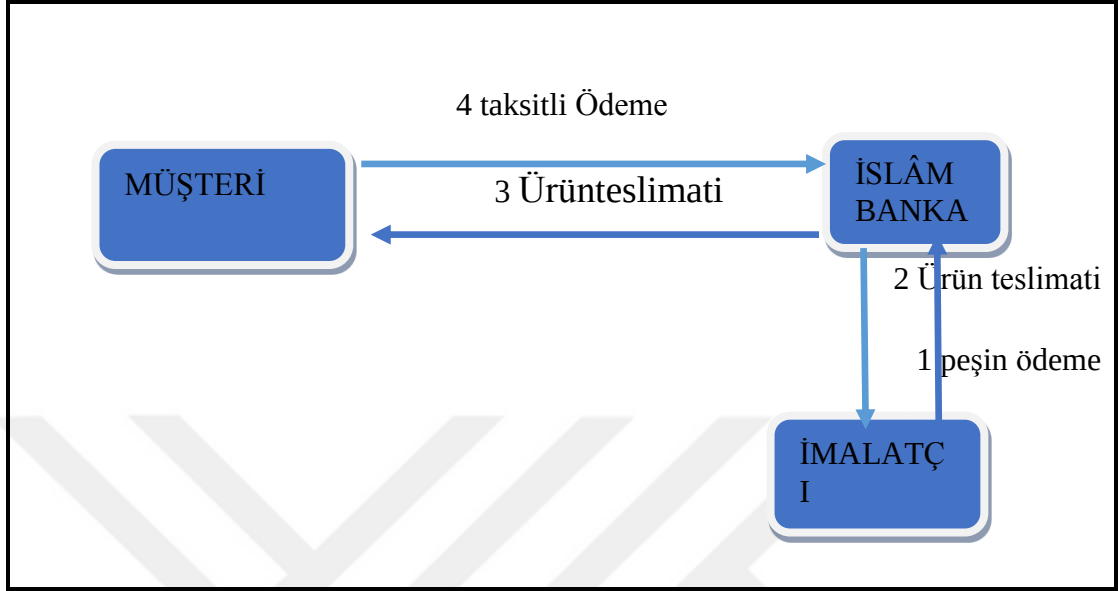

Kaynak: Sharia finance.lu

2.3.3 İstisna: Bir Varlığın İnşaat Amaçlı Finansmanı

Hanefî ve Maliki hukuk ekolleri İstisna sözleşmelerini bir salam sözleşmesinin özel bir biçimi olarak görür. İstisna, bir başvuru sahibi ve bir üretici olmak üzere iki taraf arasında, birincisinin ikincisinden belli bir ürünü almayı taahhüt ettiği bir düzenleme olarak tanımlanır. Salamdan farklı olarak, alıcının sözleşme imzalanırken tutarın tamamını ödemesi gerekmez. Gerçekte, sözleşme belli bir süre için sabit bir miktarla ilgili olmayabilir. Ödeme süresi boyunca, ödeme belli hiçbir tarih olmaksızın taksitle yapılır. Sonuç olarak, İstisna sözleşmesi Salam sözleşmesinden daha kısıtlayıcıdır. Bundan, sözleşme imzalanırken bedelin tam ödenmesinin şart olmaması bakımından ayrılır.

Şekil 6: İstisna

Kaynak: Sharia finance. lu

2.3.4 Bey-i Muaccel

Bey-i Muaccel teslimat derhal yapılırken ödemenin ertelendiği bir satışır. Ödeme tarihi ve fiyat sözleşmenin başında her iki tarafça bilinir ve kabul edilir. Bu finansal gelir bir kredili satışa karşılık gelir. Bu, daha önce görülen sözleşmenin zıddıdır.

2.4 Rant Temelli Biçimler

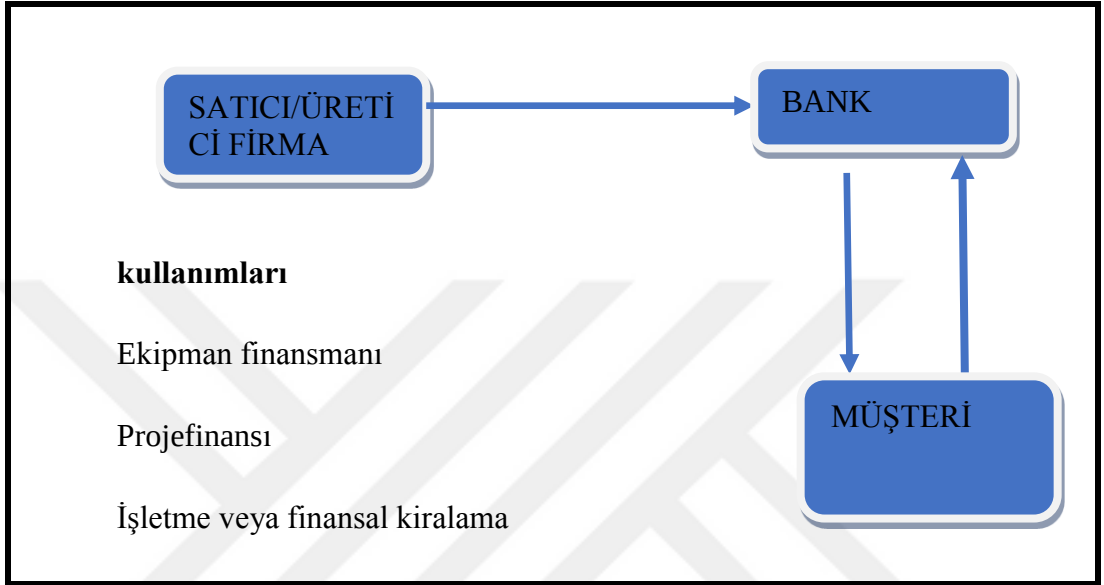
2.4.1 İcara: Kira Sözleşmesi

İcara, bankanın makine ve ekipman satın aldığı ve ardından mülkiyeti elinde tuttuğu bir dönem boyunca rüçhan hakkını lehtara devreden orta vadeli bir finansman biçimidir. İcara kiranın dengidir.

Ancak, vurgulanması gereken bazı farklar vardır. Kiralamadan farklı, aylık ödemenin yapılmaması halinde veya gecikme halinde, cezanın olmamasıdır çünkü bunun sonucu olan cezalar faiz olarak görülecektir ve İslami finans bu süreci reddeder. Sözleşme koşulları önceden tanımlanır. Koşullardan birisinin değiştirilmesi

durumunda, yeni koşullarla yeni bir sözleşme yapılmalıdır. Şekil 7’de İcara’dan bahsedilmektedir:

Şekil 7: İcara

Kaynak: Sharia finance. lu

2.5 Diğer İslami finansal Ürünler

İşletme portföylerini daha fazla geliştirmek için, İslami bankalar, şeriat kurallarına uygun olduğu müddetçe yeni finansman formüllerinin geliştirilmesine açıktır.

2.5.1 Kard-Hasan: Aşamalı Banka Finansmanı

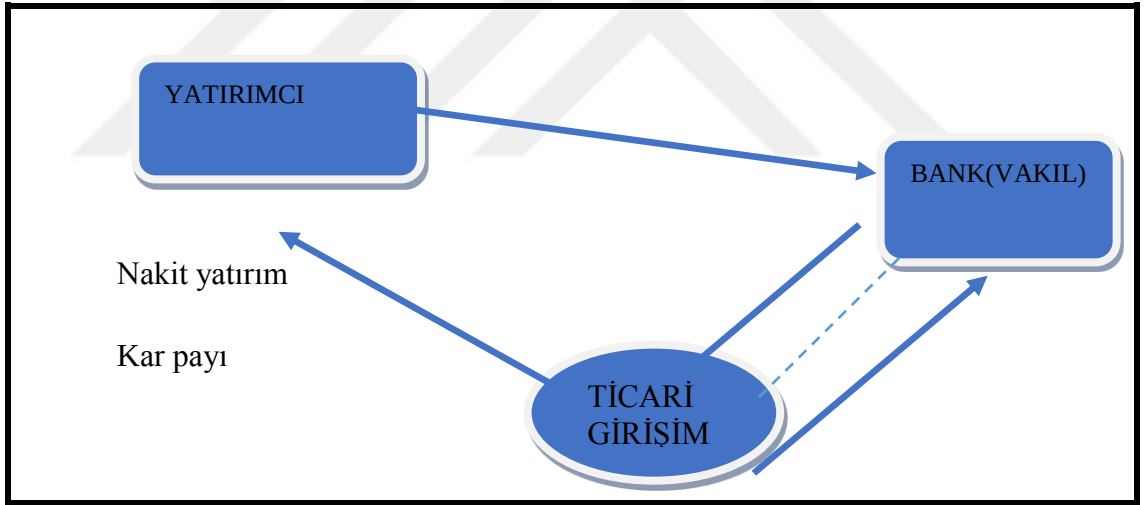
Faizsiz kredi ticari krediden ziyade bir yardım gibidir. Bu teknik, ticari kuruluşlarda ender olarak kullanılır. Diğer yandan, belli durumlarda kullanılabilir (bir bireyin veya şirketin zorluk yaşaması durumunda veya birinin yeni oluşan sektörlerin gelişimini desteklemek istediği zaman). İslami bankalar ve finans kuruluşları tarafından kullanılan İslami finansman yöntemleri ile ilgili bu kısa sunum sırasında, araştırma bu sözleşmeleri sunmaya ve bunların uygunluğunu ve bankacılık faaliyetlerinde faydasızlığını göstermeye çalışır. Az önce sunulan finansman yöntemlerinin İslami bankalar tarafından kullanılması, bunların geleneksel bankalardan aktif finans aracıları olarak hareket etmeleriyle farklılaştıklarının bir

işaretidir, kullanıcılarının iyiliği için İslami finans kuruluşları sadakatleri için müşteriler yararına bu araçları kullanmaya zorlanır. Sonuç olarak, bu araçların her birinde, müşterilere cazip gelen fırsatlar vardır ancak daha iyi kullanım için sorunların çokluğu kaydedilmelidir.

2.5.2 Vekâle (Acentelik)

Çoğunlukla uzmanlık ücretlerini kapsayan bir acentelik sözleşmesidir. Bankalar bunu genellikle büyük mevduat hesapları için kullanır: müşteri, yatırılan sermayenin sahibidir, bankayı bir acente olarak adlandırır ve fonların banka tarafından yönetimi ücretini ödemek için bir uzmanlar komisyonuna ödeme yapıyor. Şekil 9’da Vekâle’den bahsedilmektedir:

Şekil 8: Vekâle

Kaynak: Paris Europlace, rapport Jouini et pastre 2010.

2.5.3 Arbun

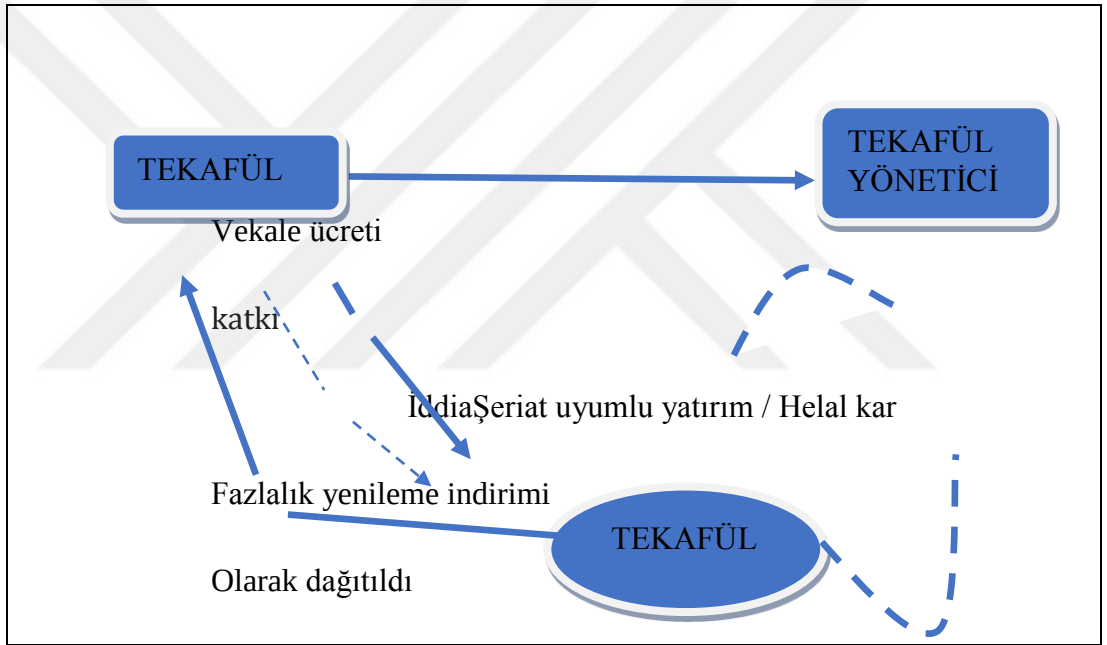
Sahibinin, fiyatı önceden bilinen belli bir malı satın almak için hakkın ödemesini belli bir tarihte yaptığı bir sözleşmedir. Sözleşmenin ifa edilmemesi durumunda, satıcı mevduatı tazminatta tutar. Eğer satış tamamlanırsa, sözleşme tutarı satın alma fiyatıyla bütünleştirilir. Arbun bir çağrı opsiyonuna benzetilebilir çünkü öncelikli malı belirtilen fiyatla ve belirtilen tarihte satın alma hakkı verir ancak bunu

yükümlülük kılma. Dahası, bir Arbut gibi, opsiyon gerçekleşmezse, bir çağrının alıcısı satıcıya "prim" borçlanır.

2.5.4 Tekafül

Tekafül kavramı, "birbirlerine karşılıklı teminat veren bir grup insan" anlamına gelir. İslami sigorta şirketlerinin -Tekafül şirketleri- işleyişı bazı farklarla bir karşılıklı sigorta şirketine benzer.

Şekil 9: Tekafül

Kaynak: Paris Europlace, rapport Jouini et pastre 2010.

2.6 Sukuk (İslami bonolar)

Sukuk, farklı yapı türleri üzerinden gerçek bir varlığa veya bir firmaya yatırıma ciro edilen İslami araçlar sertifikalarıdır. AAOIFI'ye göre, ortaklaşa yalnızca yedi tekniğin kullanıldığı on dört Sukuk türü vardır:

İcara, Mudarebe, Muşaraka, İstisna, Murabaha, Salam ve Menfaat.

Bunlar, bir Özel Amaçlı Taşıt (SPV) üzerinden Devlet, Şirket ve Bankalar adına ihraç edilir. İkincisi, öncelikli mal için bir menkul kıymetleştirme ifa eder.

Piyasa finansman araçları olarak, Sukuk, Şeriata göre haram olan faiz getiren geleneksel araçlar bir alternatiftir. Sukuk, arkasında maddi ve yasal varlığın olduğu bir finansal üründür. Arkalarında, getirisi genellikle yatırımcılara geri ödeme için kullanılan öncelikli varlık vardır (ve İslam nezdinde yasal olması zorunludur). O varlığa ilişkin getiriye eklenen kârla geri ödenir. Dolayısıyla Sukuklar İslam'da caiz olmayan, geleneksel faiz getiren bonolara bir alternatiftir.

Eylül 2012'de, Senegal ve İslami Kalkınma Bankası, 680 milyar XOF'ya kadar mobilize etmek için 2012 ve 2015 yılları arasında bir ortaklık anlaşması imzaladı.

Bu ilk Şeriata uygun bono 2012'de Senegal devleti tarafından çıkarıldı. Senegal'in "Sukuk Senegal Devleti %6 2012-2015" adı verilen, ilk helal kredisi BOAD-Titritisation tarafından yapılandırıldı. IDB'nin bir yan kuruluşu olan Senegal İslami Bankası, altyapı projelerini finanse etmek için kullanılacak olan bu ihraç için merkezi bir yediemin olarak hareket edecektir.

İkinci Sukuk, 10,000 XOF itibari değeri olan 15 milyon "hissenin" ihracı üzerinden geçtiğimiz 20 Haziran'da başlatıldı, işlem Batı Afrika Ekonomi ve Para Birliği (WAEMU) finansal pazarında milyar XOF (228,6 milyon Avro) bir artıştan meydana gelir.

10 yıl vadeyle %6 oranında bir yıllık kâr marjı sunar (anapara ve kazanç üzerinde 24 ay kanuni süre dâhil).¹⁸

İslami Kalkınma Bankası (IDB) grubunun bir yan kuruluşu olan İslami Özel Sektör Gelişimi Şirketi (SID) operasyonu yönetti. Liderler konsorsiyumu Batı Afrika menkul kıymet borsasında aktif olan yönetim ve aracılık şirketlerinden meydana geliyordu (CGF Exchange, ImpaxisSecurities, Everest Finance, BOA CapitalSecurities SA, CorisStock Exchange ...).

İşlem bildirimine göre, Sukuk varlığı, Senegal'de 115 hektarlık mülk tabanından ibaret Leopold-Sedar-Senghor uluslararası havaalanı terminalinin

¹⁸ Jeuneafrique Economie and Finance.26 Eylül 2014

bölümünün rüçhan hakkından meydana gelir. Sukuk varlığının tahmini değeri 250 milyar XOF frangıdır.¹⁹

¹⁹ Financial Afrik. 29 Eylül 2016

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANALİZ

3.0 Veri Analizi

Bu dönemde araştırma tasarımı, Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları, Veri Analizi Teknikleri, Tahmin Örneklem Alma Süreçleri ve metodoloji anlatıyor.

3.1 Araştırma Tasarımı

Birincil Veriler: Araştırmacı, kişisel olarak verilen anketler kullanarak katılımcılardan veri kaynağı kullanacaktır.

İkincil Veriler: Proje gereksinimine göre, teorik çalışmalar için İslami finansla ilgili akademik ve bilimsel dergiler, araştırma projeleri, uluslararası raporlar, makaleler, lisanslı bankaların yıllık raporları, banka dergileri, internet bankacılığı ders kitapları, banka dergileri ve araştırma bilgileri gibi mevcut literatürdeki bütün kaynaklardan yararlanılacaktır. Temel olarak araştırmacı yukarıda belirtildiği gibi, farklı kaynaklardan mevcut araştırmaların bir sentezinden yararlanacaktır.

3.2 Veri Toplama Yöntemleri ve Araçları

Anket, araştırmacının katılımcılardan veri toplamak için kullanacağı bir başka önemli araştırma aracıdır. Araştırmacı, analiz için açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan yararlanacaktır.

3.3 Veri Analizi Teknikleri

İslami banka kârlılığının ve geleneksel mali tabloların belirleyicilerinin deneysel analizini yapmak için panel verilerinden yararlanılacaktır, bir başka deyişle, karşılaştırmalı analiz yapmak için finansal oranlar ve makroekonomik değişkenler kullanılır. BCEAO veri tabanından ülke düzeyinde 2008-2017

dönemine ait banka verileri alınacaktır. İslami ve Geleneksel bankaların sayısı sırasıyla 1 ve 19'dur.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programıyla değerlendirilecektir. Analizde, çok değişkenli istatistikler kullanılacaktır. CAMEL modeli değişkenleri yardımıyla İslami ve geleneksel bankaların finansal performansları arasındaki her türlü farkın test edilmesi için Tanımlayıcı İstatistikler ve t-testinden yararlanılacaktır.

Araştırmacı, tablo, yüzde ve frekans gibi tanımlayıcı istatistikler de kullanacaktır. Bu, toplanan verilerin test edilmesine, karşılaştırılmasına ve yorumlanmasına yardımcı olacaktır.

Anket Dakar'la sınırlandırıldı çünkü tüketicilerin çoğu orada yaşıyor. Senegal'de en az 18 yaşında, reşit olan ve bir anketi makul bir şekilde yanıtlayabilecek her dinden insanlara rastgele dağıtılacaktır.

3.4. Kapsam ve Araştırma Kısıtlamaları

Bu araştırma Dakar vilayetinde yaşayan, 18 yaş ve üzeri tüketicileri kapsamaktadır. Bu çalışmanın birçok sınırlamaları vardır, Senegallilerin çoğunluğunun banka hesabı yoktur. Araştırma, aşağıdaki bankaların müşterilerini kapsamaktadır: Bicis, Ecobank, Cbao, Sgbs, BOA ve BCEAO.

3.5 Tahmin Örneklem Alma Süreçleri

18 yaş ve üzeri herkes. Araştırmacı katılımcı seçiminde katmanlı rastgele örneklem alma yöntemlerini kullanacaktır. Araştırma 200 katılımcılık bir örnekleme dayanacaktır.

3.6 Metodoloji

Bu araştırma için teoriler oluşturulduktan ve literatür tarandıktan sonra, bağımlı değişkeni (İslami bankacılık Şariat kurallarının benimsenmesi ve banka performans göstergeleri) etkileyen ve hipotez oluşturacak olan bağımsız değişkenler tanımlanır. Bu bağımsız değişkenler; İslami bankacılığın benimsenmesi ve banka

performans göstergesini belirler. Kavramsal çerçeve, İslami finans aracı ve bağımlı değişkenleri etkileyen diğer ilave değişkenlerden oluşturulmuştur. Ölçüm için Likert ölçeği kullanılacaktır (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-nötrüm, 4-katılıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum).

Bağımlı değişkenler Hisse Senedi Getirisi ve Varlık Getirisidir. Bağımsız değişkenler İslami sermaye yeterliliği, Varlık kalitesi, yönetim kalitesi, Kazançlar ve likiditedir. İslami ve geleneksel kuruluşların performansının ölçümü ve karşılaştırılması için CAMEL kullanılacaktır.

3.7 Değişken

3.7.1 Bağımlı Değişken

Varlık Getirisi: Varlık Getirisi, yüzde olarak net gelirin toplam varlıklara oranını ölçer. Şirketin bütün imkânlarını kullanarak bir sonuç çıkarma kabiliyetini ifade eder. Bankaların varlıklarını kullanarak kâr sağlama kabiliyetini ve banka varlıklarının ne kadar etkin bir şekilde kazanç getirdiğini gösterir.

Hisse Senedi Getirisi: Hisse senedi getirisi, hissedarların yatırımları karşılığında aldıkları getiriyi ölçer. Bir başka deyişle, bu oran hissedarlara şirketin, yatırdıkları her dolar için ne kadar kazandığını söyler. Şirketin hissedarlar tarafından yatırılan paradan ne kadar etkin bir şekilde kâr getirdiğini gösterir.

3.7.2 Bağımsız Değişkenler

Kullanılan Değişkenlerin aşağıdaki gibidir:

ETAR: Sermaye yeterliliği, sermaye trendlerini analiz ederek kuruluşların sermaye yeterliliğini inceler. Kuruluşların risk tabanlı net değer gereksinim hakkındaki yönetmeliğe uyup uymadığını da doğrular.

LLR: Varlık kalitesi kuruluşun gelirini yansıtan bir kurumsal kredinin kalitesini kapsar. Varlıkların kalitesinin değerlendirilmesi, şirketin karşılaşılabileceği yatırım riski faktörlerini ve bunların şirketin sermaye kazançları ile karşılaştırılmasını içerir.

LLD: Banka Yönetim Kalitesi değerlendirmesi yönetimin, kuruluşun gündelik operasyonları ile ilgili riskleri tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etme kabiliyetini yansıtır.

COSR: Bankanın Kazanları bir kuruluşun uygun getirileri elde etme kabiliyetini inceler; büyümek, rekabetçiliğini korumak ve sermaye ilave etmek, finansal kapasitesinin değerlendirilmesinde kilit faktörlerdir.

NLT: Bankanın Likidite Oranı, faiz oranı riskine duyarlılığı, dönüştürülebilir likit varlıkların kullanılabilirliğini, kısa vadeli uçucu finansal kaynakları ve teknik uzmanlığı inceler.

3.8 Önemli Olanın Test Edilmesi

3.8.1 Güvenilirlik

Hairvd.'ne göre (2010) güvenilirlik, gözlemlenen değişkenlerin “gerçek” değeri ve “hatasız” ölçme derecesidir. Ölçümler ne kadar güvenilir olursa, tutarlılık o kadar büyük olur. En yüksek güvenilirliği olan değişkenler, araştırmaya en uygun değişkenler olarak görülür. Anket güvenilirliğini kontrol etmek için araştırmada Cronbach alfası hesaplandı. Cronbach alfası, kabul edilebilirlik alt sınırı olarak görülen 0.60 ile 0.70 değerlerde 0 ile 1 arasında değişen güvenilirlik ölçümüdür (Hair vd. 2010). Genel kabul gören kurallara göre, Cronbach alfası $\alpha \geq 0.9$ mükemmel, $0.9 > \alpha \geq 0.80$ iyi, $0.8 > \alpha \geq 0.7$ kabul edilebilir, $0.7 > \alpha \geq 0.6$ sorgulanabilir, $0.6 > \alpha \geq 0.5$ zayıf ve $0.5 > \alpha$ kabul edilemez'dir. Bu çalışmanın güvenilirliği için Cronbach alfası 0.659 ile 0.96 arasında değişir. Dolayısıyla araştırmanın güvenilirliği kabul edilebilir ve mükemmeldir.

3.9 Veri Analizi

Veriler SPSS (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) bilgisayar programının 22.0 versiyonu kullanılarak analiz edildi. Çalışmada kullanılan istatistiksel analiz yöntemleri; frekans analizi, güvenilirlik analizi, faktör analizi ve t-testidir. Tanımlayıcı analiz - frekans analizleri demografik yapıyı tanımlamak için kullanıldı. Diğerleri faktörleri bulmak, verilerin güvenilir olup olmadığını anlamak

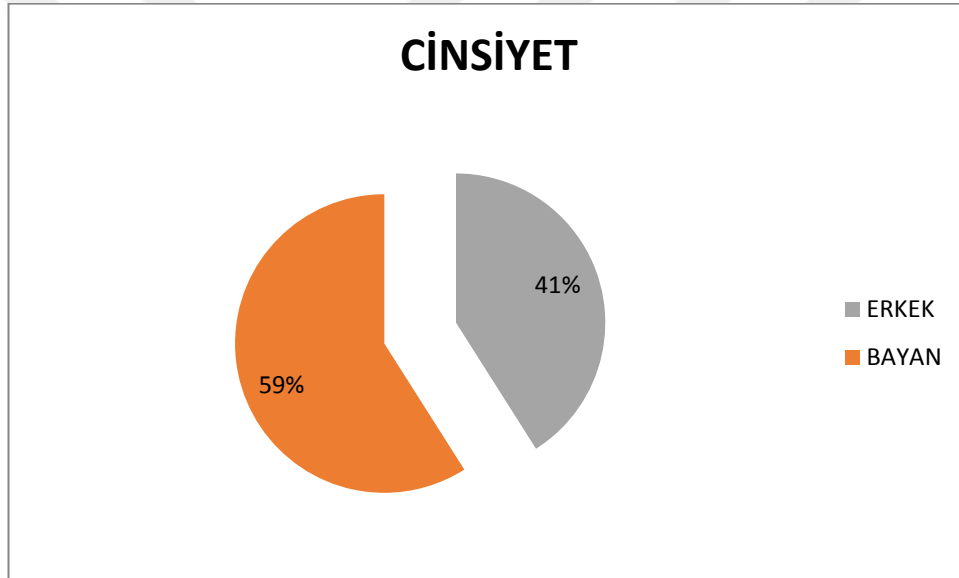
ve bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonları açığa çıkarmak için kullanıldı.

3.10 Demografik Değişkenlerle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Çevrimiçi anket katılımcıları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler cinsiyet, eğitim seviyesi, din, meslek ve yaşı...

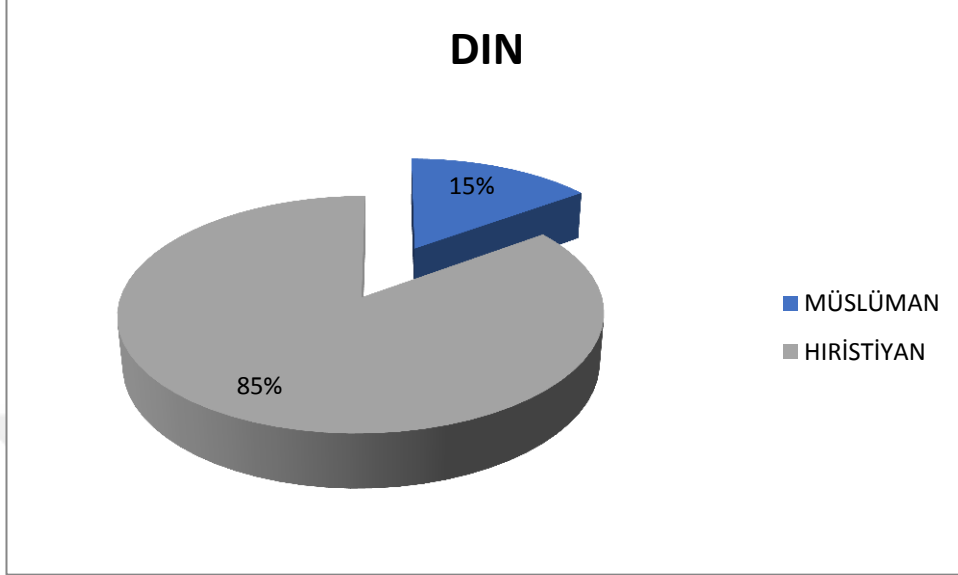
3.10.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri Cinsiyet

Grafik 1: Demografik Bilgileri Cinsiyet

Anket katılımcıları örnekleme kadın ve erkeklerden meydana gelir, erkeklerin frekansı 77'ydi ve 130 çevrimiçi anketin %59.23'ünü meydana getiren en yüksek değeri, kadınların frekansı ise 53'tü ve anketin %40.77'sini meydana getiriyorlardı. %100 kümülatif en yüksek katılımcı yaşları %60 ile 46.15 frekanslarıyla 18-25 yaş aralığıydı, en yüksek ikinci katılımcı yaşları %56 ile 43.08 frekanslarıyla 26-35 yaş aralığıydı; 45 yaşın üzerinde yalnızca 14 katılımcı vardı ve bu, toplam katılımcı sayısının %10.9'una tekabül ediyordu. Anket, katılımcıların %85.38'nin (111 katılımcı) Müslüman, %14.62'sinin Hristiyan olduğunu gösterir.

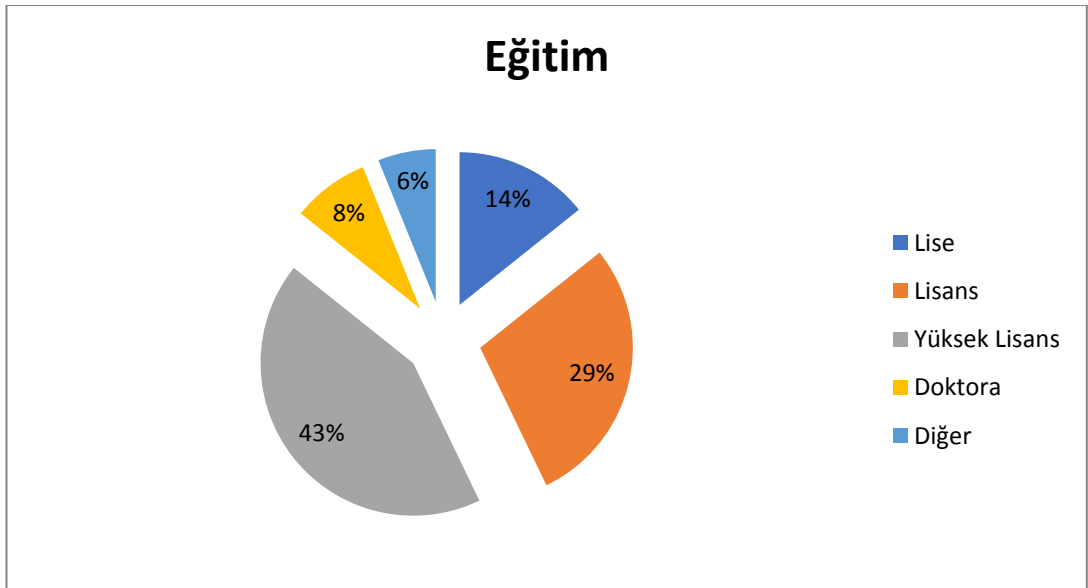
Grafik 2: Demografik Bilgileri DIN

3.10.2 Katılımcıların Demografik Bilgileri Eğitim Seviyesi

Eğitim seviyesi lise-doktora arasındaydı; Yüksek lisans en yüksek değerdı ve toplam frekansların 55'ine, yani %42.31'ine karşılık geliyordu ve bunu 37 toplam frekansla ve %28.46 oranla Lisans izler. Doktora ve diğer (diploma yok) seçenekleri için kümülatif yüzde, toplam frekansın 19'unu temsil eder ve 14.62'dir. Bunların lobatı frekans payı vardı.

Grafik 3: Demografik Bilgileri Eğitim Seviyesi

3.10.3 Katılımcıların Demografik Bilgileri Meslek

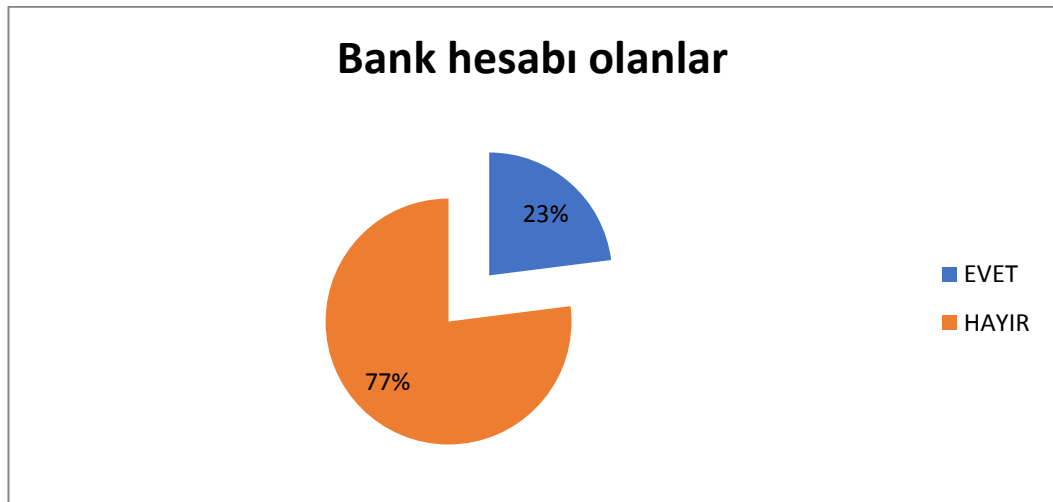
Tablo 1: Katılımcının mesleği

Meslek		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Öğrenci	51	39.2	39.2	39.2
	Kamu sektörü	6	4.6	4.6	43.8
	Sosyal sektör	4	3.1	3.1	46.9
	Özel sektör	49	37.7	37.7	84.6
	Diğer	20	15.4	15.4	100.0
	Toplam	130	100.0	100.0	

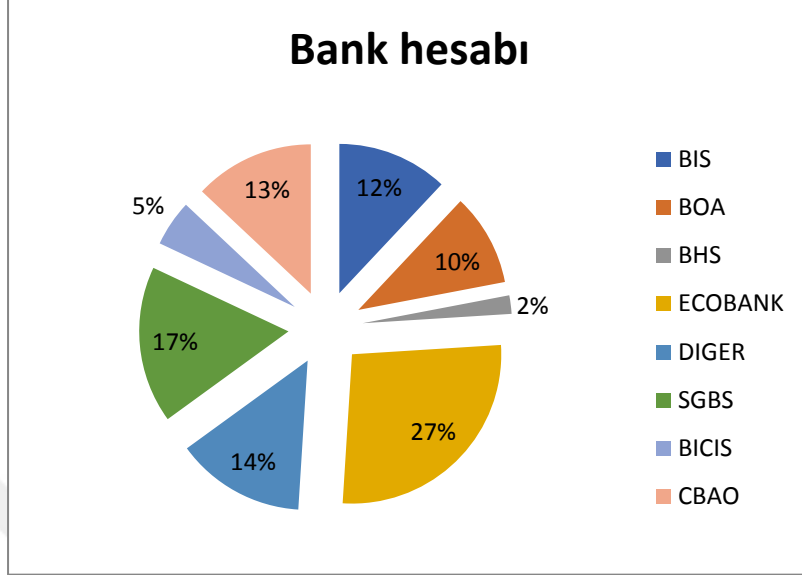
Yukarıdaki tabloya göre, en yüksek katılımcı sayısı 51 frekans ve %39.23 yüzde ile öğrencilerdi, en yüksek sıradaki 49 frekans ve %37.69 yüzde ile özel sektördü. Kamu sektörünün frekansı yalnızca 6'ydı ve bu da devletin nasıl iş olanağı sağladığını gösterir.

3.10.4 Katılımcıların Demografik Bilgileri Banka Hesabı

Grafik 4: Demografik Bilgileri Banka Hesabı

Grafik 5: Demografik Bilgileri Banka Hesabı

Anket katılımcıları örnekleme banka hesabı kullanıcılarının ortalamasının kontrol edilmesinden ibarettir, 100 katılımcının bir banka hesabı vardı ve 30'u bir banka hesabı kullanmıyordu.

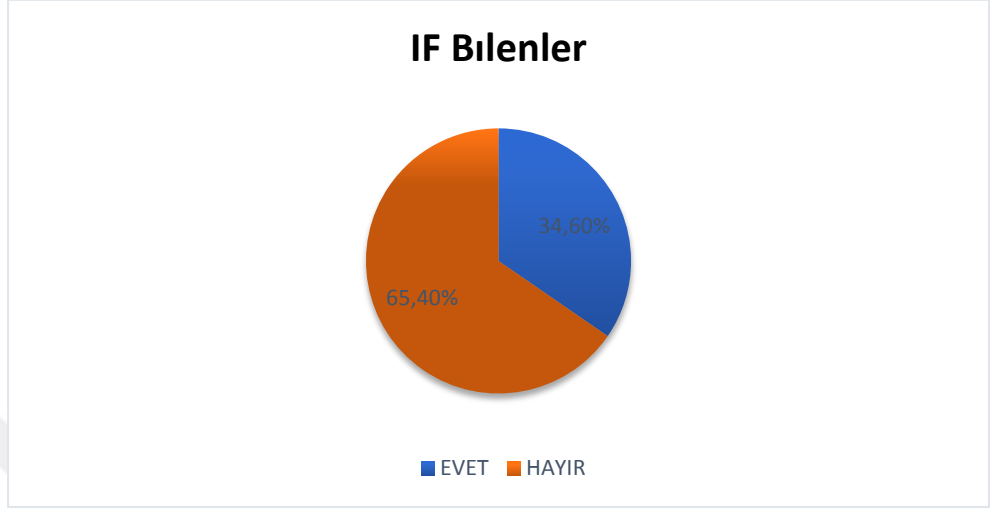
Senegal'de, aralarında yabancılara ait ve bir ulusal banka olan birçok lisanslı ticari banka vardır. Senegal'de iki banka kategorisi vardır, Afrika ağı bankalar ve uzman bankalar olmak üzere iki banka türü daha vardır.

Araştırmacılar, vatandaşlar tarafından tercih edilen güçlü finansal temeli olan popüler bankaları seçtiler. Yukarıdaki tabloya göre, Ecobank Bank, %27 yüzdeyle en yüksek frekansa (27) sahiptir; bu anlaşılabilir bir durumdur çünkü neredeyse bütün öğrenciler burslarını bu bankadan alırlar. SGBS'nin frekansı 17'dir (%17), özel sektör ve devlet işçilerinin çoğu maaşlarını bu bankadan alır. Senegal İslami Bankası'nın frekansı 12'dir (%12). Araştırma, Batı Afrika ağı Bankalarının performansının çok iyi olmadığını gösterir. BHS ve BICIS gibi ulusal bankaların da 2 ve 6 gibi çok düşük frekansları vardır. Bu istatistikler, Batı Afrika ağı bankacılık sistemini kullanma konusunda ne kadar ümitsiz olduklarını gösterir.

Yukarıdakilere göre, katılımcıların %43'ü banka hizmetini takdir eder. Katılımcıların %32'si hizmetten memnunken 19 katılımcı, hizmetin kötü olduğunu düşünüyordu.

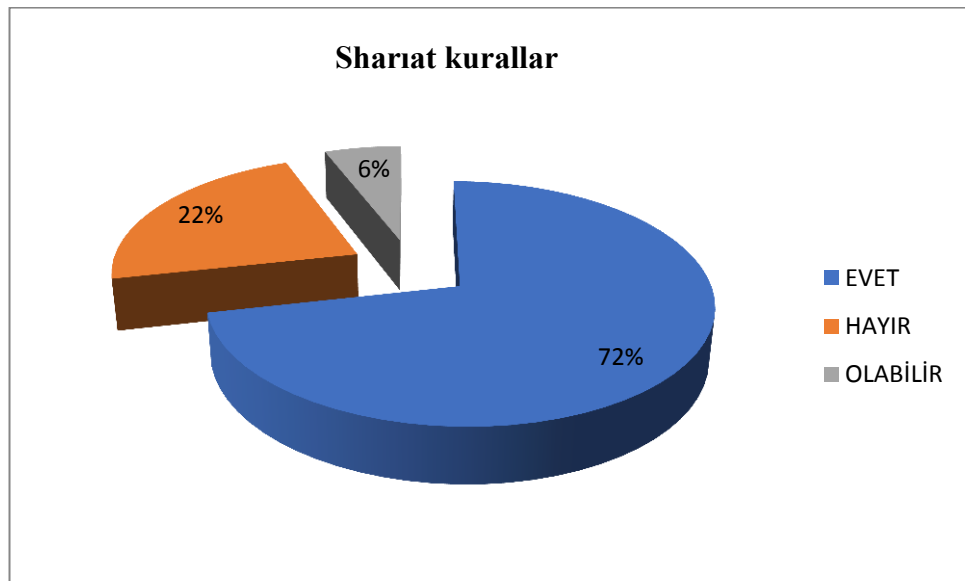
3.10.5 Katılımcıların Demografik Bilgileri İslami Finans

Grafik 6: Demografik Bilgileri İslami Finans

Yukarıdaki tabloya göre, en yüksek 89 frekansa sahip katılımcıların İslami finansı tanıdığını ortaya koyar. Diğer yandan, toplam 112'den 85'i, İslami Finans aracını bilmiyor. 85 yüksek frekanslılar, İslami aracı bilmediklerini söyledi. Bunlar, çok yaygın, bilinen ve teşvik veren geleneksel bankacılık hizmetlerini kullanıyorlardı. Bu durum, bu araştırmanın amacını açıkça ortaya koyar.

Grafik 7: Demografik Bilgileri Şariyat kurallar

Katılımcıların %73.08'i İF'lerin Şariat kurallarına saygı gösterdiği konusunda emin değilken, katılımcıların %23.08'i İF'lerin kurallara saygı gösterdiğini ifade etmiştir; bu da İF'lerin hizmetlerinden memnuniyet anlamına gelir. Bu istatistikler, Senegallilerin İslami finans kavramını gerçekten bilmediğini gösterir.

95 yüksek frekanslı katılımcılar nötr olduklarını söyledi, bu, muhtemelen henüz bir fikirleri olmayabileceği anlamına gelir.

3.11 Veri Analizi

Araştırmacı, tablo, yüzde ve frekans gibi tanımlayıcı istatistikleri kullanacaktır. Bu da, toplanacak verilerin test edilmesine, karşılaştırılmasına ve yorumlanmasına yardımcı olacaktır. Araştırma niceliksel olacağı için, hesaplamaya dayanacaktır dolayısıyla yönetimin karar vermesi için gerekli doğru bilgileri verecektir.

3.11.1 Faktör Yükleme Analizi

Faktör analiz, birbiriyle yakından ilişkili değişkenleri keşfetmeyi amaçlar (Hair vd. 2006). Bu, değişkenler arasındaki ortak varyansı açıklama girişiminde bulunan faktörleri tanımlamak için kullanılan bir karşılıklı bağımlılık tekniğidir. Verileri, ortak bir yapıyı ölçen değişkenlere gruplayarak indirger. Faktör analizinin amacı, verileri daha küçük bir değişkenler kümesine indirgemektir. Araştırmacıya büyük sayıda değişken arasındaki karşılıklı ilişki (korelasyon) yapısını analiz etmek için bir araç verir. Bu nedenle, bu çalışmada, katılımcıların yapılarda kaç farklı boyut algıladıklarını ve bunları ölçeğin geliştirildiği orijinal verilerde olduğu gibi algılayıp algılamadıklarını anlamak ve ayrıca bu çalışmada türetilen yapıların teorik olarak geliştirilen içerik kategorilerinin varlığını teyit edip etmediğini görmek için faktör yükleme yapılır.

3.11.2 Keiser Meyer Olkin (KMO)

KMO analizde kullanılan verilerin, değişkenlerin homojen bir toplamı olduğunu ve değişkenler arasında korelasyonlar olduğunu gösterir. KMO, öncelikli faktörlerin yol açmış olabileceği bazı değişkenleri gösteren bir örneklem yeterliliği

ölçüsüdür. KMO'nun amacı, değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü ölçmektir. Genel kabul gören KMO alt limiti, 0.500'dir (Hair vd.). Yüksek bir değer (1'e yakın), faktör analizinin veriler için faydalı olduğunu, faktör analizinde 0.50'nin altındaki sonuçların ise faydalı olmadığını gösterir. Kaiser'e göre, KMO testi değeri 0 ve 1 arasındadır (Kural olarak, $0 < KMO < 1$). 0.00 ila 0.49 arasındaki KMO değerleri kabul edilemez, 0.50 ila 0.59 arasındaki değerler ise biraz kabul edilebilirdir (cüzi), 0.60 ila 0.69 arasındaki değerler vasat, 0.70 ila 0.79 arasındaki değerler orta, 0.800 ila 0.8900 arasındaki değerler değerli iken 0.900'ün üzerindeki değerler mükemmel olarak görülür. Dolayısıyla, bu değer aralıklarına göre, bu tez orta olarak nitelendirilir zira KMO 0.7'dir.

3.11.3 Bartlett Küresellik Testi

Bartlett küresellik testi, istatistiksel bir yaklaşıma dayanarak bir global ölçüm önerir. Amacı, korelasyon matrisinin derecesini belirlemektir. Bartlett küresellik testi, korelasyon matrisinin değişkenlerin ilişkili olmadığını gösteren ve bu nedenle yapısal belirleme için uygun olmayan bir birim matrisi olduğu varsayımını (boş hipotez) test eder.

Bartlett Küresellik Testi, $p \leq .050$ 'da önemlidir. Dolayısıyla bu tez araştırmasına göre, Bartlett Küresellik Testi önem seviyesi $p \leq .000$ 'dadır. Bu nedenle, boş hipotez reddedilir. Ki-Kare Yaklaşık Değeri 528 derece serbestlikle 3345.816'dır. Bu, P-değerinin (önem) $0.000 < 0.05$ olduğu anlamına gelir. Bu, değişkenler arasında yeterli korelasyonun var olduğunu gösterir.

Dolayısıyla faktör analizi geçerlidir.

$p < \alpha$ boş hipotezi reddederiz ve alternatif hipotezi kabul ederiz.

Tablo 2: Hipotezin faktör yükleme yüzdesi

Faktörün adı	Faktör kalemleri	Faktör yükleme (FL)	Varyans %	Güvenilirlik
KOBİ'ler	S1	.849	70.257.172	.788
	S2	.834		
	S3	.832		
İF'ler	İ1	.929	68.756	.833
	İ2	.896		
	İ3	.886		
	İ4	.773		
	İ5	.693		
	İ6	.661		
	İ7	.599		
İC	C1	.978	93.030	.962
	C2	.961		
	C3	.955		
Fark	D1	.864	74.571	.659
	D2	.864		

3.12 Hipotez Bulguları

Kullanlarım hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1: Küçük ve orta boy şirketler (KOBİ'ler), Senegal için bir kalkınma kaynağıdır.

Tablo 3: Tek Örneklem İstatistikleri

	N	Ortalama	Std. Sapma.	Std.Ortalaması
KOBİ'ler	130	1.7436	.59937	.05257

Tablo 4: Tek Örneklem Testi T-test hipotez 1

	Test Değeri = 0					
	t	df	Önem (2- uçlu)	Ortalama Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
					Alt Değer	Üst Değer
KOBİ'ler	33.168	129	.000	1.74359	1.6396	1.8476

Ho: KOBİ'ler kalkınma kaynağı değildir

H1: KOBİ'ler kalkınma kaynağıdır

KOBİ'lerin S1 yoksulluğa, iş geliştirme S2 ve işsizliğe S3 karşı savaştığını görmek için n1 önermesi yapıldı, katılımcıların çoğu beyanla, kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtlarını verdiler.

Oumar Ahmat'a göre (2015), "KOBİ'ler yoksulluğu kaynağında azaltmaya yardımcı olur, enerji ve içme suyu, sağlık hizmetleri ve eğitime erişim sorunlarına etkin çözümler sağlar. KOBİ'lerin gelişmekte olan ülkelerdeki ayırt edici özelliklerinden birisi, yoksul insanların yaşadığı alanlarda bulunması, yoksulları istihdam etmesi ve yoksullar için üretim yapmasıdır". KOBİ'ler orta sınıf gelişimini ve geniş bir menfaat aralığında savunma kapasitesine sahip temsilci iş organizasyonlarının oluşturulmasını teşvik edebilir. KOBİ'ler yerel düzeyde büyüme ve iş imkânı yaratmayı tetiklemekle kalmaz aynı zamanda özellikle sürdürülebilir kalkınma ve kamu hizmeti sağlama ile ilişkili olarak, öncelik sorunlarının ele alınmasına giderek daha fazla katkı sunar. Amacı, KOBİ'lerin yoksulluğun ve işsizliğin azaltılmasında önemli bir rol oynayıp oynamadığını görmektir.

Bu önerme, önemli etkiler gösteren SPSS sonuçlarını açıklar. İstatistik ($t=1,7436$ $p<0.000$) değerinde önemlidir, bu da boş hipotezi reddedebileceğimiz ve alternatif hipotezi (KOBİ'ler kalkına kaynağıdır.) kabul edebileceğimiz anlamına gelir. Bu istatistiksel sonuç ile OUMAR Ahmat'ın KOBİ'lerle ilgili çalışması arasında korelasyon mevcuttur.

KOBİ'ler yerel düzeyde büyüme ve iş imkânı yaratmayı tetiklemekle kalmaz aynı zamanda özellikle sürdürülebilir kalkınma ve kamu hizmeti sağlama ile ilişkili olarak, öncelik sorunlarının ele alınmasına giderek daha fazla katkı sunar. Zakaria. D ve Albert N (2016).

H2: İslami bankaların önerdiği İslami finansman teknikleri özellikle KOBİ'lere adapte edilir.

H₀: İslami bankaların önerdiği İslami finansman teknikleri KOBİ'lere adapte edilmez.

H₁: İslami bankaların önerdiği İslami finansman teknikleri KOBİ'lere adapte edilir.

Tablo 5: H2 örneklem testi Varyans Homojenliği Testi

Levene İstatistiği	df1	df2	Önem
4.036	1	128	.047

Bu hipotez insanların İslami finansı nasıl algıladıklarını inceler. İslami finansın önerdiği finansman teknikleri KOBİ'lere adapte edilirse.

I1, İF'ler Senegal'de iyi bir fikirdir.

I2, Hükümet, İslami Finans Kuruluşlarını destekler.

I3, İF'ler Zekât toplar ve dağıtır ve risk paylaşım ilkelerine saygı gösterir.

I4, İF teknikleri KOBİ'lere uygundur.

I5, İF'ler KOBİ'ler için kalkınma kaynağıdır.

I6, İF'leri tercih ederim.

I7, İslami finans, İslami finansal biçimlerini uygular (Murabaha, Muşaraka, Mudarebe, İstisna...)

I1, İF'ler Senegal'de iyi bir fikirdir

Önerme No. 1, İslami finansın Senegal'de önemli bir rol oynayıp oynamadığını anlamayı amaçlar. Katılımcıların önermeye katılıyorum yanıtını veren çoğunluğu, İslami finansın Senegal'de önemli bir rol oynadığını kabul ederler.

Çok sayıda katılımcı, İslami finansın sosyal refahta önemli bir rol oynayıp oynamadığını belirleyebildi. İslami finans sistemi toplum refahı, ilkeler, bütünlük ve reel ekonomiye yatırımların üstün bir kombinasyonudur. Kuran ayetlerinde ve Hazret-i Muhammed'in sözlerinde belirtildiği gibi, "Zekât, Allah'ın Müslümanlara farz kıldığı iyi bir örnektir." Zenginlerden toplanmalı ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılmalıdır. Çok sayıda katılımcı, İslami Finansın amaçlarından birisinin yoksulluk, güvencesizlik, işsizlik ve eşitsizliğe karşı mücadele etmek olduğunu düşünür. Gerçek ekonomiye odaklanır ve risk paylaşımına özel bir vurgu yaparlar.

I2, Hükümet, İslami Finans Kuruluşlarını destekler ve desteklemelidir.

Bu önermenin amacı, Senegal hükümetinin İslami Finans Kuruluşları destekleyip desteklemediğini görmektir. Birçok katılımcı, uzak durmaya karar verdi çünkü İslami finansın temellerine aşina değillerdi. Bununla birlikte bazı katılımcılar, hükümetin İslami Finans Kuruluşları desteklediği ve desteklemek zorunda olduğu görüşünü savunmaktadır. Temel amaçlarından birisi, İslami ilkelere saygı gösterirken alt bölge İslam cemaatine gerçek ekonomik kalkınma için gereken finansal kaynakların toplanmasında ve kullanımında yardımcı olmaktır. HamzehFayezMumani'nin (2015) önermesiyle ilişkilidir. (Ona göre, hükümet, küçük işletmeleri minimum garantiyle finanse ettiği için İslami finansı desteklemeliydi.)

I3, İF'ler Zekât toplar ve dağıtır ve risk paylaşım ilkelerine saygı gösterir.

Üçüncü önermede, araştırmacının amacı İslami Finans Kuruluşlarının Zekât toplayıp dağıttığını ve risk paylaşım ilkelerine saygı göstermediğini görmektir. Bu önermeye verilen yanıtlar, katılımcıların neredeyse hepsinin yatırımcıların Zekât toplayıp dağıttığını ve risk paylaşım kurallarına saygı gösterdiğini düşündüklerini ortaya koyar. Katılımcılar, önermeye katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtlarını verdiler. Dolayısıyla sonuçlardan, Zekât toplama ve dağıtımının belki de belirsiz olduğunu anlayabiliriz. Zekâtın toplanması ve dağıtılması toplumda önemli bir unsurdur. Önerme, Eddine Haddab'ın bulgularıyla mükemmel korelasyon içindeydi.

I4, İF teknikleri KOBİ'lere uygundur.

Bu önermede, araştırmacı İslami Finans Kuruluşlar tekniklerinin KOBİ'lere uygun olup olmadığını görmektir. Katılımcıların çoğu, önermeye katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtlarını verdi. İslami finans kuruluşlarının amacının özellikle KOBİ'ler ve mikro işletmeler için hisse senedi finansmanını kolaylaştırmak için kredi bilgileri ve diğer konuları sağlayan kuruluşlar kurmak olduğunu da biliyoruz. Bu önerme, Ba. İbrahima'nın (2014) bulgularıyla mükemmel korelasyon içindeydi.

I5, İF'ler KOBİ'ler için bir kalkınma kaynağıdır.

Temel amaç, İslami finans kuruluşların KOBİ'ler için bir kalkınma kaynağı olup olamayacağını görmektir. Katılımcıların çoğu bu önermeye kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtlarını verdi. EddineHaddab'a göre, İslami finans kuruluşlarının niyeti, sınırlı müdahale özelliği araçları çeşitliliğine rağmen, KOBİ'lerin faaliyetlerini finanse etmektir. İslami Finans Kuruluşlar; Muşaraka, Mudarebe, Murabaha ve İstisnayı kullanır. Açık kredi finansmanını dışarıda bırakırlar zira neyi finanse ettiklerini bilmek isterler. Araştırmacının önermesi Eddine Haddab'ın bulgularıyla mükemmel korelasyon içindeydi.

I6, İF'leri tercih ederim

Önerme 6'ya göre, katılımcılar İslami finansmanı, karşılıklı gereksinim marjından ötürü tercih ederler. Sonuçlar, katılımcıların çoğunun İslami bankalar ve İslami finans kuruluşlarını tercih ettiğini çünkü koşulların basit ve karşılanması kolay olduğunu gösterir. Risk paylaşımı ve girişimciliğe dayanarak bir ekonomiyi desteklerler. Katılımcıların çok azı nötrüm yanıtını verdi çünkü İF ilkelerini bilmiyorlardı. Bu önerme, Hamzeh FayezMumani'nin (2015) bulgularıyla mükemmel korelasyon içindeydi.

I7, İslami finans, İslami finans biçimlerini (Murabaha, Muşaraka, Mudarebe, İstisna...) uygular

Bu önerme, bağımlı değişkenler üzerinde önemli etkiler gösteren SPSS sonuçlarını açıklar. İstatistik ($t=39.687$ $p<0.000$) değerinde önemlidir, bu da boş hipotezi reddedebileceğimiz ve alternatif hipotezi (İslami bankalar tarafından teklif edilen İslami finansman teknikleri, KOBİ'lere özellikle adapte edilmiştir.) kabul edebileceğimiz anlamına gelir.

Zakaria'ya göre (2012), zekât (yoksullara sadaka) veya vakf gibi kuruluşlar kullanıldığında birçok Asya ülkesinde, Güney ve Güneydoğu Afrika ve Alt Sahara Afrika'sında en yoksul insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek kaynaklardır. Bu istatistiksel sonuç ile Zakaria'nın Zekât paylaşımı ile ilgili çalışması arasında korelasyon vardı.

Eddine Haddab'a göre, İslami finans kuruluşlarının niyeti, sınırlı müdahale özelliği araçları çeşitliliğine rağmen, KOBİ'lerin faaliyetlerini finanse etmektir. Teklif ettikleri sözleşmeler, özellikle BFR'lerin finansman kısıtlılığını karşılamak için iyi adapte edilir. Araştırmacının önermesi EddineHaddab'ın bulgularıyla mükemmel korelasyon içindeydi.

H3: Geleneksel bankalar İslami Bankalardan daha iyidir

H0: İslami finans Geleneksel finanstan daha iyi değildir

H1: İslami finans Geleneksel finanstan daha iyidir

Tablo 6: Tek Örneklem Testi Hipotez 2

	Test Değeri = 0					
	t	df	Önem (2- uçlu)	Ortalama Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
					Alt Değer	Üst Değer
İC	43.486	129	.000	3.84872	3.6736	4.0238

1-Geleneksel banka KOBİ'lere yardım eder

Bu önermede, araştırmacının amacı, Geleneksel Finans Kuruluşların KOBİ'lere yardım edip etmediğini görmektir. Katılımcıların çoğu bu önermeye kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtlarını verdi. KOBİ'lerin hisse senedindeki zaafı iyi bilinir ve banka kredisine, altına erişimin önünde önemli bir engel teşkil eder, İslami finansman hisse senedinde gerekli değildir, klasik bankalarla karşılaştırıldığında garantiler bakımından daha azdır.

2 IC'ler KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılar

Bu önermenin amacı, Geleneksel finansın Senegal'de önemli bir rol oynayıp oynamadığını ve KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını görmektir. Katılımcıların çoğu önermeye katılıyorum yanıtı vermiştir, Geleneksel finansın Senegal'de önemli bir rol oynadığını kabul ederler, ancak KOBİ'lere yardım etmediklerini çünkü garanti talep ettiğini düşünürler.

Tablo 7: Tek Örneklem Testi

	Test Değeri = 0					
	t	df	Önem (2- uçlu)	Ortalama Fark	Farkın %95 Güven Aralığı	
					Alt Değer	Üst Değer
İC	43.486	129	.000	384.872	36.736	40.238

Bu önerme, değişkenler üzerinde önemli etkiler gösteren SPSS sonuçlarını açıklar. İstatistik ($t=43.486$ $p< 0.000$) değerinde önemlidir, bu da boş hipotezi reddedebileceğimiz ve alternatif hipotezi (H1: Geleneksel finans İslami finanstan daha iyidir.) kabul edebileceğimiz anlamına gelir). Bu bulgu, Faizulev'in (2011) bulgularıyla uyumludur.

H4: İslami bankaların ve geleneksel bankaların performansının karşılaştırılması.

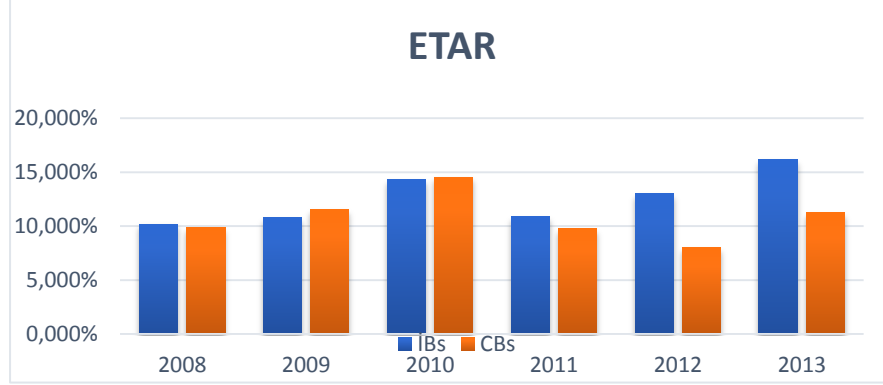
H0: İslami finans ve Geleneksel banka arasında hiçbir fark yoktur.

H1: İslami finans ve Geleneksel banka arasında fark vardır.

Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası'nın (BCEAO) web sitesinde bulunan yıllık raporlara göre, araştırmacı farklı finansal oranları hesaplar. Bununla birlikte, araştırmacı "net faiz marj" oranını hesaplamak için gerekli kredi bilgilerinin bulunması konusunda bazı zorluklar yaşadı zira bu bilgiler yıllık hesaplarda mevcut değildir.

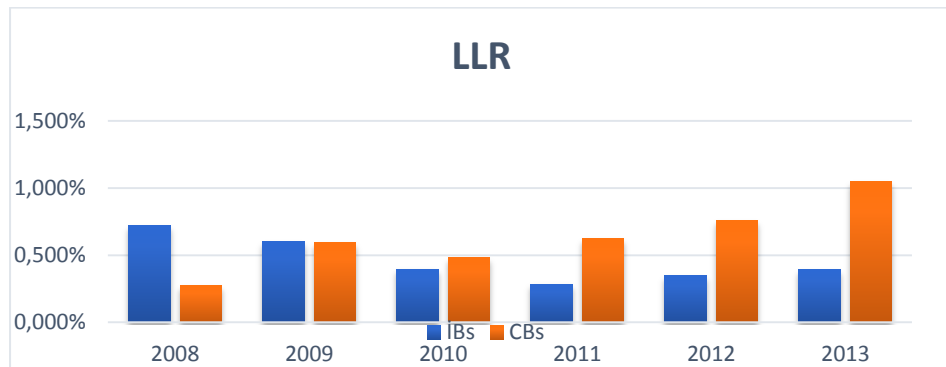
Aşağıdaki tablo, bize İslami bankanın sermaye yeterliliğinin %10.20'den %16.22'ye çıktığını ve geleneksel bankaların ETAR'ının 1.45 puan artarak 9,84'ten %11.22'ye çıktığını gösterir. BIS, genelde geleneksel bankalarda hâkimdir; ETAR'ları sırasıyla %12,57 ve %10.82'dir. İslami Bankaların zarar ve planlanmayan olaylar gibi beklenmeyen durumlara daha iyi karşı durabildiği anlamına gelebilir; Samad'ın (2004) dediği gibi, yüksek bir ETAR, kredi taahhütlerini arttırmak için güçlü bir tampon sağlayarak bankaya beklenmeyen riskleri azaltmaya yardımcı olabilir ve organizasyonu telafi edilebilir zarar ve varlıklar konusunda desteleyebilir. Rahman vd. (2012) tarafından da teyit edilen husus, İslami bankaların, borç ödemeleri, operasyon ve kredi riskleri veya diğer zararlar gibi bilanço şoklarına karşı daha güçlü olmasıdır. Rahman vd.'ne (2012) göre, uygulanan Şeriat kurallarından dolayı İslami bankalar riske maruz kalmaz. İslami Bankalar borç ödemeleri, operasyon ve kredi riskleri veya diğer zararlar gibi bilanço şoklarına karşı daha güçlü ve dikkatlidir.

Grafik 8: Senagaldaki Bankalar sermaye yeterliliği 2008-2013

Aşağıdaki tabloya göre, İslami bankanın varlık kalitesi %0.7'den 0.4'e düşmüştür; bu da Senegal İslami bankalarının varlık kalitesinin çok düşük olduğunu gösterir. Geleneksel bankaların LLR'si %0.2'den 1.1'e yükselmektedir. BIS de LLR bakımından geleneksel bankalara hâkimdir; bankaların varlık kalitesi sırasıyla %0.46 ve %0.63'tü. Araştırma bulguları, brüt kredilerinin bir yüzdesi olarak kredi zararları için daha az rezervleri olması anlamına gelmek üzere, varlık kalitelerinin düşük olduğunu gösterir; bu da İslami Bankaların göreceli olarak Geleneksel Bankalarla karşılaştırıldığında daha muteber ve üstün varlıklara sahip olduğu anlamına gelir. Bu, gelecek zararlar raporundan ötürü yüksek borç karşılıkları olan bankaların etkilenmesi gerektiğini söyleyen Momeneenvd.'nin (2012) bulgularıyla mükemmel bir şekilde ilişkilidir.

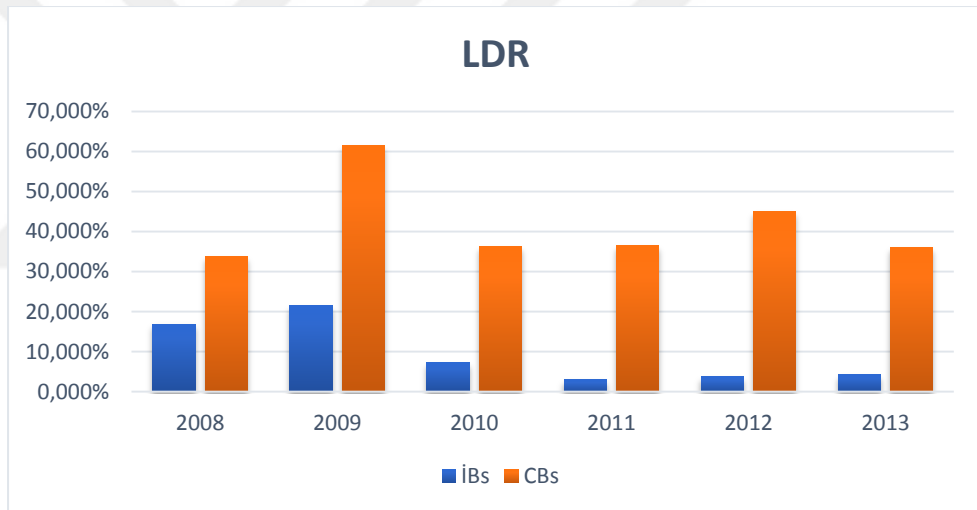
Grafik 9: Senagaldaki Bankalar Varlık kalitesi 2008-2013

Aşağıdaki tabloya göre, İslami bankaların yönetim kalitesi %16.87'den %4.18'e kötü bir düşüş sergilemiştir; bu da Senegal İslami bankalarının yönetim

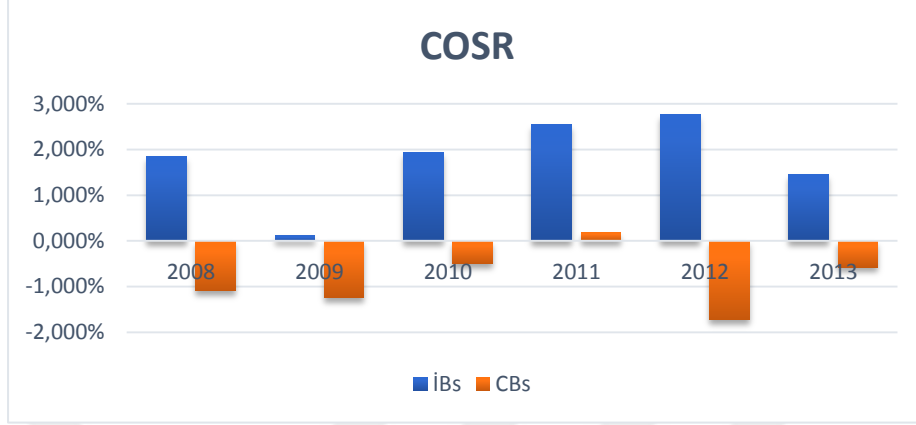
kalitesinin çok düşük olduğunu gösterir. Geleneksel bankalarının LDR'si 2008-2013 yılları arasında aynı eğilimi gösterdi; bu yıllarda LDR sırasıyla %33.7 ve %36.12'dir. Geleneksel Bankalar, yönetim kalitesi bakımından hâkimdir. Toplam Kredilere Karşı Toplam Mevduatlar (LDR), mevduatlarla finanse edilen banka kredileri yüzdesini açığa çıkarır; oran ne kadar yüksekse, banka yönetimi muteber ve finansal olarak muteber şirketlerden daha fazla mevduat alma konusunda o kadar verimli ve üstündür. Bu, İslami finansın Senegalliler tarafından iyi tanınmadığını teyit eder. Bu, Jaffar vd. (2011) ve Rozzanivd.'nin (2012) bulgularıyla uyumlu ve Faizulayev'in (2011) sonuçlarına aykırıdır.

Grafik 10: Senagaldaki Bankalar yönetim kalitesi 2008-2013

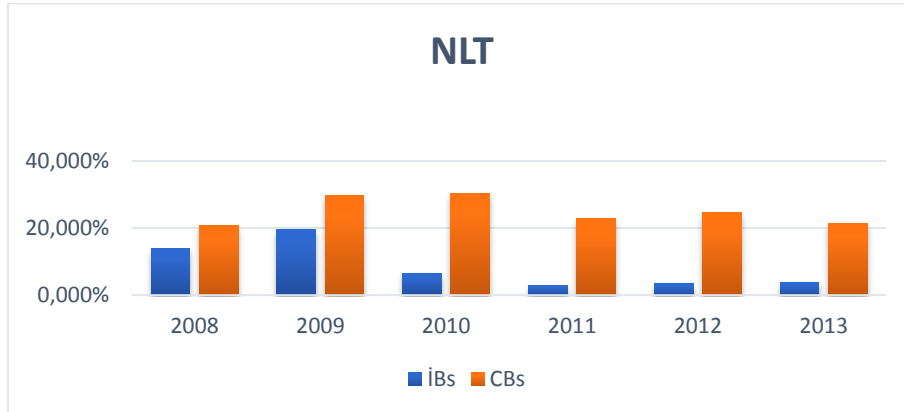
Kazanç alanında İslami Bankalar halen hâkimdir. Daha düşük maliyet/gelir oranı, İslami Bankaların dolar geliri sağlamak için daha düşük maliyet kullandığını gösterir. Geleneksel bankaları kazanç oranı negatiftir; bu da Senegal İslami bankası COSR'sinin kazanç kalitesi bakımından hâkim olduğu anlamına gelir. İslami Bankaların ve Geleneksel Bankaların kazanç kalitesi sırasıyla %1.78 ve -%0.8'di. Sonuç olarak, Faizulayev (2011) ve Momeneenv. D. (2012) tarafından da teyit edildiği gibi, maliyetlerini daha iyi kontrol edebilirler ve nihai olarak daha yüksek bir kârlılığa yol açacak şekilde üretkenliği arttırabilirler.

Grafik 11: Senagaldaki Bankalar kazanç kalitesi 2008-2013

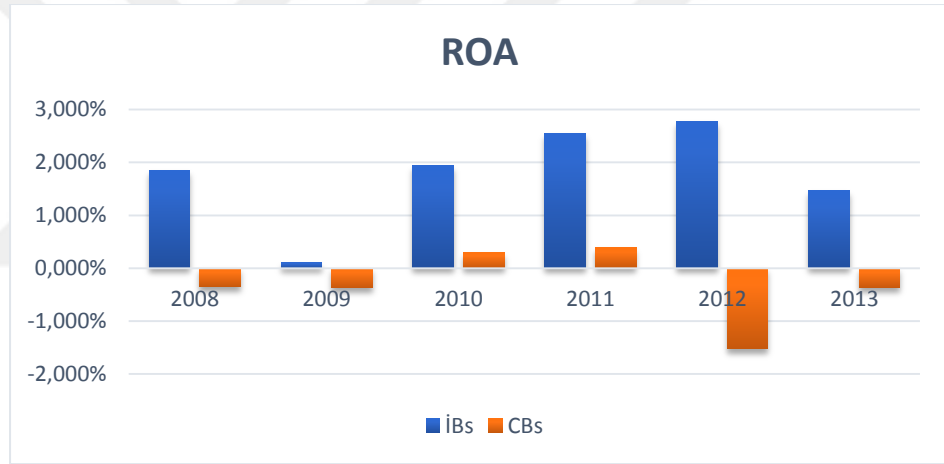
İslami Bankalar Likidite bakımından hâkim konumdadır zira Geleneksel Bankalardan daha düşük NLT'leri vardır. Senegal İslami bankalarının NLT'si %13,92'den %3.83'e düşerken, Geleneksel Bankaların NLT'si %20.74'ten %21.36'ya yükseldi. İslami bankada net kredilerin toplam varlıklara oranı ne kadar düşükse, bu o kadar likit olduğu ve kredilere yönlendirilen daha az varlıkları olduğu anlamına gelir. Merchant (2012) NLTA'nın mümkün olduğu kadar düşük olması gerektiğini zira yüksek bir NLT'nin bankanın borç vermeyle yüksek oranda iştigal etmesi gerektiğini tespit etti; banka yüksek bir temerrüde düşme riskine maruz kalabileceği için bunun ters etkileri olabilir. Bulgular, Momeneenv. D. (2011) ve Manvari'nin (2011) bulgularıyla uyumsuzdur.

Grafik 12: Senagaldaki Bankalar Likidite kalitesi 2008-2013

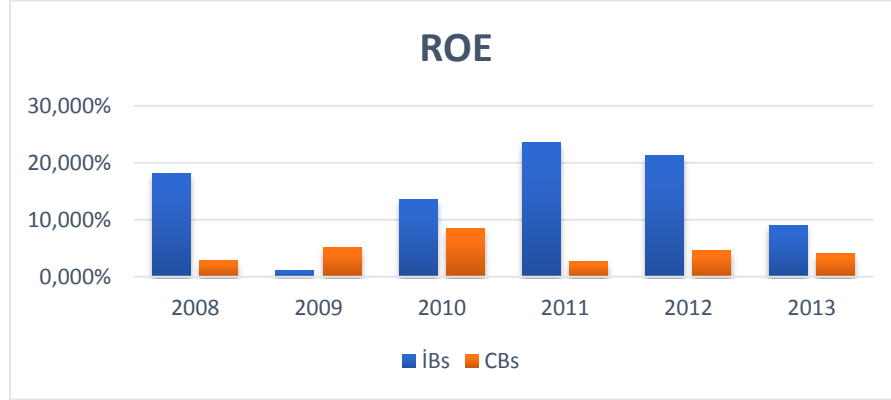
Aşağıdaki tabloya göre, Senegal bankalarının varlık getirisi trendi ayıdır. İslami Bankaların varlık getirisi 2008’de %1.85’ti ve 2013’te %1.45’ti. Geleneksel Bankaların varlık getirisi 2008’de -%0.35 ve 2013’te -%0.37’ydi. İslami Bankaların varlık getirisi %1.78’dir; bu -%0.32 oranındaki Geleneksel Bankalardan daha yüksektir ve İslami Bankaların yönetim veriminin daha yüksek olduğunu, zira varlıklarının Geleneksel Bankalardan daha yüksek getiri sağlayabileceği anlamına gelir. Bu, İslami Bankaların daha kârlı olduğunu gösterir; bu sonuç, Pakistan’da Geleneksel Bankaların İslami Bankalardan daha kârlı olduğunu ortaya koyan Momeneen v.d.’nin (2011) bulguları ile ilişkili değildir.

Grafik 13: Senagaldaki Bankalar varlık getirisi 2008-2013

İslami Bankaların hisse senedi getirisi 2008’de %18’di; 2013’te %9’a düştü. Bununla birlikte, İslami Bankaların hisse senedi getirisi halen Geleneksel Bankaların 2008’de %2, 2013’te %4’e yükselen hisse senedi getirisinden daha yüksekti, dolayısıyla geleneksel İslami bankaların hissedarlar sermayesi/banka sermayesinin her biriminden kâr elde etme konusunda daha verimli olduğunu ve dolayısıyla Madvari (2012) tarafından da teyit edildiği gibi, bu özel ölçünün kullanımının daha kârlı olduğunu ortaya koyar.

Grafik 14: Senagaldaki Bankalar hisse senedi getirisi 2008-2013

Sonuç olarak p-değeri $.000 < 0.05$ olduğu için, boş hipotezi reddederiz ve dolayısıyla analize dayanarak İslami ve Geleneksel bankalar arasında Sermaye yeterliliği, Varlık kalitesi, Yönetim kalitesi, Kazanç kalitesi ve likidite bakımından önemli istatistiksel farklar olduğu sonucunu çıkarabiliriz, bu sonuçlar, İslami bankaların Sermaye Yeterliliği ve Varlık Kalitesinin korunmasında daha iyi olduğunu bulan Almazari (2014) ve Rahman'ın (2012) bulgularını destekler, ancak Jaffar vd. (2011), Manvari (2011) ve Momeneen (2011) tarafından yapılan çalışmalara aykırıdır. İslami bankaların, geleneksel bankalardan daha iyi likidite pozisyonları olduğu rapor edilir; bu, Rozzani vd. (2013) ve Haron vd. (2012) tarafından yapılan çalışmalar ve İslami Bankaların fazla likiditesi olduğu yönündeki genel kanıyla uyumludur. Geleneksel Bankalar, "İslami bankalarla ilgili olarak kapasite eksikliği olduğunu" ortaya koyan, daha çok büyüme ve genişlemeye odaklanan Nouar Hassoune'un (2002) sonuçlarıyla teyit edildiği gibi, daha iyi bir yönetim kalitesine sahiptir; ancak bu, Faizulayev'in iddiasıyla (2011) çekişir. Son olarak, İslami Bankalar varlık getirisi ve hisse senedi getirisi bakımından daha iyidir; bu, M.S. Moin'in (2007) sonuçlarına aykırıdır.

**Tablo 8: İslami Bankaların ve Geleneksel Bankaların Karşılaştırmalı
Analizinin Özeti**

	İslami Bankalar	Geleneksel Bankalar	Yorumlar
KÂRLILIK			
VARLIK GETİRİSİ	%1.78	-%0.32	İslami bankalar Varlık Getirilerine hâkimdir
HİSSE SENEDİ GETİRİSİ	%14.4	%4.6	İslami bankalar Hisse Senedi Getirilerine hâkimdir
SERMAYE YETERLİLİĞİ	%12.5	%10.82	İslami bankalar ETAR'ye hâkimdir
VARLIK KALİTESİ	%0.46	%0.63	İslami bankalar LLR'ye hâkimdir
YÖNETİM KALİTESİ	%9.39	%41.49	CB bankaları LLD'ye hâkimdir
KAZANÇ	%1.78	-%0.82	İslami bankalar COSR'ye hâkimdir
LİKİDİTE	%8.33	%24.88	İslami bankalar NLT'ye hâkimdir

Tablo 9: Senagaldaki Bankalar sermaye yeterliliği 2013-2017

ETAR	2014	2015	2016	2017
IBs	14,719%	12,629%	12,568%	10,36425%
CBs	10,567%	9,99341%	9,97360%	8,24043%

2014'ten 2017'ye Kadar İslami bankanın sermaye yeterliliği% 14.20'den% 10.36'ya düştü. Geleneksel bankaların ETAR değeri de% 10,56'dan% 8,24'e gerilemiştir. BIS, 2014'ten 2017'ye Kadar sermaye yeterliliği açısından genelel bankası daha iyidir. ETAR'ları sırasıyla% 12,60 ve% 9,5'tir. Araştırma, 2008'den beri Senegal İslamın, konvansiyonel sermaye yeterliliği açısından egemen olduğunu göstermektedir.

Tablo 10: Senagaldaki Bankalar varlık kalitesi 2013-2017

LLR	2014	2015	2016	2017
IBs	0,54%	0,5857%	0,47783%	0,25279%
CBs	0,1016%	0,10840%	0,70868%	0,13400%

Yukarıdaki tablo 2014'ten 2017'ye kadar, İslam bankasının 2014'ten 2017'ye kadar olan eğilimin çok düşük olduğunu göstermektedir. Geleneksel bankaların LLR'si% 0.1'den% 0.7'ye çıkmaktadır. BIS, genel olarak, geleneksel bankalara da LLR olarak hakimdir. 2008'den 2017'ye kadar İslami banka, genelel bankalarla daha iyidir.

Tablo 11: Senagaldaki Bankalar varlık kalitesi 2013-2017

LDR	2014	2015	2016	2017
IBs	11,9645%	16,16191%	18,654%	23,8209%
CBs	38,0682%	35,2587%	33,0725%	31,9633%

Yukarıdaki tablodan İslami bankanın yönetim kalitesi 11,26'dan% 23,82'ye yükseldi ve bu durum Senegal'in İslami bankalarının yönetim kalitesinin çok düşük olduğunu gösteriyor. Geleneksel bankaların LDR'si 2014'ten 2017'ye kadar aynı eğilime sahiptir, LDR sırasıyla% 38.06 ve% 31.96'dır. CB'ler yönetim kalitesi 2008'de hüküm sürmektedir. Araştırma, Anlaşma bankalarının yönetim kalitesi sırasında İslam bankasına hakim olduğunu göstermektedir. İslami bankaların yönetim kalitesini iyileştirdiğini görüyoruz.

Tablo 12: Senagaldaki Bankalar kazanç kalitesi 2013-2017

COSR	2014	2015	2016	2017
IBs	0,21332%	0,43489%	0,68230%	0,38406%
CBs	-0,1911%	0,2578%	-0,1245%	-0,2178%

Kazanç alanında IB'ler hâlâ hakim durumda. 2014'ten 2017'ye Kadar Senegal'in İslam bankası aynı eğilime sahip. Düşük maliyet / gelir oranı, IB'lerin bir dolar gelir elde etmek için daha az maliyet kullandığını göstermektedir. CBS'nin kazanç oranı negatiftir, bu da Senegal'in İslami bankasının COSR'sinin baskın olduğu anlamına gelmektedir. Kazanç kalitesi çok düşük. Araştırma, İslami bankaların kazanma anında geneleksen bankalarına egemen olduğunu göstermektedir.

Tablo 13: Senagaldaki Bankalar likidite kalitesi 2013-2017

NLT	2014	2015	2016	2017
IBs	12,106%	17,1361%	25,98763%	12,288772%
CBs	15,083%	23,39072%	26,38586%	26,81268%

IB'ler Likidite hakimdir, çünkü CB'lerden daha düşük bir NLT'ye sahiptirler. Senegal'in İslami bankalarının NLT'si aynı eğilime sahipken, CB'lerin NLT'si 15.083'ten% 26.81'e yükseldi. 2008'den beri İslami banka likidite zamanında geneleksen bankalarına daha iyidir.

Tablo 14: Senagaldaki Bankalar varlık getirisi 2013-2017

ROA	2014	2015	2016	2017
IBs	0,6012%	1,598%	1,94270%	2,6949%
CBs	0,0611%	0,3895%	-1,0693%	-1,2351%

2014'ten 2018'e kadar IB'lerin ROA'sı 0.6'dan 2.69'a yükselirken, kongreel bankasından biri% 0.0611'den% -1.23'e düşmüştür. CB'ler için Varlık Dönüşü, 2008 yılında% 0.35, 2013'te% -1.2351'e düşmüştür. 2008'den beri IB'lerin ROA'sı, CB'lerden daha yüksektir ve aktifleri CB'lerden daha yüksek getiri sağlayabilmektedir.

Tablo 15: Senagaldaki Bankalar hisse senedi getirisi 2013-2015

ROE	2014	2015	2016	2017
IBs	21,600%	16,05765%	20,7342%	18,0409%
CBs	2,5130%	2,1818%	4,4207%	6,9313%

İB'lerin ROE'si 2008 yılında% 18 iken, 2013'te% 9'a düşmüştür. 2014 yılında İB'lerin ROE'si% 21,6 artmıştır. Bununla birlikte, İslami ROE, 2008 yılında% 2 olan ve 2013 yılında% 4'e yükselen ve 2015 yılında özkaynaklar banka sermayesi olan 2.18'e düşmüş olan CB'lerden daha yüksektir.

Araştırma, İslami banka performansının 2008'den bu yana geleneksel bankalarından daha iyi olduğunu gösteriyor. 2018'de performans açısından çok fazla değişime gitmeyeceğini umduğum araştırma, İslami kurumların sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, kazanma kalitesi, ROA ve ROE açısından daha iyi olduğu sonucuna varmaktadır. yönetim kalitesi açısından.

3.13 Korelasyon

Korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkiyi gösterir. Korelasyon aşağıdaki tablolarda gösterilir. Değişkenler üç grupta sıralanır: Bütün bankalar, geleneksel bankalar ve İslami bankalar. Korelasyon analizi, CAMEL yaklaşımına dayanarak bağımsız değişkenlerin kârlılık göstergeleri veya bağımlı değişkenlerle nasıl ilişkili olduğunu tahmin etmek için uygulanır. Diğer bir deyişle, analiz bağımsız değişkenler arasında güçlü bir korelasyon olup olmadığını gösterir.

Sermaye yeterliliği, bütün bankalar için, varlık getirisiyle pozitif ilişkilidir ve hisse senedi getirisiyle ters ilişkilidir. Bu, Sheikh (2010) ve Ongore'un (2013) bulgularıyla uyumludur; ETAR artarsa, bankanın zararları emmek için daha güçlü bir tamponu olacaktır. Hisse senedi getirisiyle negatif bir korelasyon, Faysal (2005) tarafından belirtildiği gibi bankanın performansını etkileyebilecek hazine bonoları ve tahviller gibi daha güvenli varlıklara yatırım yapmaya teşvik ettiği argümanı ile olan bağlantıdadır.

Varlık kalitesi (LLR) bütün bankalar için, bir varlık getirisine ve bir hisse senedi getirisine negatif olarak karşılık gelir. Bunun nedeni, bankanın zararlarına karşı toplam kredi artışı hükümleridir, bankanın kârlılığı söz konusudur. Varlık getirisi ve hisse senedi getirisi arasındaki negatif korelasyon çok güçlüdür zira krediler, bankalarda hissedarlar için gelir elde etmek amacıyla kullanılan en büyük

varlık payını teşkil eder ve bu yüzden de efektif faiz oranı artarsa, kârlılığı negatif bir şekilde etkileyebilir, bu bulgu Faysal'ın (2005) bulgularıyla ilişkilidir.

İslami Bankaların yönetim kalitesinin (LLD) varlık getirisi ve hisse senedi getirisiyle ters bir ilişkisi vardır, Geleneksel Bankaların yönetim kalitesi ile hisse senedi getirisi arasında pozitif ilişki vardır. Ancak, Geleneksel Bankaların yönetim kalitesi ile hisse senedi getirisi arasındaki pozitif ilişki, daha yüksek kredilerin bankaya daha yüksek faiz geliri sağlamasından kaynaklanır. Yönetim kalitesi bankacılık yönetim kredilerinin, mevduatlar üzerinden ve daha güvenilir ve finansal açıdan daha güçlü yatırımcıları çekerek nasıl üretken ve verimli bir şekilde kredi bulduklarını gösterir. Bu bulgu, Momeneen vd. (2012) tarafından teyit edildiği gibi, Senegal İslami Bankalarının LLD'lerini arttırmaları gerektiğini gösterir. Ancak, deneysel sonuçlarımız aksi sonuçlar verir çünkü LLD'nin kârlılıkla negatif bir ilişkisi vardır, bu müşteri mevduatları kredilere bağlı olduğu zaman yaşanan likidite probleminden kaynaklanabilir.

Ancak kazanç kalitesinin (COSR) bütün bankalar için varlık getirisi ve hisse senedi getirisiyle pozitif bir ilişkisi vardır, bulgu sonuçları Rahman'ın (2012) bulgularıyla ilişkilidir.

İslami Bankaların likidite göstergesi (NLT) ile varlık getirisi ve hisse senedi getirisi göstergeleri arasında negatif bir korelasyon vardır. Varlık getirisi ile negatif bir korelasyon kredi artışlarına giren varlık sayısı, likidite azalmaları olabilir ve bu durum banka performansını olumsuz etkiler; bu da Faysal (2005) ve Rahman'ın (2012) bulgularıyla uyumsuzdur.

Ekonomik büyümeyi gerçekleştirmek için, Senegal, özellikle bankacılık sektörüyle çalışan finans kuruluşları olmak üzere, finans sektöründe performansa dayalı faktörleri benimsemelidir. Bankacılık sektörü, bir ekonominin refah ve istikrarında önemli rol oynar, ekonominin finans sektörünün verimli bir şekilde işlemesini sağlamak için bankaların performansını izlemek ve değerlendirmek zorunludur. Senegal şirketlerinin %80'ini teşkil eden KOBİ'leri unutmadan, bunlar ülkenin kalkınması için önemli bir manivela olarak görülür. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı, İslami bankalar tarafından sunulan İslami finansman teknikleri

KOBİ'lere özellikle uygun olup olmadığını görmektir. İkinci amacı, Senegal'de 2008-2013 dönemi için İslami bankaların ve geleneksel bankaların performanslarını değerlendirmek ve karşılaştırmaktır. Çalışmanın özel amaçları şunlardı: birincisi, sermaye yeterliliği, Varlık kalitesi, Yönetim kalitesi, kazanç kalitesi ve likiditeyi performans belirleyicileri olarak kullanarak İslami bankaların ve geleneksel bankaların performanslarını, diğer yandan, İslami Bankalar ve Geleneksel Bankalar arasında performans bakımından önemli farkları test etmek.

Araştırmacı, google belgesi yardımıyla dağıtılan iyi yapılandırılmış bir anket kullandı. 200 kişilik hedef nüfus örneklem büyüklüğü ile, veri analizi için toplam anket alındı. T-testi analizinden önce, büyük sayıda değişkenler arasında karşılıklı ilişki (korelasyon) yapısını analiz etmek için faktör yükleme analizi yapıldı. Cronbach alfası testi, araştırma güvenilirliğinin orta ve mükemmel olduğunu gösterdi.

Sonuçlar, tanımlayıcı istatistikler ve t-testi üzerinden elde edildi, araştırmacı, İslami bankaların yönetim kalitesi bakımından daha zayıf olmakla birlikte sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, kazanç kalitesi ve likidite yönetimi bakımından geleneksel bankalardan üstün olduğu sonucuna vardı.

Araştırma Sınırlamaları olarak: Çalışmayı sınırlayan temel faktör son yıllarda bankaların mali tablolarının eksikliği idi. Banka verilerini toplamak kolay olmadı zira neredeyse hiçbirisinin kârlılık oranlarıyla ilgili bir araştırması yoktu. Araştırmacı, Batı Afrika Devletleri Merkez Bankası (BCEAO)'nın 2008-2013 yıllarına ait yıllık raporlarına erişmiş; bu da araştırmacının çeşitli finansal oranları hesaplamasına olanak tanımıştır.

SONUÇ

Ayrıntılı gözden geçirme ve analizin bizi getirdiği nokta, İslami Bankalar ve İslami Finans kuruluşlarının, KOBİ'lerin finansman ve kalkınmasında önemli bir rolü olduğu fikridir. KOBİ'lerin desteklenmesi bakımından İslami finans sisteminin geleneksel finans sisteminden daha verimli ve destekleyici olduğuna şüphe yoktur. Analizde ayrıca İslami bankacılık sisteminin dürüst ve kapsamlı bir şekilde İslam'ın sosyoekonomik hedeflerine ulaşma amacıyla geliştirildiği de açığa çıkarılmıştır. Bu araştırmanın genel sonuçları KOBİ'ler sektörünün toplumun çeşitli alanlarında birçok kalkınma sürecinin üstesinden gelme konusunda hayati bir sektör olarak görüldüğünü ifade eder. Oynadığı önemli rolden dolayı, bu sektör ekonominin genel kalkınma süreci için bir temel olarak ifade edilebilir.

Analizlere dayanarak, çalışma; İslami bankacılık ve geleneksel Senegal bankalarının performansı arasında fark olduğu sonucuna varır. SPSS versiyon 22 istatistiksel sonuçları bu değişkenlerin önemli olduğunu gösterir. Sonuçlar farklı ülkelerde İslami finansla ilgili benzer araştırmalar yapan birçok yazarın çalışmasıyla uyumludur. Geleneksel bankalar, sermaye yeterliliği, varlık kalitesi, yönetim kalitesi ve likidite yönetimi bakımından İslami bankalardan farklıdır. İslami bankalar geleneksel bankalardan daha az likittir zira uzun vadeli yatırımlarla iştigal eder. Birçok bilim insanı, İslami bankalar spekülatif ve yasaklanmış işlemler yapmadığı için İslami bankalar son finansal krizlerden etkilenmediğini tespit etmiştir. Bu nedenlerin yanı sıra, İslami bankalar gerilemeden fazla etkilenmemektedir çünkü IB'nin bankaların yaşam döngüsündeki aşaması 'büyüme' aşamasıdır; bu da dünya genelinde faaliyet yürütmeye henüz başladığını ve sermaye elde etmek için fazla zamanı olmadığını ve geleneksel bankaların verdiği çeşitli karmaşık finansal bankacılık hizmetler verdiğini gösterir. İslami bankaların ödeme aczi riskine daha az maruz kalmasının nedenlerinden birisi budur, basitçe söylemek gerekirse, son krizlerden etkilenmemişlerdir çünkü İslami bankalar, krizlerden etkilenebilecekleri bu aşamada değildir.

Genelde, sermaye yeterliliği kârlılıkla olumlu ilişkilidir ve banka performansının önemli bir belirleyicisidir. Hisse senetlerinin toplam varlıklara oranı

arttıkça, banka sermayesinin beklenmeyen zararları veya finansal şokları emmesi daha muhtemeldir. Aslında bu bulgu, birçok araştırmacı tarafından desteklenmiştir. Ölçülen varlık kalitesi kredi zarar rezervlerinin kârlılıkla negatif bir ilişkisi vardır çünkü daha yüksek LLR bakımından varlıkların düşük kalitede olmasının kârlılık üzerinde önemli bir etkisi vardır. Ayrıca, maliyet/gelir oranı (COSR) ile ölçülen kazanç kalitesinin kârlılığının düşük olması beklenir zira COSR artışı bankanın verimliliğini gösterir. Kredi/mevduat oranıyla ölçülen yönetim kalitesi bankacılık yönetim kredilerinin, mevduatlar üzerinden ve daha güvenilir ve finansal açıdan daha güçlü yatırımcıları çekerek nasıl üretken ve verimli bir şekilde kredi bulduklarını gösterir. LLD arttıkça, kârlılık da artmalıdır. Ancak, araştırmama göre, LLD'nin kârlılıkla negatif bir ilişkisi vardır, bunun nedeni birçok müşteri mevduatı kredilere bağlı olduğu zaman çıkan likidite problemi olabilir.

Diger araştırmaları tavsiye olarak sunulacak bilgiler aşağıdaki özetlenmiştir:

Araştırma bulgularına dayanarak, insanlar bir İslami finans sistemiyle faydalarından dolayı ilgilenirler. Senegal hükümetine İslami kuruluşu desteklemesini tavsiye ederim. Faydalarının yanı sıra, İslami finans rekabetçi bir avantaj olarak kullanılabilir. Bu nedenle, İslami kuruluşlar ağırlıklı olarak KOBİ piyasalarına yatırım yapar. KOBİ'ler banka kredisine erişim konusunda zorluk yaşar, İslami finansman araçları, KOBİ liderlerinin çekilmesinin bir yolu olabilir. Muşaraka ve Mudarebe sözleşmeleri, KOBİ'lerin finansmanına en uygun sözleşmelerdir. İşletme kurmak için en uygunu, Muşarakadır. Mevcut bir şirketin bir projesinin finansmanı için en uygunu, Mudarebedir. İkinci sözleşme türünde, banka, yönetimine müdahale etmek istemeyen bir girişimci için uygun olmayabilecek şekilde yönetime müdahale etmez.

İslami kuruluşlar şunları yapmak zorundadır:

Bir araştırma programının İslami bankaların kalkınma sorunlarına uygulanması.

- Daha büyük şeffaflık ve faaliyetleriyle ilgili bilgilerin ulaşılabilirliğini sağlamak için mevcut İslami bankalar için bir veri tabanı kurmak.

- İslami finans kuruluşları arasındaki bağları güçlendirmek ve aralarında işbirliği ve koordinasyon sağlamak.

- İslami bankalar ve İslami finans kuruluşları, Senegal’de sosyal ve ekonomik kalkınmada çok önemli rol oynar

Ancak bu, yalnızca KOBİ’ler finansmanı ile elde edilebilir. İslami Bankalar özellikle üretken endüstriyel ve zirai projelerde, KOBİ’leri desteklemeli ve sorunlarıyla ilgilenmelidir.

Senegal İslami Bankası (BIS) aşağıdakileri kurmak zorundadır

- **Bir Şeriat komitesi**

İslami finans kuruluşları ve İslami bankaların çoğunluğunun, İslami finansal işlemlerin, İslami finans Şeriat kanununa uygun bir şekilde doğrulanması ve tasdik edilmesi ile iştigal eden bir "Şeriat Kurulu" Uyum Komitesi vardır. Ancak bu, Senegal İslami Bankası için geçerli değildir.

Bu Şeriat komitesinin amacı, paydaşların dürüstlüğünü, bütünlüğünü ve adillliğini sağlamak, istismarı önlemektir. Şeriat komitesi BIS’ye ürünlerin İslami alternatif finansal, etik, sağlık ve katılım ilkelerine uygunluğunu garanti ederek sadece İslami finansman isteyen müşterilerine uyum konusunda yardımcı olacaktır.

- **Etkin bir iletişim stratejisi**

Senegal’de, İslami finans kamuoyunda çok az bilinir, bazı şirketler bunun bilincinde olmasına rağmen, bunların çoğunun temel helal finans ilkelerini bilmez. Bu anlamda, reklâm kampanyalarına ilave olarak BIS iletişim stratejisini güçlendirmelidir. Aslında BIS’yi bilen Senegallilerin çoğu BIS’nin izlediği yol nedeniyle, özellikle geleneksel finansal ürünler de sunduğu için finansla herhangi bir fark görmez. Sonuç olarak iletişim eksenini, özellikle dini değer, ahlaki değer ve etik değer üzerinden İslami finans değerlerine ayrıcalık tanımalıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmet Tabakaglu: “**İslam İstisadına** Giriş, Kitab, 2012, s. 20.
- Akhtar, Ali ve Sadaqat: Liquidity Risk Management: A comparative study between Conventional and Islamic Banks of Pakistan.2011
- Ali.K ve Ahmed: ” Bank-Specific and Macroeconomic Indicators of Profitability - Empirical Evidence from the Commercial Banks of Pakistan.2011.
- Alimshan Faizulayev: “Comparative Analysis between Islamic banking and Conventional Banking in 2006-2009. Pakistan.2011.
- Almazari. A: Impact of Internal Factors on Bank Profitability: Comparative Study between Saudi Arabia and Jordan, cilt 1. Jordan2014.
- Atila Yanpar: **İSLAMI FINANS ilkeler, araclar ve kurumlar**/Kitab,2 BASKI. Turkiye.2015. S 30-40
- BA, Ibrahima: **SMEs and Islamic Financial Institutions.** », Synthesis of Bérangère DELAIT, African Editions. S 15
- Bari ve Radi, B: “**Au dela de la crise la finance islamique est elle un moyen de regulation**”. Journal Ethiques publiques vol13, N2, Dakar, 2011
- Benlahmar: **I, la finance islamique face a la crise.** INSEEC. Paris.2010
- Calvin: <https://mises.org/library/economics-calvin-and-calvinism>
- Diaw.A: “**la finance islamique dans l UEMOA: opportunité et défis**”, Revue Africaine, Dakar, 2011.
- Eddine Haddab: Islamic finance and the constraint of the working capital requirement of SMEs. Fas, 1992.
- ElSeify, E: Comparative Analysis of Qatari Islamic Banks Performance versus Conventional Banks Before, During and After the Financial Crisis. Qatar.2013.
- Faysal. A: The profitability of Islamic and Conventional banking in the CCG

- countries. Pakistan, 2005.
- Guru ve Shanmugam: Determinants of commercial bank profitability in Malaysia. International Journal of Business.Malesia, 2004.
- Hadis: www.sunnah.com
- Hamzeh Fayeze ve Mumani: **l evolution de la finance islamique en Maroc**, journal Petit Matin.Fas 2015.
- İ. Ndiaye: Relation entre les PME et les banques en Afrique de l Ouest Dakar. 2014. S 23.
- İncil: **Tevrat’ın beşinci kitabı**, cüz 23, ayet 20.
: Luka 6 :34-38
Mısır’dan Çıkış 22-25
- İkave Abdullah: A comparative study of the Financial performance of Islamic banks and conventional banks in Indonesia.2011.
- Jaffer ve Al: Performance comparison of Islamic and Conventional banks in Pakistan.2011
- Kassim ve Abdulle: Impact of the global crisis on the performance of Islamic and conventional banks. Malaysia 2012.
- Kettell, B.: Introduction to Islamic Banking and Finance. Wiley Finance: United Kingdom. (2011).
- M.S. Moin: The performance of the first Islamic bank in Pakistan and the conventional banks, Pakistan.2007.
- Manarvi ve Muhammad: Performance comparison of Islamic and conventional banks in Pakistan.2011
- Merchant: Empirical Study of Islamic Banks Versus Conventional Banks of

- GCC. Global Journal of Management and Business Research. Kuwait. 2012
- Momeneen.vd: Comparative Performance Study of Conventional and Islamic Banking in Pakistan. 2012
- MZID WADI: “la finance islamique: principes fondamentales et apports potentiels dans le financement de la croissance et du développement” Journal Economic agendas of Islamic Actors.
- Nouar Hassoune: The volatility of Islamic banks in terms of return on equity and return on Asset between the Islamic Institutions to the conventional of the GCC countries. Saudi Arabia, 2002
- Ongore.V. O vd: Determinants of Financial Performance of Commercial Banks in Kenya. 2013. s17
- Oumar Ahmat: Les PME un moyen de lutte contre la pauvreté, la précarité et le chômage. Dakar, 2015.
- Rahman.A: **The art of Islamic banking and finance:** Tools and techniques for community-based banking. Wiley Finance: New Jersey. 2010
- Rahman vd: Parameters of conventional and Islamic Bank's profitability in Pakistan: Evaluation of Internal Factor. Pakistan, 2012
- Rozzani: Camels and Performance Evaluation of Banks in Malaysia: Conventional Versus Islamic. Italy 2012.
- Saadallah R: **“le financement Islamique: concept et principes généraux”** Jedda, 1996 s 58
- Samat, M ve Kabir Hassan: Determination of Islamic banking profitability in Asya. 2015
- Samat: Performance of Interest-free Islamic banks vis-à-vis Interest-based

- Conventional Banks of Bahrain.2004
- Shaista: Comparative study of the performance of Islamic and conventional banks: The case of Malaysia.2013
- Kuran: Ayet 275, Cüz 2, Bakara (İnek) Suresi
- Ayet 278, Cüz (2), Bakara (İnek) Suresi
- Ayet 279, Cüz 2, Bakara (İnek) Suresi
- Ayet 130, Cüz 3, Al-i İmran Suresi
- Ayet 90, Cüz 5, Maide Suresi
- Ayet 34, Cüz 9, TevbeSuresi (9-31)
- Ayet 57, Cüz 7 HaditSuresi
- Ayet 59, Cüz 7, Surat AL HASHR-AYA
- Cüz 9, Surat AT TAWBAH
- Cüz 5, Surat AL MA'İDA
- Wasiuzzaman, S: Comparative study of the performance of Islamic and conventional banks. The case of Malaysia.2013
- Zakaria: Comparaison de laidesociale des banquesIslamique et celle des banquesconventionel banks. Le cas du Niger.2012
- Zakaria and la finance islamique une source de financement pour les PME.
Albert.G: Dakar,2016

EKLER

Ek 1: H1 Örneklem Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması
KOBİ'ler	Erkek	77	16.494	.58213	.06634
	Kadın	53	18.805	.60303	.08283

EK 2: DİN ORTALAMASI

	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	Ortalamanın %95 Güven Aralığı		Minim	Maksimum
					Alt Değer Sınırı	Üst Değer Sınırı		
Müslüman	111	20.309	.59944	.05690	19.181	21.436	1.14	3.86
Hristiyan	19	25.263	.44684	.10251	23.109	27.417	1.71	3.29
Toplam	130	21.033	.60427	.05300	19.984	22.082	11.428	3.86

EK 3: ANONA TEST

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Önem
Gruplar arasında	3.982	1	3.982	11.820	.001
Gruplar içinde	43.121	128	.337		
Toplam	47.103	129			

EK 4: H1 KOBİ'LER VARYANS TESTİ

	LeveneVaryans Eşitliği Testi		Ortalama Eşitliği t-testi						
	F	Önem	t	df	Önem (2- uçlu)	Ortalama fark	Std fark	%95 Farkın Güven Aralığı	
								Alt Değer	Üst Değer
İF'ler Varyansların eşit olduğu varsayılır	4.036	0.0466	-3.438	128	0.00079	-0.49543	0.144	-0.7806	-0.210
Varyansların eşit olduğu varsayılmaz			-42.26	30.33	0.0002	-495428	0.117	-0.7348	-0.256

EK 5: ÇİFT ÖRNEKLEM İSTATİSTİKLERİ

		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması
Çift 1	İFs	21.033	130	.60427	.05300
	İC	38.487	130	100.910	.08850

EK 6: VARYANS HOMOJENLİĞİ TESTİ

	LeveneVaryans Eşitliği Testi		Ortalama Eşitliği t-testi						
	F	Önem	t	df	Önem (2-uçlu)	Ortalama fark	Std fark	%95 Güven Aralığı	
								Alt Değer	Üst Değer
İF'ler Varyansların eşit olduğu varsayılır	63761	0.0128	-1.138	128	0.257	-.197487	0.173	-0.5407	0.145
Varyansların eşit olduğu varsayılmaz			-1448	31.78	0.157	-.197487	0.136	-0.4752	0.080

EK7: H3 T-TEST

		Çift Farklar							
		Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata Ortalaması	Farkın %95 Güven Aralığı				
					Alt Değer	Üst Değer	t	df	Önem (2- uçlu)
Pair 1	İFs	-174.542	117.911	.10342	-195.003	-154.081	-16.87	129.00	0.0000
	- İC								

Ek 8: REGRESYON ANALİZİ

Regresyon

Model Özeti

Model	R	R Kare	Ayarlanmış R Kare	Std. Tahmin Hatası
1	1.000 ^a	1.000	.	.

a. Kestiriciler: (Sabit), NLT, ETAR, LLR, COSR, LLD.

ANOVA TEST

Model	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Önem
1 Regresyon	.035	5	.007	.	^b
Artık	.000	0	.	.	.
Toplam	.035	5	.	.	.

a. Bağımlı Değişken: hisse senedi getirisi

b. Kestiriciler: (Sabit), nlt, etar, llr, cosr, lld

Ek 9: SENEGALDAKI BANKALAR KORELASYON

BANKALAR	ETAR	LLR	LLD	COSR	NLT	ROA	ROE
ETAR	1						
LLR	0.1985	1					
LLD	-0.2084	0.19829	1				
COSR	-0.0120	-0.4987	-0.88501	1			
NLT	0.0745	-0.0726	0.89111	-0.7911	1		
Varlık Getirisi	0.0565	-0.659	-0.82747	0.96959	-0.6358	1	
Hisse Senedi Getirisi	-0.542	-0.8928	0.06773	0.26297	0.18575	0.37843	1

Ek 10: SENEGALDAKI GELENEKSEL BANKALAR KORELASYON

Geleneksel Bankalar	ETAR	LLR	LLD	COSR	NLT	Varlık Getirisi	Hisse Senedi Getirisi
ETAR	1						
LLR	-0.18859	1					
LLD	-0.08717	0.081546	1				
COSR	0.50636	0.044865	-0.49789	1			
NLT	0.485533	-0.18777	0.574662	-0.13381	1		
Varlık Getirisi	0.787463	-0.2938	-0.31997	0.879048	0.168354	1	
Hisse Senedi Getirisi	-0.09552	-0.77824	0.258875	-0.18359	0.478333	0.04967	1

Ek 11: SENEGALDAKI İSLAMI BANKALAR KORELASYON

İslami Bankalar	ETAR	LLR	LLD	COSR	NLT	Varlık Getirisi	Hisse Senedi Getirisi
ETAR	1						
LLR	-0.48979	1					
LLD	-0.57233	0.90152 2	1				
COSR	0.21221 7	-0.75304	-0.87818	1			
NLT	-0.55777	0.86871 3	0.99723 5	-0.89111	1		
Varlık Getirisi	0.09182 7	-0.57265	-0.77915	0.96813	-0.8094 5	1	
Hisse Senedi Getirisi	-0.18852	-0.40948	-0.61278	0.87803 6	-0.6503 9	0.95425 4	1

EK 12: ANKET

*Cinsiyet • Erkek • Bayan	Banka hizmetlerinin kalitesini nasıl değerlendiriyorsunuz? • Çok iyi • İyi • Tatmin edici • Orta • İyi değil
Yaşlar* • 18-25 • 26-35 • 36-45 • 45+	İslami Finans biliyor musunuz? * • Evet • Hayir
Eğitim seviyesi * • Lise • Lisans • Yüksek Lisans • Doktora • Diğer	İslami Finansal ürünleri biliyor musunuz? * • Evet • Hayir
Dinler* • Müslüman • Hristiyan • Diğer	Banka hesabın var mı? * • Evet • Hayir

Meslek * Öğrenci Kamu sektöründe çalışmak Sosyal sektörde çalışmak Özel sektörde çalışmak Diğer	İslami finans kuruluşları İslami finansın temellerine saygı duyarlar * • Evet • HAYir • Belki
Evet, ise hangi bankada? • Banque Islamique du Sénégal (BIS) • Bank of Africa (BOA) - Senegal • Banque de l'Habitat du Sénégal (BHS) • Ecobank Senegal • Société Général de Banque au Sénégal (SGBS) • Banque Internationale pour le Commerce et l'Industrie au Sénégal (BICIS) • Compagnie Bancaire de l'Afrique Occidentale (CBAO) • Diğer	İslami finans Shariat kurarlar kullanıyor mi? * • Evet • HAYir • Belki

İslami finans ürünlerini kullanmıyorum çünkü pek çok insan onu kullanmıyor * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Bence İslami finans faiz kullanıyor. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
Mali hizmetler ve İslami gelenekler Senegalli'ye karşılık geliyor • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İslami bankaların kapatılması için bankacılık düzenlemelerini değiştirebilir miyiz? * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
Bankanın faiz oranı nedeniyle Senegal'in düşük banka oranları mı? • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İslami finans kurumlarının iyi bir ünü var * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

Hükümet İslami finansı teşvik etmeli * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Hükümet İslami Finansı Destekler * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
H1: Küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler), Senegal için bir kalkınma kaynağıdır. İslami finans teknikleri, KOBİ'lere uyum sağlamayı önerir. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	KOBİ'ler yoksulluğa karşı mücadeleye yardımcı olan unsurlardır. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

KOBİ'ler işsizliğe karşı savaşıyor unsurlardır. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	KOBİ'ler Senegal için iyi bir fikir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
KOBİ'ler iş yaratma aracıdır * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İF'ler KOBİ'ler için kalkınma kaynağıdır. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
H2: İslami bankaların önerdiği İslami finansman teknikleri özellikle KOBİ'lere adapte edilir. İslami finans Senegal'de bir KOB gelişiminin kaynağı olabilir. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İF'ler Zekât toplar ve dağıtır ve risk paylaşım ilkelerine saygı gösterir. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

Hükümet, İslami Finans Kuruluşlarını destekler ve desteklemelidir. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Kobi'ler Senegal'de iyi bir fikirdir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
Hükümet KOBİ'leri teşvik etmeli * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İF teknikleri KOBİ'lere uygundur. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
Geleneksel bankalar KOBİ'ler finanse ediyorlar mı? * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İslami bankalar Kobiler finanse ediyorlar mı? * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

İslami finans, İslami finansal biçimlerini uygular (Murabaha, Muşaraka, Mudarebe, İstisna...) KOBİ'ler için uygundur * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İF'ler Zekât toplar ve dağıtır ve risk paylaşım ilkelerine saygı gösterir. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
H3: Geleneksel bankalar İslami Bankalardan daha iyidir İslami finans Senegal için iyi bir fikir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Geleneksel finans Senegal için iyi bir fikir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

Hükümet, İslami Finans Kuruluşlarını destekler. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Hükümet, Geleneksel Finans Kuruluşlarını destekler. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
Geleneksel banka KOBİ'lere yardım eder * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İC' ler KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılar * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
İF'leri tercih ederim. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Geleneksel bankalar tercih ederim. * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum

H4: İslami bankaların ve geleneksel bankaların performansının karşılaştırılması. • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	İslami finans, geleneksel finanstan daha iyidir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
İslami finans, geleneksel finanstan daha iyidir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Geleneksel bankalar, İslami finans finanstan daha iyidir * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum
İslami finans, faizsiz yasal yatırımlara dayanan bir kavramdır. • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum	Müslümanların dini taleplerini karşılamak için İslami finans tanıtıldı * • Kesinlikle katılmıyorum • Katılmıyorum • Nötr • Katılıyorum • Kesinlikle katılıyorum